MİLLET MECLİSİ TUTANAK DERGİSİ

Yetmişbirinci Birleşim

12 . 4 . 1963 Cuma

İçindekiler

	Sayfa
1. — Geçen tutanak özeti	**266**
2. — Gelen kâğıtlar	**266**
3. — Yoklama	**267**
4. — Başkanlık Divanının Genel Kurula sunuşları	**267**
1. — Konya Milletvekili Rüştü Özal'ın, yayınlanacağı bildirilen ve memleketi ilgilendiren Reya Rasti adlı dergi hakkında gündem dışı demeci	267:268
2. — Sovyet Sosyalist Cumhuriyetler Birliği Yüksek Şûrası Birlik Konseyi ve Milliyetler Konseyinin dâvetine katılmak üzere parti gruplarınca tesbit edilen milletvekillerinin isimlerini bildiren Başkanlık tezkeresi	268
5. — Görüşülen işler	**268**
1. — Bursa Milletvekili İbrahim Öktem ve üç arkadaşının, Sendikalar kanunu teklifi, İşçi ve iş veren sendikaları kanunu tasarısı ve Geçici Komisyon ve Plân komisyonları raporları (2/286, 1/382) (S. Sayısı : 126)	268:304
6. — Düzeltişler	**304**

1 — GEÇEN TUTANAK ÖZETİ

Sayın üyelerden bâzılarına, okunan Başkanlık tezkeresinde yazılan sürelerle, izin verilmesi kabul edildi.

Bursa Milletvekili İbrahim Öktem ve üç arkadaşının, Sendikalar kanunu teklifi, işçi ve iş veren sendikaları kanunu tasarısının altıncı meddesine kadar kabul edildi.

12 . 4 . 1963 Cuma günü saat 15 te toplanılmak üzere Birleşime son verildi.

Başkan	Kâtip
Başkanvekili	Amasya
Nurettin Ok	*Nevzat Şener*

Kâtip
Ankara
İbrahim Sıtkı Hatipoğlu

2 — GELEN KÂĞITLAR

Tasarılar

1. — Cezaevleri inşaası için gelecek yıllara geçici yüklenmelere girişilmesine ve istikraz akdine dair kanun tasarısı (1/434) (Adalet ve Plân komisyonlarına).

2. — Islahı Hayvanat Kanununun 5883 sayılı Kanunla değişik 35 nci maddesine bâzı hükümler eklenmesine dair 7454 sayılı Kanunun 1 nci maddesinin son fıkrasının kaldırılması hakkında kanun tasarısı (1/435) (Adalet ve Tarım komisyolarına).

3. — Meslekî malzemenin geçici ithaline mütedair Gümrük Sözleşmesi ile eklerin onaylanmasının uygun bulunduğu hakkında kanun tasarısı (1/436) (Dışişleri, Gümrük ve Tekel ve Plân komisyonlarına).

4. — Tekel Genel Müdürlüğü ihtiyaçları için gelecek yıllara geçici yüklenmelere girişilmesi hakkındaki 4898 sayılı Kanunun değişik 1 nci maddesinin değiştirilmesine dair kanun tasarısı (1/437) (Gümrük ve Tekel ve Plân komisyonlarına).

5. — İstanbul Teknik Üniversitesi 1961 bütçe yılı kesinhesap kanunu tasarısı (1/438) (Sayıştay Komisyonuna).

Tezkere

6. — Giresun Milletvekili İ. Etem Kılıçoğlu'nun yasama dokunulmazlığının kaldırılması hakkında Başbakanlık tezkeresi (3/547) (Anayasa ve Adalet komisyonlarından mürekkep Karma Komisyona).

Rapor

7. — 8 Ağustos 1949 tarihli Türkiye - Avusturya Ödeme Andlaşmasının feshi hakkındaki 25 - 27 Eylül 1961 tarihli notaların onaylanmasının uygun bulunduğuna dair kanun tasarısı ve Dışişleri ve Ticaret komisyonları raporları (1/265) (Gündeme) (S. Sayısı : 135)

BİRİNCİ OTURUM

Açılma saati : 15,00

BAŞKAN — Başkanvekili Nurettin Ok

KÂTİPLER : Rıza Polat (Ağrı), İbrahim Sıtkı Hatipoğlu (Ankara)

BAŞKAN — Birleşimi açıyorum.

3. — YOKLAMA

BAŞKAN — Yoklama yapılacak.

(Yoklama yapıldı.)

BAŞKAN — Sayın arkadaşlar, kâfi çoğunluğumuz vardır, müzakerelere başlıyoruz.

Sayın Saim Kaygan; ne hakkında söz istiyorsunuz?

SAİM KAYGAN (İzmir) — Vazgeçtim.

4. — BAŞKANLIK DİVANININ GENEL KURULA SUNUŞLARI

1. — Konya Milletvekili Rüştü Özal'ın, yayınlanacağı bildirilen ve memleketi ilgilendiren Reya Rasti adlı dergi hakkında gündem dışı demeci.

BAŞKAN — Sayın Özal sözünüz ne hakkındadır rica edebilir miyim?

RÜŞTÜ ÖZAL (Konya) — Neşredileceği bildirilen ve tarafımıza bir mektupla gönderilmiş olan bir dergi hakkında çok kısa mâruzatta bulunmak istiyorum.

BAŞKAN — Yüce Meclisi ilgilendiren bir husus var mı? (Memleketi ilgilendiriyor, sesleri)

RÜŞTÜ ÖZAL (Konya) — Memleketi ilgilendiren hususlar var.

BAŞKAN — Buyurun, çok kısa.

RÜŞTÜ ÖZAL (Konya) — Muhterem Başkan, muhterem arkadaşlar, siyasi hâdiselerin ehemmiyet ve ciddiyetle cereyan ettiği son günlerde bâzı sayın senatör ve milletvekillerine posta ile, basılı bir mektup gönderilmiştir.

Bu mektup; alt tarafında Türkçe, üst tarafında ise, Türkçesinden az - çok farklı olduğu söylenebilen bir metin olarak yabancı bir dille yazılmıştır. Bu mektupta Reya Rasti isminde bir kısmı (Ana dilimiz kürtçe) diğer kısmı Devletimizin dili olan Türkçe olarak aylık bir derginin çıkarılacağı müjdelenmektedir! Mektuba göre derginin maksadı, bir taraftan kürtçe okuma - yazmayı, diğer taraftan resmî dilimiz olan Türkçeyi öğrenmektir. Çıkarılacak dergi, okunmasını, okutulmasını, mektup ve makale yazılarak kendisine yardımcı olunmasını istemektedir.

Böyle bir teşebbüs mevcut mudur, bu hareket mümkün görülmekte midir ve hangi niyetin mahsulüdür bilmiyoruz. Ancak, mektup, son derecede dikkat ve itina ile hazırlanmış olsa gerektir.

Bu itina ve dikkate rağmen mektubun düşündürdüklerini huzurunuzda kısaca arz etmek istiyorum : Böylece, teşebbüs sahiplerine, istedikleri takdirde, maksat ve gayelerini berraklığa kavuşturmaları imkânını da vermiş olacağım. Konunun; tarihimizde, fakat özellikle Atatürk devrimlerinin gelişme safhalarında - istemiyerek bile olsa - memleketimizin bünyesinde ve vatandaşlarımızın kutsal hissiyatı üzerinde rahneler açmış hâdiseleri hâtıralarımızda canlandırdığını ve bunları şuur üstüne getirdiğini söylemek istiyorum. Bu elîm hâtıralara ve malûmata dayandığımız takdirde de mevzuun, inkılâplarımızı hattâ millî vahdet ve beraberliğimizi ilgilendiren ehemmiyeti aşikâr olur. Zira bizim anlayışımıza göre her şeyden daha evvel Anayasamızın başlangıç kısmındaki prensipleri ve bâzı madde hükümlerini dikkatle göz önünde bulundurmak suretiyle arz olunan dergi çıkarma teşebbüsünün, devlet nizamı ve millî şuur ile bağdaşabilmesi gerekir. Anayasamız, millî şuur ve ülküler

etrafında olmamızı emreder. Anayasamız, millî birlik ruhu içinde yaşamamızı ve yücelmemizi ister. Anayasamız, Atatürk milliyetçiliğinden hız ve ilham alır. Atatürk devrimlerine sahibolmamızı âmirdir. Çünkü Anayasa; millî dayanışmanın ancak, bu suretle mümkün olacağını, bu yolda teminat altında bulunacağını tesbit eyler.

Türkiye Cumhuriyeti bir (millî) hukuk devletidir. Türkiye Devleti milleti ile bölünmez bir bütündür. Bundan başka ceza hukukumuz bakımından da adı geçen dergi çıkarma hazırlığını «millî duyguları yok eden veya hiçolmazsa zayıflatan» bir fiil olarak düşünmekte ve bu fikrin yarattığı endişeyi söylemekte mâzur bulunuyorum. Bu teşebbüsün, nasıl bir noktadan hareket ettiğini ve nasıl bir gelişme göstermek istiyeceğini kestirememekle beraber, bunun, millî birliğimizi bozabilecek bir veçhe göstermek istidadında olmadığını rahatlıkla ifade etmek mümkün olmasa gerektir.

Şimdilik mefruz olan böyle bir fiilin tekevvününde seyirci olmıyacağına inandığımız Hükümetimize huzurunuzda, hâdiselere takaddüm edebilmesi ve gerekiyorsa tedbirlerini buna göre önceden alması hususunu arz ediyorum. Saygılarımla. (Alkışlar)

2. — Sovyet Sosyalist Cumhuriyetler Birliği Yüksek Şûrası Birlik Konseyi ve Milliyetler Konseyinin davetine katılmak üzese parti gruplarınca tesbit edilen milletvekillerinin isimlerini bildiren Başkanlık tezkeresi

BAŞKAN — Divan tarafından Yüce Meclise bir sunuş var, onu da okutuyorum.

Genel Kurula

Sovyet Sosyalist Cumhuriyetler Birliği Yüksek Şûrası Birlik Konseyi ve Milliyetler Konseyi'nin vâki daveti üzerine, Cumhuriyet Senatosu ve Millet Meclisimizi temsilen Sovyet Rusya'yı ziyaret edecek olan 12 üyelik heyetimize, her iki Meclis Başkanlık Divanlarının ve onu mütaakıp parti gruplarının yaptıkları toplantılar neticesinde Millet Meclisinden:

A. P. den Antalya Milletvekili Nazmi Kerimoğlu, Balıkesir Milletvcekili Ahmet İhsan Kırımlı,

C. H. P. den Afyon Milletvekili Şükrü Yüzbaşıoğlu, Adana Milletvekili Kemal Sarıibrahimoğlu,

Y. T. P. den Kırklareli Milletvekili Fikret Filiz,

C. K. M. P. den İstanbul Milletvekili Ahmet Oğuz,

M. P. den Bolu Milletvekili Kâmil İnal

Tesbit edilerek parti gruplarınca Başkanlığımıza bildirilmiştir.

Türk Heyetine Başkanlık mevzuunda iki Meclis Başkanları arasında vukubulan mutabakat üzerine bu ziyarette Cumhuriyet Senatosu Başkanı (Cumhuriyet Senatosu Kayseri Üyesi Suad Hayri Ürgüplü) nün Başkanlık etmesi takarrür etmiştir.

Keyfiyeti yüksek bilgilerinize arz ederiz.

Millet Meclisi Başkanı
Fuad Sirmen

BAŞKAN — Bilgilerinize sunulur.

5. — GÖRÜŞÜLEN İŞLER

1. — Bursa Milletvekili İbrahim Öktem ve üç arkadaşının, Sendikalar kanunu teklifi, İşçi ve iş veren sendikaları kanunu tasarısı ve Geçici Komisyon ve Plân komisyonları raporları (2/286, 1/382) (S. Sayısı : 126) (1)

BAŞKAN — Sayın arkadaşlarım, dün görüşmesine devam etmiş olduğumuz Sendikalar Kanununun altıncı maddesinin müzakeresi hitama ermiş ve değişiklik önergelerinin okutulmasında kalmışdık. Şimdi, 6 ncı madde hakkında verilmiş bulunan değişiklik önergelerini okutuyorum :

Başkanlığa

Tasarının 6 ncı maddesinin 2 nci bendinin metinden çıkarılmasını teklif ederim.

Tokat
Zeyyat Kocamemi

Yüksek Başkanlığa

6 ncı maddenin 2 nci fıkrasının şu şekilde değiştirilmesini arz ve teklif ederim.

Çanakkale
Şefik İnan

(1) 126 S. Sayılı basmayazı 10 . 4 . 1963 tarihli 69 ncu Birleşim tutanağı sonundadır.

«2. Bir işçi teşekkülünden çekilen üyenin en çok üç ay müddetle aidatını ödemeye devam edeceğine dair teşekkül tüzüğüne hüküm konabilir.»

Başkanlığa

Kanun tasarısındaki 6 ncı maddenin 2 nci fıkrasının aşağıdaki gibi tadiline karar alınmasını rica ederim.

Diyarbakır
Alp Doğan Şen

Madde 6. — Bent 2. Bir işçi teşekkülünden çekilen üyenin en çok 2 ay müddetle aidatını ödemeye devam etdeceğine dair teşekkül tüzüğüne hüküm konabilir.

BAŞKAN — Değişiklik önergelerini teker teker okutup daha sonra oyunuza sunacağım.

(Tokat Milletvekili Zeyyat Kocamemi'nin değişiklik önergesi tekrar okundu.)

GEÇİCİ KOMİSYON SÖZCÜSÜ COŞKUN KIRCA (İstanbul) — Komisyon katılmıyor efendim.

BAŞKAN — Komisyon katılmıyor. Değişiklik önergesini oyunuza sunuyorum. Kabul edenler... Kabul etmiyenler... Değişiklik önergesi reddedilmiştir.

Çanakkale Milletvekili Şefik İnan'ın değişiklik önergesini okutuyorum.

(Çanakkale Milletvekili Şefik İnan'ın değişiklik önergesi tekrar okundu.)

GEÇİCİ KOMİSYON SÖZCÜSÜ COŞKUN KIRCA (İstanbul) — Alp Doğan Şen'in teklifi daha aykırıdır metne.

BAŞKAN — Efendim, aralarında pek fark görülmedi. Onun için okundu.

(Diyarbakır Milletvekili Alp Doğan Şen'in önergesi tekrar okundu.)

BAŞKAN — Komisyon katılıyor mu?

GEÇİCİ KOMİSYON SÖZCÜSÜ COŞKUN KIRCA (İSTANBUL) — Komisyon katılmıyor efendim.

BAŞKAN — Komisyon katılmıyor. Değişiklik önergesini oyunuza sunuyorum. Kabul edenler... Etmiyenler... Bâzı arkadaşlarımız çekinser kalmakta o bakımdan durum anlaşılamamaktadır. Tekrar oyunuza başvuracağım. Değişiklik önergesini kabul edenler lûtfen işaret buyursunlar... Kabul etmiyenler lûtfen işaret buyursunlar... Önerge reddedilmiştir.

Diğer önergeyi okutuyorum.

(Çanakkale Milletvekili Şefik İnan'ın önergesi tekrar okundu.)

GEÇİCİ KOMİSYON SÖZCÜSÜ COŞKUN KIRCA (İstanbul) — Komisyon katılıyor efendim.

BAŞKAN — Komisyon katılıyor. Değişiklik önergesini oyunuza sunuyorum. Kabul edenler... Etmiyenler... Kabul edilmiştir.

Komisyon filhal katılıyor mu?

GEÇİCİ KOMİSYON SÖZCÜSÜ COŞKUN KIRCA (İstanbul) — Katılıyor.

BAŞKAN — Komisyon filhal katılıyor. O halde bu değişik şekliyle maddeyi tekrar okutup oylarınıza sunacağım.

Üyelikten ayrılma

MADDE 6. — 1. Her üyenin, istediği zaman, üyesi bulunduğu meslekî teşekkülden çekilmeye hakkı vardır. Çekilme yazı ile olur.

2. Bir işçi teşekkülünden çekilen üyenin en çok üç ay müddetle aidatını ödemeye devam edeceğine dair teşekkül tüzüğüne hüküm konabilir.

İşini eski iş yerinin bulunduğu belediye veya köy sınırları dışından başka bir yere nakleden veyahut eski işinin dâhil olduğu iş kolu ve onunla ilgili iş kollarının dışında başka bir iş koluna aktaran üye için bu bent hükmü tatbik olunmaz.

3. İşçi veya iş veren teşekkülü üyeliği vasfı kalkan şahıs aidat ödemiş veya topyekûn ödemede bulunmuş olduğu her nevi yardımlaşma veya ihtiyarlık sandıklarındaki üyelik hakkını, o sandığa yapmış olduğu ödemeler nisbetinde muhafaza etmek hakkını haizdir.

Bu haktan istifade edilebilmesi için yapılması lüzumlu yekûn ödemelerin miktarı teşekkül tüzüklerince tesbit edilir. Ancak, bu miktar beşyüz liradan fazla olamaz. Teşekkül tüzükleri, bu hakkın kullanılması için gerekli yazılı talebin, üyelikten çekilme tarihinden itibaren ne kadar müddet içinde yapılması gerektiğini de tesbit eder. Bu müddet onbeş günden az ve iki aydan fazla olamaz.

BAŞKAN — 6 ncı maddeyi okunan şekliyle oyunuza sunuyorum. Kabul edenler... Etmiyenler... Madde bu değişik şekliyle kabul edilmiştir.

İşçi sendikası üyeliğinin devam ettiği haller

MADDE 7. — İşçi sendikası üyesi işçinin işsiz kalması veya tüzüğüne göre sendikanın faaliyet sahası içinde kalmak şartiyle başka bir işe geçmesi, sendika üyeliğine halel getirmez.

ALP DOĞAN ŞEN (Diyarbakır) — Muhterem arkadaşlar, madem, Sendikalar Kanununu, Cemiyetler Kanunundan ayrı olarak etraflı bir şekilde ele alıyoruz, o halde, bu maddede bir cümlenin bulunması zarureti de göze çarpıyor. O da şu arkadaşlar; şimdi, madde diyor ki: «İşçi sendikası üyesi işçinin işsiz kalması veya tüzüğüne göre sendikanın faaliyet sahası içinde kalmak şartiyle başka bir işe geçmesi..» Şimdi, bu maddeye bendeniz şöyle bir cümlenin katılmasını istiyeceğim. O da şu şekilde bir cümle: «ve bu durumdan mütevellit aidatını ödeyememsi». Arkadaşlar; öyle haller olabilir ki, işçi, işsizdir; işsizliğinden dolayı parasızdır ve aidatını ödiyemez. Diyeceksiniz ki, sendika idare heyetleri bunu mâkul karşılar ve kendisini yine sendikanın üyesi kabul edebilir. Fakat cemiyetlerin tatbikatında çok gördük ki, bilhassa bâzı cemiyetlerin tüzüklerinde de sarahat vardır, aidatı ödememe keyfiyeti cemiyetten ihraç sebebi dahi teşkil eder. Bu bakımdan bu şekilde bir fıkranın ilâvesini bilhassa rica edeceğim. Eğer, komisyon bu hususta tatminkâr derecede bir cevap verirse, bir önerge takdim ediyorum, önergemi geri alırım.

BAŞKAN — Sayın Kırca. Komisyon adına buyurun.

GEÇİCİ KOMİSYON SÖZCÜSÜ COŞKUN KIRCA (İstanbul) — Muhterem arkadaşlar, Sayın Alp Doğan Şen arkadaşımızın takriri şöyle bir durum yaratıyor: «İşçi sendikası üyesi işçinin işsiz kalması ve bu durumundan mütevellit olarak aidatını ödeyememesi veya tüzüğüne göre sendikanın faaliyet sahası içinde kalmak şartiyle başka bir işe geçmesi sendika üyeliğine halel getirmez.» Sayın Alp Doğan Şen arkadaşımızın bu takririyle önlemek istediği şey, bir sendika üyesinin işsiz kalması neticesinde sendika üyelik aidatını ödeyemiyecek duruma geldi diye, sendika tarafından üyelikten diye, sendika tarafından üyelikten çıkarılması keyfiyetidir. Kendisine bu ana fikirde iltihak etmemek mümkün değildir. Yalnız, ben öyle zannediyorum ki, sendikalar aslında, bilhassa işçi sendikaları, işsizlikle mücadeleye gayret eden, işsizlik halinde işçilerin korunması için Devleti sigorta vesair şekillerde muhtelif tedbirler almaya, meşru yollarla zorlamaya çalışan teşekküllerdir. Bu bakımdan, işsiz kalmış işçinin aidatını ödiyememesi dolayısiyle sendikadan çıkarılması keyfiyeti bendenize büyük bir tehlike olarak gözükmüyor. Kaldı ki, aidatını ödeyememesi keyfiyetinin, bu durumdan ileri gelip gelmediği hususunu, her defasında sendikadan çıkarılan bir işçinin buna itirazı halinde mahkemeye kadar götürmek imkânı bulunduğuna göre, işsiz bir işçinin sendika üyelik aidatını niçin ödeyemeyeceğinin mahkemece tesbiti fevkalâde güç hallerdendir. Bu meselelerde kanuna teferruatlı hükümler koymakta fayda görmem.

Aslında, böyle bir sebepten ötürü aidat ödemedi diye o işçi sendikadan çıkarılırsa, bu hakkın sırf gayrı ızrar eden bir suiistimalidir ve kanun bunu himaye etmez. Sendikalar, bu gibi hususları kendi tüzüklerinde, kendi bünyelerine göre; Sendikanın faaliyet sahasında çalışan işçilerin işsiz kaldıkları zaman, içinde bulunacakları refah şartları farklı olacağına göre; Ayarlamak durumundadırlar. Bu ana fikirde beraber olduğumuzun zapta geçmesi zannederim ki, arkadaşımızı tatmin eder. Fakat metin olarak bu bâzı güçlükler tevlideder ve üyelikten çıkarma halinde mahkemeye itiraz yapılabileceği için, bu durum, mahkemeyi şaşkın bir halde bırakabilir. Bu bakımdan metne iştirak edemiyorum.

BAŞKAN — Değişiklik önergesini okutayım mı, yoksa görüşülmekte olan kanun tasarısının 7 nci maddesine ait takriri geri mi alıyorsunuz sayın Şen ?

ALP DOĞAN ŞEN (Diyarbakır) — Geri alıyorum efendim.

BAŞKAN — Geri alıyorsunuz. Önerge geri alınmıştır. 7 nci maddeyi tekrar okutuyorum.. (7 nci madde tekrar okundu.)

BAŞKAN — 7 nci maddeyi okunan şekliyle oyunuza sunuyorum. Kabul edenler. Kabul etmeyenler. 7 nci madde aynen kabul edilmiştir.

Üyelikten çıkarma

MADDE 8. — 1. Kanun ve teşekkül Tüzüğü hükümleri gereğince teşekkülden çıkarılan üyenin, çıkarma kararına karşı genel kurula

başvurma hakkı vardır. Genel kurul kararına karşı bu kararın ilgiliye tebliğinden itibaren üç ay içinde mahallin iş dâvalarına bakmaya görevli mahkemeye ilgili tarafından itiraz edilebilir; mahkemenin kararı kesindir.

2. Çıkarılan üye hakkındaki genel kurul kararı, 12 nci maddede gösterilen resmî makamlara yazı ile tebliğ edilir. Genel kurul kararına karşı, bölge çalışma müdürlüğü, keyfiyetin yetkili resmî makama tebliğinden itibaren üç ay içinde, mahallin iş dâvalarına bakmaya görevli mahkemeye itirazda bulunabilir; mahkemenin kararı kesindir.

BAŞKAN — Sekizinci madde üzerinde söz istiyen var mı ? Buyrun Sayın Alp Doğan Şen.

ALP DOĞAN ŞEN (Diyarbakır) — Muhterem arkadaşlar, bu kanunla, yarın sendikalarımız hür ve kuvvetli bir duruma girecektir. Fakat, buna rağmen kendi aralarında bir iç politika mevzuubahistir. Yâni sendika idarecisi olmak, sendika idareciliğine seçilmek, seçilmemek, rakipleri bertaraf etmek veya bertaraf etmemek gibi... O halde arkadaşlar, sendikadan üye çıkarmanın da şartlarını, yine Cemiyetler Kanununun hükümleri gibi böyle basit bir şekilde düşünmememiz lâzım. Bunu bizzat partilerde dahi tecrübe ediyoruz. Bu bakımdan bendeniz, şöyle bir hükmün ilâvesini teklif edeceğim. O da şudur: «Teşekkülden çıkarılan üyenin çıkarma kararına karşı Genel Kurula veya Sulh Mahkemesine başvurma şartı»

Arkadaşlar; eğer Genel Kurulun toplanmasını beklersek ileride bazı hükümler vardır, Genel Kurul üç sene sonra toplanacaktır. Bir işçi üyenin Genel Kurula müracaat irin üç sene beklemesi çok ağır bir cezadır. Bu bakımdan kısa bir yol seçmemiz lazımdır.

Bu bakımdan Medeni Kanundaki hükümlere riayet etmemiz çok umumi olacaktır. Muhakkak en kısa bir zamanda bir hakeme gitmek lâzım; ya iş mahkemesine, yahutta sulh mahkemesine. Alttaki fıkra ile iş mahkemesine gidildiğine göre, genel kurul kararı aleyhine müraccat yolu olarak, O halde iptidai müracaat yeri olarak sulh mahkemesine gitmesi işçinin, yerindedir kanaatindeyim.

Bu meyanda bir takrir hazırlamış ve Başkanlığa takdim ediyorum. Hürmetlerimle.

BAŞKAN — Sayın Kâmil İnal.

KÂMİL İNAL (Bolu) — Muhterem arkadaşlar, benden önce konuşan hatibin inandığı gibi ben bu dâvada, bu maddede ayrı bir fikir yürüteceğim.

Bu maddeye göre sendika kurmak ve sendika üyeliğine girebilmek tamamen ihtiyari bir şeydir. İhtiyari bir faaliyeti olan sendikacılıktan çıkarmak hususunda mahkemeye gitmemesi lâzımdır, en tabiî yol; genel kurullarınca karar verilip çıkarılması lâzımdır.

Sekizinci madde, sendika üyelerini; yetkili kurulca alınan üyelikten çıkarma kararına karşı, çeşitli makamlara itiraz yetkisi tanımaktadır. Bu itibarla teşekküllere, üyeleri üzerinde seçme ve tasarruf konusunda ihtiyari kuruluşlara tanınan yetkilerin verilmesi için makul bir sebep yoktur. Bu maddenin genel kurullara kalması, yani üyelikten çıkarma kararının genel kurullara bırakılması için bir de değişiklik önergesi verdim; bu konuda müsbet oy kullanılmasını arz ederim.

BAŞKAN — Sayın Coşkun Kırca.

GEÇİCİ KOMİSYON SÖZCÜSÜ COŞKUN KIRCA (İstanbul) — Muhterem arkadaşlarım, evvelâ sayın İnal arkadaşımızın teklifi hakkında komisyonumuzun görüşünü arz edeyim.

Muhterem İnal arkadaşımız, sendikadan çıkarma kararlarına karşı itirazın münhasıran sendika genel kuruluna karşı yapılabilmesi ve genel kurulun vereceği kararın kesin olması ve bu kararlar üzerinde her hangi bir kazai murakabenin yapılmaması prensibini müdafaa etmektedir.

Bu bugün Cemiyetler Kanunumuzda ve cemiyetler hukukumuzda yer alan temel esasa aykırıdır.

Muhterem arkadaşlarım, dün 6 ncı madde vesilesiyle verdiğim izahatta, sendikaların ve bilhassa işçi sendikalarının tesanüt esasına dayanan teşekküller olduğu hususunu belirtmeye çalışmıştım. Ancak, bu tesanüdün bir sendikanın içerisinde hangi yollardan elde adilmesi gerektiği hususu en mühim noktayı teşkil eder. Demokratik sendikacılıkta tesanüdün, ancak ve ancak, o sendika üyelerinin ve umumiyetle işçilerin, sendika liderleri tarafından ikna edilmesi esasına dayanması iktiza eder. Bir sendikanın içinde, her büyük kuruluşun içinde olduğu gibi, tıpkı bir siyasi partide olduğu gibi, bir iktidar ve bir muhalefet mevcut olabilir.

İktidar ve muhalefet ayırımı, sadece millet ve halk efkârı içinde değil; bu gibi büyük kuruluşlar içinde de mevcuttur. Bu gibi büyük kuruluşlar içinde iktidarın, ekseriyet oyuna dayanarak idare hakkı ne kadar mukaddes ise, aynı kuruluş içinde, bu kuruluşun tüzük ve programının dışına çıkmamak şartiyle, azınlığın da, muhalefet hakkını kullanması ve «ben bu günkü liderlerden daha muvaffak kılarım bu sendikayı.» propagandasını istediği gibi yapabilmesi hakkı da mukaddestir. Anayasamızın, «sendikaların kuruluşları, yönetimleri ve işleyişleri demokratik esaslarla uygun olmak iktiza eder» diyor. Benim bildiğim kadar, demokratik hayatın her kuruluşu içinde bellibaşlı vasıf, iktidarın ekseriyetin oyuna dayanarak, o kuruluşu idare etmek hakkının mukaddes olması kadar, azınlığın, yani muhalefetin de yarının iktidarı olabilmek için serbestçe propaganda yapma hakkının ve serbestçe çalışma hakkının aynı derecede mukaddes olması ve aynı derecede teminata raptedilmesidir. Bu husus millet hayatımız için, siyasi partilerimiz için ne kadar vârit ise, çok büyük kuruluşlar olan sendikalar için de aynı derecede vârittir. Demokratik hayatın prensipleri dendiği zaman; bunu millet hayatı içinde başka türlü, fakat sendikaların içinde başka türlü anlamaya elbette imkân yoktur.

Dünyanın her memleketinde sendika kuruluşları içinde iktidar ve muhalefet, çoğunluk ve azınlık mücadelesi en sert usullerle yapılır. Yapılan anketler, tetkikat ve tecrübeler bunu göstermektedir.

Bu mücadelenin, her memlekette aynı usullerle yapıldığı söylenemez. Fakat en ileri ve en hürriyetçi memleketlerin bâzılarında, ezcümle Amerika'da, sendikalar içinde, sendika liderlerinin mücadelesi ve sendikalizm camiası içinde muhtelif sendikaların birbirlerine karşı rekabetleri, bazan asla tecviz edilemiyecek şekiller alabilmektedir. Bugün Amerika'da en sert kanuni tedbirlere rağmen giderilememiş bir sendika gangsterliği hastalığı mevcuttur. Haffa meselesinde olduğu gibi, kongre tahkik heyetlerinin işi ele almasına rağmen, bâzı liderlerin rakiplerini, doklar arasında, sokaklarda yüzüne kezzap dökmek suretiyle bertaraf etmek istedikleri dahi görülmüştür. Türkiye'de bu olur mu, olmaz mı? Türkiye'de ben bunun olmıyacağı ümidini, bugüne kadarki tatbikata bakarak, taşıyorum. Yalnız şunu da unutmamamız lâzımdır ki, getirdiğimiz bu kanunlarla sendikacılık bundan evvelkine asla kıyas edilemiyecek derecede hızlı bir gelişmeye, çok kısa bir zaman içinde, namzet bulunmaktadır. Bu sebepten dolayı başka memleketlerde görülen hastalıkların, temiz, asil ve Atatürk milliyetçisi Türk sendikacılığının içine girmesini önliyecek kanuni tedbirleri de almaya mecburuz. Ve bu tedbirleri almamız Anayasaya da uygun olmaktadır; hattâ, Anayasanın âmir bir hükmünün icabını teşkil etmektedir. Çünkü, Anayasa, tekrar arz edeyim, sendikaların kuruluşlarının, yönetimlerinin ve işleyişlerinin demokratik esaslara uygun olması esasını vaz'etmiştir.

Şimdi, böyle olunca, bir üye farz edin ki, sendika tüzüğüne uygun hareket eder, programına uygun hareket eder; fakat, başta bulunan iktidar zümresi onu bertaraf etmek ister ve muayyen bir süre için genel kurulda iktidar zümresi ekseriyete sahiptir.

Muhterem arkadaşlar; ekseriyetin oyu her zaman muteber, meşru ve kanuna uygun olmıyabilir. Hukuk devleti içinde ekseriyetin iradesi ancak, hukuk prensiplerine uygun olduğu müddetçe muteberdir. Kim bunu kontrol edecek? Evvelâ genel kurulun kendisi.. Genel kurulu kim kontrol edecektir? Türkiye'de, hukuk devleti prensibinin, demokratik hukuk devleti prensibinin şaşmaz bekçisi olan, müstakil Türk hâkimi kontrol edecektir. Kimsenin Türk hâkiminin kararından kaçmasına sebep yoktur. Bugünün büyük ekseriyetinin, tertemiz asil ve Atatürk milliyetçisi sendika liderlerinin müstakil Türk hâkiminin hükmünden korkmaları için hiçbir sebep mevcut değildir.

Binaenaleyh, arkadaşlar, bu mülâhazalarla; Sayın İnal arkadaşımızın teklifini, komisyon sureti katiyede yerinde görmemektedir.

Sayın Alp Doğan Şen arkadaşımızın teklifine gelince; itiraf ve kabul ederim ki, Sayın Alp Doğan Şen arkadaşımız verdikleri teklifle, komisyonumuzun bilâhara yapılan çalışmaları sırasında vâki tadiller dolayısiyle, esaslardaki değişiklik bakımından gözünden kaçmış olan bir hususa temas etmiştir.

Alp Doğan Şen arkadaşımız haklı olarak diyor ki, haysiyet divanı kararı ile sendikadan kovulmuş bir kimse Genel Kurula müracaat

edecektir. Genel Kurul karar vermeden önce mahkemeye gidemez. Ne yapalım? Genel Kurul üç yılda bir toplanıyor. Bu sendika üyesi üç yıl müddetle bu sendikada faaliyet göstermekten nevama menedilmiş olacaktır. Bu doğru bir şey midir? Üç yıllık bir süre fazla uzun bir süre değil midir? Fazla bir süre olduğu muhakkaktır. Ancak, bunun karşısında şöyle bir tedbir akla gelebilir : Denilebilir ki, yine genel kurula müracaat mecburiyeti muhafaza edilsin; ancak, densin ki, bu maddede derpiş edilen prosedür nihayetleninceye kadar yani çıkarma kararı kesinleşene kadar o sendika üyesinin sendika üyeliği hakkı, saklıdır; yalnız bu hal şeklinin de mahzuru var. Çünkü, hakikaten çıkarma kararı haklı da olabilir; hakikaten bu üye programı ve tüzüğü çiğnemiş olabilir. Hakikaten o sendikanın tesanüdü bakımından her türlü hüsnüniyetli ölçü içinde muzır bir kişi olabilir ve çıkarılmasının bir an evvel gerçekleşmesinde fayda vardır, demokratik faydalar vardır.

Binaenaleyh, bendeniz, komisyon olarak, yaptığımız yeni tadillerin ışığı altında bu meseleyi yeniden tezekkür etmek imkânını bize vermenizi ve Sayın Alp Doğan Şen arkadaşımızın takriri ile birlikte maddenin komisyona iadesini rica ediyorum.

BAŞKAN — Sayın Alp Doğan Şen'in önergesiyle birlikte madde komisyona iade edilmiştir.

MADDE 9. — 1. İşçi sendikaları, aynı iş yerinde veya aynı iş kolundaki iş yerlerinde çalışan işçileri veyahut birbirleriyle ilgili iş kollarında çalışan işçileri içine alır.

İşçi niteliğinde olmıyan kamu hizmeti görevlileri, kendi aralarında veyahut çalıştıkları iş yeri, işletme, kurum, kurul veya dairelerde bu kanuna göre işçi sayılanlarla birlikte sendika kurabilirler.

İş veren sendikaları aynı iş kolunda veyahut birbirleriyle ilgili iş kollarında çalışan iş verenleri içine alır.

Aynı iş yerinde veya aynı iş kolunda veya birbirleriyle ilgili iş kollarında birden fazla sendika kurmak caizdir.

2. a) Sendika birlikleri, belirli bir mahal veya bölge sınırları içinde, birbirleriyle ilgili olmıyan çeşitli iş kollarında dahi olsa, mevcut sendikaların en az ikisinin;

b) Federasyonlar, aynı iş kolunda ve o iş kolu ile ilgili iş kollarında mevcut en az iki sendikanın,

c) Konfederasyonlar, mevcut birlik ve federasyonlardan en az ikisinin üye sıfatiyle bir araya gelmeleri suretiyle kurulurlar.

3. İş kolları ve bunların birbirleriyle ilgili olanları, Çalışma Bakanlığınca yapılacak bir yönetmelikle tesbit olunur. Bu yönetmelik, milletlerarası normlara uygun olur. Çalışma Bakanlığı, yönetmeliği hazırlanırken, Yüksek Hakem Kurulunun, en çok işçi mensubu olan işçi konfederasyonu ile en çok iş veren mensubu olan iş veren konfederasyonunun - yok ise - Türkiye Ticaret Odaları, Sanayi Odaları ve Ticaret Borsaları Birliğinin istişari mütalâalarını alır. Bu mütalâaların talep tarihinden itibaren en geç on gün içinde verilmesi gereklidir.

Bu yönetmeliğe göre, her hangi bir iş koluna dâhil olmayıp bu kanuna göre sendika kurmak ve sendikalara üye olmak hakkına sahibolanlar, genel hizmet koluna dâhil sayılırlar. Genel hizmet kolu ayrı bir iş kolu olarak itibar olunup diğer bütün iş kolları ile ilgili sayılır.

BAŞKAN — Madde hakkında söz istiyen? Buyurun Sayın Refet Aksoy.

REFET AKSOY (Ordu) — Muhterem Riyaset Makamına ikazda bulunmak istiyorum. Okunan madde Geçici Komisyon maddesidir. Halbuki burada Plân Komisyonunun maddesi esastır. Onun maddesinin okunması lâzımdır.

GEÇİCİ KOMİSYON SÖZCÜSÜ COŞKUN KIRCA (İstanbul) — Hayır, Geçici Komisyon maddesi esastır.

BAŞKAN — Sayın Aksoy, daha evvelki müzakerelerde Geçici Komisyon raporu esas alınacak dendi. Bu yönden Geçici Komisyon maddesini okutuyorum.

ORHAN APAYDIN (Aydın) — Söz istiyorum.

BAŞKAN — Sayın Orhan Apaydın.

Y. T. P. GRUPU ADINA ORHAN APAYDIN (Aydın) — Muhterem arkadaşlarım, 9 ncu madde hakkında, kanunun tümü üzerinde görüşmeler yapılırken, prensipler zaviyesinden görüşlerimizi izah etmiştik.

Madde, metni bakımından 9 ncu madde, Plân Komisyonunda görüşülürken Devlet Plân-

lama Teşkilâtının da itiraz ettiği bir maddedir. Malûmuâlileri uzun vâdeli kalkınma plânımızda sendikacılıkta vahdet prensibi müdafaa edilmektedir. Kalkınma plânında bu prensip, şöyle ifade ediliyor : «Türlü sebeplerle kurulan çok sayıdaki sendikalar, hem iş gücünü bölerek kendilerini zayıflatmakta, ve böylece görevlerini yerine getirmelerine engel olmakta, hem de, sendikacılığın gelişmesini baltalamaktadır. Sendikacılıktan beklenen toplumsal görevin yerine getirilebilmesi için sendikaların birleşmesi gerekmektedir. Önümüzdeki yıllarda bu gerçeğin daha iyi anlaşılacağı, sendikaların birleşme yoluna gidecekleri umulmaktadır.

Şimdi şüphesiz, Anayasamızda sendika kurma hakkı mutlak olarak tanınmıştır. Bunun tahdidi mevzuubahsolamaz. Ama bu hakkın daha iyi kullanılmasını, maksada daha yararlı olarak kullanılmasını temin etmek de vâzı kanunun vazifesidir. Bir sosyal politika tedbiri olarak bunu kabul etmek lâzımdır. 9 ncu madde, bilhassa ikinci bendi üzerinde duruyorum, ikinci bendi ile kabul edildiği takdirde muhtelif temayüllere göre hattâ siyasi temayüllere göre muhtelif federasyonlar, konfederasyonlar kurulacaktır. İki federasyon birleşecek bir konfederasyon teşkil edecek, o takdirde birçok konfederasyonla karşılaşılacaktır. Halbuki güçlü sendikalar, plânda da bu müdafaa ediliyor, güçlü sendikalar, birleşmiş olan sendikalardır. Âzası fazla olan, ekseriyete istinadeden sendikalardır. Bu şekilde sendikaların parçalanması, işçilerin haklarını müdafaa güçlerini muhakkak zayıflatacağı gibi, aksi neticeler de doğurur. Birtakım tesirlere mâruz kalmalarına sendikaların, muhtelif teşekküllerin, muhtelif tesirler altında kalmalarına ve işçi sınıfının aleyhinde bulunulmasına da sebebiyet verebilir. Bu bakımdan, biz bu bende grup olarak itiraz ediyoruz. Arkadaşlarımızla müşterek bir takrir takdim ettik. Konfederasyonların kurulması hususunda, en az 3/1 nin üye sıfatiyle bir araya gelmeleri kaydının konulmasını rica ediyoruz. Bu takrire müspet rey vereceğinizi ümiddediyorum.

İkinci olarak itiraz ettiğimiz bir nokta vardı. İş kollarının, ki; sendikaların temelini teşkil eder, Çalışma Bakanlığı tarafından tesbiti mevzuu. Burada Hükümetin hüsnüniyetine inanıyoruz. Bilhassa Muhterem Vekil Beyefendi arkadaşımızın izahları muvacehesinde bu noktada fazla ısrar etmiyeceğiz. Yalnız, bir noktanın tavzihini rica ediyorum. Biz bunu, devlet karşısında sendika hürriyetinin bir tahdidine gidilebilir, böyle bir ihtimal tahakkuk edebilir diye itiraz ettik. Şimdi, şüphesiz ki, hükümetlerin hüsnüniyetle çalışacaklarını peşin olarak kabul etmek doğru olur. Fakat aksini de düşünmek daima mümkündür. Nitekim, anayasalar, iktidarların bu nevi hareketlerini tahdit için konan kaideler zümresidir bilhassa. Bu sebeple böyle bir ihtimalin tahakkukunda yani sendika hürriyetinin tahdidine girecek şekilde iş kollarının tesbiti salâhiyetini Hükümetin kullanabilmeleri ihtimali karşısında, bu bir talimatname ile olacağına ve talimatnamede bir idari tasarruf olduğuna göre kazai müracaat yolunun sendikalara, işçi teşekküllerine açık olduğunun muhterem sözcü tarafından tavzihi belki haşiv telâkki edilebilir. Fakat, ben tavzihinde fayda mülâhaza ediyorum. Tavzihini ve bunun zapta geçmesini de istirham ediyorum. Hürmetlerimle.

BAŞKAN — Sayın Çalışma Bakanı.

ÇALIŞMA BAKANI BÜLENT ECEVİT (Ankara) — Sayın arkadaşlarım, ben de şimdi konuşan Sayın Orhan Apaydın arkadaşımızın görüşlerine esas itibariyle iştirak ediyorum. Bununla ilgili olarak kısa mâruzatta bulunacağım.

Gerçekten arkadaşımızın belirttiği gibi Kalkınma Plânı, sendikacılığın, toplu sözleşme düzeni içinde bir değer taşıması, görevini gereği gibi yapabilmesi için, sendikaların bölünmesi eğilimine işaret etmekte ve gerek sendikalardan gerek Devletten bu eğilimi önleyici anlayış ve tedbirleri beklemektedir.

Eğer metin, 9 ncu maddenin 2 nci bendinin (b) ve (c) fıkraları Geçici Komisyonun değiştirisinde olduğu gibi kabul edilirse, gerçekten işçi teşekküllerinin lüzumundan fazla bölünmesine yol açılmış olabilecektir. Gerçi şunu bilhassa belirtmek isterim ki, komisyon müzakerelerinde bulunmuş bir kimse olarak, komisyon asla böyle bir gelişmeye yol açmak için bu değiştirmeyi yapmış değildir. Komisyon, işçilerin sendikalaşma hürriyetlerine, teşkilâtlanma hürriyetlerine her hangi bir şekilde müdahale etmekte âzami çekingenliği gösterdiği için, bu değişikliği yapmıştı. Ancak, çok haklı olmakla beraber, bu çekingenliğin tatbikatta bir faydası olmıyacaktır. Çünkü, iki sendika bir araya gelip federasyon kurmuş diyelim; eğer bu federasyon o iş

kolundaki işçilerin çoğunluğunu temsil etmiyorsa, zaten işçilerin haklarını korumak bakımından müessir olamıyacaktır; çünkü toplu sözleşme yapamıyacaktır. Aynı şekilde iki federasyon bir araya gelip konfederasyon kurdular diyelim. Biz, gerek bu kanunda, gerek Toplu Sözleşme, Grev ve Lokavt Kanununda, gerek hazırladığımız diğer kanunlarda işçi meseleleriyle ilgili olarak karşımızda muhatabolacak bir teşekkül aradığımız zaman en çok işçiyi temsil eden «konfederasyon» diyoruz. Demek ki, istediği kadar çok sayıda konfederasyon kurulsun, en çok sayıda işçiyi temsil etmedikçe bu da pratik bir değer taşımıyacaktır. Onun için, işçilerin diledikleri gibi teşkilâtlanmalarına âzami imkân vermek, büyük bir iyi niyet işareti olmakla beraber, sendikaların bölünmesine, lüzumsuz yere, faydasız yere, işçiye de faydası olmıyacak şekilde bölünmesine yol açılmasının da bâzı tehlikeleri vardır. Onun için ben de Muhterem Orhan Apaydın gibi düşünüyorum, ve Komisyona ilk gitmiş olan Sayın İbrahim Öktem, Coşkun Kırca ve arkadaşlarının teklif ettikleri esas metne bu bakımdan dönülmesini, yani ancak bir iş kolundaki işçilerin 3/1 ni temsil eden sendikalar bir araya geldikleri zaman federasyon kurabilmeleri ve aynı şekilde mevcut birlik veya federasyonların en az üçte biri bir araya geldiği zaman konfederasyon kurabilmelerinin daha uygun olacağı, kuvvetli güçlü ve derli toplu sendikacılık bakımından daha uygun olacağı kanaatindeyim. Bildiğim kadar bu yolda üç grupun imzasiyle bir önerge de hazırlanmıştır. Bu önergeye Hükümetçe de, plânın ışığı altında katılıyoruz.

Sayın Orhan Apaydın'ın belirttikleri diğer hususa, iç yönetmeliklerin iş kolları ve bunların birbiriyle ilgili olanlarını Çalışma Bakanlığınca yapılacak bir yönetmelikle tesbit edilmesine dair hükümle ilgili mütalâalarına gelince: Bu hususta hiçbir endişeye yer görmüyorum. Çünkü böyle bir hüküm koymazsak, yani bunları yönetmeliğe bağlamazsak, falanca iş, şu iş koluna girer mi, girmez mi konusunda bir ihtilâf çıktığı zaman mahkemeye gidilecek; mahkeme de bugüne kadar olduğu gibi, yine Çalışma Bakanlığının mütalâasını alacak. Halbuki durum burada daha vazıh hale getiriliyor. Üstelik Çalışma Bakanlığı, bu yönetmeliği hazırlarken Yüksek Hakem Kurulunun, en çok işçi mensubu olan işçi konfederasyonunun; iş veren mensubu olan iş veren konfederasyonunun da veya yoksa Odalar Birliğinin de mütalâasını almaya mecbur tutuluyor. Onun için yeni hüküm bugün yürürlükte olan kanundaki hükümden çok daha demokratik ve şikâyetleri önleyici bir sistem getirmektedir. Burada arkadaşımızın duyulan endişeleri gidermek için, bir hususun tutanağa geçmesi isteğini umumiyetle yerine getirmek isterim.

Anayasa hükmü olarak, icranın bütün kararlarına Danıştay nezdinde itiraz edilmesi mümkün olduğuna göre, bu vatandaşın hakkı olduğuna göre, elbette meslek teşekkülleri, hazırlanacak bu yönetmeliği uygun görmezlerse, kendi mütalâaları alınarak hazırlanacak bu yönetmeliğe uygun görmezlerse Danıştaya müracaat hakları olacaktır. Hattâ arkadaşlarım uygun görürlerse bir teklif hazırlayıp, Danıştayın bu müracaata cevap yetkisi bir zaman süresi ile sınırlanabilir. Yalnız bu süre çok kısa olmamalıdır. Çünkü mesele ilmî bir inceleme konusudur. Onun için en az iki aylık bir süre konulmalıdır, eğer böyle bir süre konacaksa. Saygılarımla.

BAŞKAN — Sayın Alp Doğan Şen.

ALP DOĞAN ŞEN (Diyarbakır) — Muhterem arkadaşlar; 5 nci maddeyi müzakere ettiğimiz zaman 16 yaş meselesi mevzuubahis edilmişti. Bu noktada komisyonun bize verdiği cevap «bu yaşı kabul edelim, çünkü, 16 yaş civarında binlerce işçi vardır» şeklinde idi. Hakikaten, bugün iş hayatımızda binlerce işçiyi gençler teşkil etmektedir. Bu bakımdan, bendeniz o maddenin müzakeresinde sizlere arz ettiğim gibi, «genç işçi teşkilâtlarının kurulması» hususunu yine teklif ediyorum.

Gerçi, hususi olarak, sendikacı arkadaşlar «evet, biz gençlik meselesini düşünüyoruz» diyorlar; Buna rağmen bu 9 ncu maddeye bir fıkra olarak, şu şekilde bir hükmün ilâvesi gerektiği kanaatindeyim.

O da şudur, arkadaşlar. «Sendika tüzüklerinde, genç işçiler için gençlik kolları kurulmasına dair özel hükümler konur»

Arkadaşlar, buna zaruret vardır. Çünkü şöyle - böyle 20 yaşına kadar bir çağda bulunan gençler sabahın 7 sinde işe başlarlar akşamın 6 - 7 sine kadar. Bir öğle paydosları vardır. Ancak bu zaman spor yapabilirler. Bunun haricinde bunların tatil meseleleri, kamp me-

seleleri, sağlık meseleleri, ağabeyleri olan sendikacılar tarafından her ne kadar ele alınsa bile, genç işçilerin bu sağlık, spor, kamp, kültür, konferans v.s. gibi hususları kendi kendilerine ele alıp, sendikacılığın bu yöndeki faaliyetlerinde de kendi başlarına hareket etmiş ve kendilerine fayda sağlamış olurlar. Bu bakımdan böyle bir fıkraya zaruret vardır kanaatindeyim. Teklifimin kabulünü rica ederim.

GEÇİCİ KOMİSYON BAŞKANI ŞEREF BAKŞIK (İzmir) — Komisyon adına söz istiyorum.

BAŞKKAN — Buyurun.

GEÇİCİ KOMİSYON BAŞKANI ŞEREF BAKŞIK (İzmir) — Muhterem arkadaşlarım, Sayın Orhan Apaydın arkadaşım, konfederasyonların; kendisinden küçük alt iki teşekkül tarafından değil, mevcut federasyon veya birliklerin üçte birinin bir araya gelmeleri suretiyle kurulmasına cevaz verilmesini istemektedir. Bu suretle sayın Orhan Apaydın arkadaşımızın teklifi, bir sendikanın teşkilâtlanma hürriyetine getirilmiş bir tahdittir. Sayın arkadaşımız teklifinin gerekçesini izah ederken, bir sendikacılık hareketinde vahdetin lüzum ve zaruretini savundular. Biz, şahsan sendikacılık hareketimizde vahdet prensibine samimiyetle katılıyoruz. Ancak bizim komisyonun kanaati odur ki, bu kabîl vahdet hedeflerine, kanun koyucularının getireceği birtakım hukuk zorlamaları ile tahditler yaparak değil, kendi sendikacılık hareketi ile sosyal siyasetleri içinde varılmalıdır. Komisyonun tezi budur.

Biz üçte bir kaydını tasarımızda, sendikalar birliğinin teşkilinde en az iki sendikanın bir araya gelmesi suretiyle teşkilini kabul ettik. Federasyon için de kabul ettiğimiz tez aynıdır. İki sendika birliği veya sendika bir araya gelmek suretiyle federasyon teşkil edecektir. Sendika birlikleri ve federasyon için kabul edilmiş olan bu prensibin konfederasyonlar için muhafaza etmemekte hiçbir ciddî sebep görmüyoruz. Birtakım vahdet hedefleri varsa tekrar ediyorum bunu hukukî zorlamalarla değil, kendi sendikacılık hareketimizin tabiî seyri ve gelişmesi içinde halletmek lâzımgeldiği tezindeyiz.

Sayın arkadaşlarım bu bir tahdittir, yani konfederasyon kurmak için mutlâka en az üçte bir federasyon veya birliği bir araya getirmek zarureti ortaya konulmaktadır. Bu bir mahzurdur, tahdittir. Teşkilâtlanma hürriyetinin sınırlanmasıdır. Bir inhisarcılıktır, hattâ, mutlâka üçte bir olması doğru değildir. Zaten tatbikatta vahdet vardır. Ama birtakım suni hukuk kaideleri ile bu vahdeti sağlamasının doğru olmıyacağı kanaatindeyiz.

Netice olarak, komisyonun görüşü şudur ki; üçte birinin altında bir nisbetle dahi sendika birlikleri ve federasyonlar bir araya gelerek konfederasyonlar kurabilmelidirler. Olabilir ki, 15 federasyon bir araya gelmiştir. Nısabı sağlamış konfederasyonlar kendi hizip oyunları içinde çoğunluk istipdadı yaratabileceklerdir. Beş federasyon veya sendika birliği üçte bir ekseriyeti teşkil edemedikleri için konfederasyon kuramıyacaklardır. Bu haksız bir tahdittir. Maddenin kendisinde mevcut federasyon ve birlikler hakkındaki bir prensip konfederasyon için terk edilmiş olacaktır. Buna komisyonumuz katılmamaktadır.

Bir misal vermek lâzımgelirse; farz edelim ki, 15 tane federasyon vardır. Bunun 8 tanesi bir konfederasyon kurmuştur. Burada üçte bir çoğunluk vardır. Olabilir ki, bu 15 federasyon iki ay sonra 30 federasyona çıkabilir. 15 federasyon varken, bunun 8 tanesini bünyesinde toplıyan konfederasyon, üçte bir nısabı bulunduğu için meşru bir konfederasyon durumundadır. Ama bu 15 federasyon 30 a yükseldiği takdirde 8 federasyonu bünyesinde teşkil eden konfederasyon, hukukan kendi varlığını kaybetmiş olacaktır. Komisyonunuz buna itiraz etmektedir.

Alp Doğan Şen arkadaşımızın teklifine gelince : Esasen şube kurma imkânı kanunda mevcudolduğuna göre, imkân ve kapı açık demektir.

Hepinizi hürmetle selâmlarken, Gruplar adına Başkanlığa verilmiş bulunan teklifin reddini komisyon adına saygılarımla rica ederim.

BAŞKAN — Sayın Kâmil İnal.

KÂMİL İNAL (Bolu) — Muhterem arkadaşlar, burada konuşanlar tezada düşmektedirler. Komisyon sözcüsü arkadaşımız Kırca, kanunun başından beri, güçlü bir sendikadan bahsetmekte, güçlü bir sendikanın kurulmasından, kurulacağından ve maddeler üzerinde de «bu maddeyi bu şekilde alırsak, güçlü bir sendika olur,» demektedir.

Burada Sayın Çalışma Bakanı ve ondan evvel konuşan arkadaşlarımız gayet güzel bir yere temas ettiler. Şimdi, sendika birlikleri; en az iki sendikadan bir sendika birliği oluyor. Federasyonlar; en az ikisinden bir federasyon oluyor. Konfederasyonlar; en az ikisi bir araya geldiği zaman konfederasyon oluyor. Burada arkadaşlar, komisyon sözcüsü arkadaşımız, «eğer biz üçte bir alırsak tahdidolur.» diyorlar. Eğer, kanuna bu şekilde «siz ikiniz bir federasyon kuracaksınız», ikiniz bir sendika birliği kuracaksınız, federasyonlar da «iki tanesi bir araya geldiği zaman federasyon kurabilir» diye bir kaydı koydğumuz zaman tahdidolmuyor mu? Düşünelim; acaba Türkiye'de kaç tane sendika, kaç tane federasyon ve kaç tane konfederasyon olacaktır? Türkiye'de işçilerin, bölünmüş vaziyetteki haklarını müdafaaları başkadır. Birkaç federasyon olarak bir araya gelip haklarını müdafaası daha başkadır. Bu sefer de bölgeciliğe gidilecek. Doğu, Batı, Güney, Kuzey bölgelerinde sendika ve konfederasyonlar ayrı ayrı kurulacaklardır. Böylece birinin diğerinden haberi olmıyacaktır. Coşkun Kırca arkadaşımız, bundan evvel, Amerika'dan misaller vermişti, işte bu maddeyi bu şekilde koyarsak, komisyonun istediği ve arzuladığı şekilde koyarsak, misaller vererek önceden bahsetmiş olduğu Amerika'daki hataları burada biz görebiliriz. Sendikalar arasında çarpışmalar olacak. Bunlar bir bütün, yekvücut olmalı. Orhan Apaydın arkadaşımızın teklifinin kabul edilmesi daha uygun olur kanaatindeyim.

BAŞKAN — Buyurun, Komisyon.

GEÇİCİ KOMİSYON SÖZCÜSÜ COŞKUN KIRCA (İstanbul) — Muhterem arkadaşlarım, bendeniz sadece bir hususu tasrih etmek için huzurunuza çıkmış bulunuyorum. Gruplar adına verilmiş olan önergede, biraz evvel Komisyon adına Komisyon Başkanı Şeref Bakşık arkadaşımızın bahsettiği, kenfederasyonun kurulmasında alt kuruluşların üçte birinin bir araya gelmesi şartından gayri komisyon metnine nisbetle bir değişiklik daha vardır. O da şudur:

Halen basılı metinde, konfederasyon kurabilecek olan alt teşekküller sadece birlikler ve federasyonlar olarak derpiş etmiştir. Grupların vermiş oldukları takrirde ise, birlik ve federasyonlara ilâveten iş kolu esasına göre kurulu sendikaların doğrudan doğruya konfederasyona üye olabilmesi imkânı da açılmaktadır. Komisyonumuz bu noktada grupların takririne iştirak etmektedir.

Sayın Alp Doğan Şen arkadaşımızın «gençlik kolları» hususundaki teklifine gelince: Bu hususta, kanunda sendikalar için bir mecburiyet vaz'etmek doğru bir şey olmaz. Zaten, sendikalar muhtelif bakımlardan şubeler kurabilirler. Şube namı altında kadın işçiler ve 18 yaşından küçük işçiler için ayrı ayrı kollar teşkil edebilirler. Eğer, kendi bünyeleri bunu gerektiriyorsa ve arzu ediyorlarsa, hiçbir mâni yoktur. Kendi bünyeleri içinde tâli kuruluşlar yaratmaları hususunda ayrıca bir mecburiyet koymak doğru olmaz. Sendika yaş farkı, cinsiyet farkı gözetmeksizin bir bütün teşkil eder dediğimize göre, kendilerine bu hususta mecburiyet yükliyen bir hüküm, biraz da meselenin felsefesine aykırı olabilir. Bu hususta sendikaları tamamiyle muhayyer bırakmak en doğru yoldur. Bunlar Alp Doğan Şen arkadaşımın temayülüne uyarlarsa, bu temayüle göre hareket etmelerine, bu maddede, mâni olacak hiçbir hüküm yoktur.

BAŞKAN — Sayın Orhan Apaydın.

Y. T. P. GRUPU ADINA ORHAN APAYDIN (Aydın) — Muhterem arkadaşlarım, çok kısa olarak Şeref Bakşık arkadaşıma cevap vermek istiyorum.

Anayasanın 46 ncı maddesinde sendika kurma hakkı mutlak olarak tanınmıştır. Hakkın mahiyeti şudur: Çalışanlar ve iş verenler sendika ve sendika birlikleri kurma haklarına sahiptirler.

Şimdi arkadaşlarım, bizim kanunla, bu hakları tahdit etmeye salâhiyetimiz hiçbir zaman mevcut değildir. Vâzı kanun bunu böyle kabul etmiştir. Kanunla düzenlenir dahi demiyor. Bizim yapacağımız şey sadece bu hakların kemaliyle kullanmasını, işçi menfaatlerine olarak kullanmasını temin edecek şartları yaratmaktır. Şimdi ne diyoruz; meselâ, iş kolları esasına göre kurulan sendikalar deniyor. Bu Anayasada mutlak olarak bu haklar tanınmıştır. Şeref Bakşık arkadaşımıza göre bunun bir tahdit olması lâzım. Niye? Çünkü iş kolu esasına bağlamıştık. İş kolu esasına istinadetmediği takdirde sendika kurulması bu kanunla menediliyor, nizamname ile iptal ediliyor. Şimdi bir tahdit midir, sendika hürriyetinin tahdidi midir? De-

ğildir. O halde müşterek menfaatlerin müdafaası olduğuna göre daha iyi bir şekilde kullanılmasının teminine mâtuftur. Bu gibi konfederasyonların kurulmasını muayyen bir şarta bağladığımız takdirde konfederasyonla müdafaası düşünülen menfaatin, daha iyi bir şekilde korunmasını temin maksadını takibediyoruz. Tekrar ediyorum, bu bir tahdit değildir. Bilâkis aksine bir hakkın kullanılmasını temine mâtuftur. Bu hakkın kullanılmasına mâni olacak şekildeki hareketleri önlemektedir.

Bu sebeple muhterem arkadaşlarımdan, takririmin kabul edilmesini rica ediyorum. Hürmetlerimle.

BAŞKAN — Sayın Şadi Pehlivanoğlu.

ŞADİ PEHLİVANOĞLU (Ordu) — Muhterem arkadaşlar, 9 ncu maddenin, 4 ncü fıkrasının 1 nci bendinde; «Aynı iş yerinde, veya aynı iş kolunda veya birbiriyle ilgili iş kollarında birden fazla sendika kurmak caizdir.» demektedir. Bu hususun, bu hükmün tatbikattaki durumu ne olacaktır? Biraz düşünmemiz icabeder kanaatindeyim. Demin komisyon sözcüsü arkadaş, en liberal ve sendikalizmin en mükemmel safhasına kavuştuğu Amerika'da bile sendikacıların büyük bir mücadele içinde olduklarını beyan etmişlerdir.

Bizde de cemiyet hayatının, cemiyetciliğin nasıl mücadeleye yol açtığı hepinizce malûmdur. Elbetteki sedikacıları bu hastalıktan tamamen sıyırmak mümkün olamıyacaktır. Binaenaleyh, çarpışan zihniyet ve menfaatler karşısında, çarpışan kanaatler karşısında 3 kişi bir araya gelerek bir iş kolunda, 20 - 30 - 40 - 50 hattâ 60 sendika kurulması mümkün olacaktır. Halbuki Anayasanın 46 ncı maddesi, sendikaların, sendika müessesesinin kuruluş maksadı, işçilerin mümkün olduğu kadar teşkilâtlanarak bir kuvvet ve vahdete kavuşmalarını tazammun eder. Bence 9 ncu maddenin son fıkrası sendika müessesesinin bu ana gayesini bertaraf edecek mahiyettedir. Bir iş kolunda, aynı iş kolunda veya aynı iş yerinde 20 - 30 sendika kurulduğunu farzediniz. Kati surette, bu netice karşısında, sendikadan işçilerin sağlamak istediği gaye ve maksadın hâsıl olamıyacağını şimdiden söyliyebilirim.

Şimdi, muhterem komisyondan bir istirhamım vardır. İş kolunda aynı iş kolunuda veya aynı iş yerinde kurulacak sendika sayısını tahdidetmek Anayasanın 46 ncı maddesine aykırı mı mütalâa edereler. Eğer aykırı mütalâa etmezlerse, 46 ncı maddenin, Anayasanın 46 ncı maddesinin mânası, herkese sendika kurmak hakkını istediği kadar, bir iş yerinde sendika kurulması hakkını tazammun ettiriyor ise, o zaman bunları ayrıca kanunda zikretmek, bir teşvik sayılacağı kanaatindeyiz. Hal böyle olunca, neticede biraz daha fena yola gitmeye sebeboluruz kanaatindeyiz. Onun için, bu hususu bilhassa komisyonun aydınlatmasını istirham ediyorum. Hürmetlerimle.

BAŞKAN — Sayın Refet Aksoy.

REFET AKSOY (Ordu) — Muhterem arkadaşlar, işçilik hayatımızın en kuvvetli mesnedi olan bu kanunun en nazik bir maddesini görüşmekteyiz.

İşçinin muhtelif mesleklerde muhtelif sendikalar kurması kadar tabiî bir hakkı olamaz. Tam mânasiyle sarih bir hak sahibidir bu hususta. Lâkin, biz bu kanunu kabul ettikten sonra bu kanunu takiben Grev Kanunu gelecek. Bu Grev Kanunu karşısında, müzakere etmekte olduğumuz 9 ncu maddenin ayrıca bir ehemmiyeti vardır. O da şu :

Memlekette, iş sahalarında teşekkül etmiş olan sendikalar çok ve zayıf olursa işçinin aleyhinedir. Sendikadan elde edilmek istenilen gaye kolaylıkla tahassul etmemiş olur. Fakat menfaatleri, hakkını müdafaa etmek gayesiyle kurulan sendikalar ne kadar kuvvetli, malî cepheden de ne kadar kuvvetli olursa işçi o derece bundan istifade eder. Bu durumu şöyle bir misalle arz edeyim. Yarın Grev Kanununu kabul edeceğiz. Ettiğimiz takdirde bir sendika grev ilân ediyor ve bu grev 10 gün devam edecek. Sendikanın malî cephesi zayıf, işçinin 10 günlük ihtiyacını nereden temin edecek? Parası yok. Bu durum karşısında greve iştirak eden işçi sendikayı taşa tutacak, aleyhinde bulunacaktır. Ama sendikanın malî vaziyeti kuvvetli olursa, onun ilân etmiş olduğu greve müzahir olacak, grev devam ettiği müddetçe yevmiyesini alamıyan işçiyi besliyecek, aç bekliyecek, çoluk çocuğunu aç bırakmıyacak. Sizlere müşahhas bir misal ile bu durumu arz edeceğim. 1958 senesinde Hamburg Başkonsolosluğumuzdan bir rapor alınıyor. Çalışma Vekâleti, sefaretlerden, konsolosluklardan bâzı böyle enteresan raporlar alır. Hamburg'da bir sendika grev ilân ediyor ve bu grev 25 gün

devam ediyor. Nihayet, Hükümet müdahale ediyor ve grevi bastırıyor ve işçiler tekrar iş başına geliyorlar. Fakat, bu defa iş veren yani fabrika sahibi, sendika aleyhine bir dâva açıyor. Mahkemenin neticesinde dâvasını kazanıyor. Sonunda sendika, hatırımda kaldığına göre, 1,5 milyon mark'a mahkûm oluyor. Sendika bir kalemde bu parayı ödüyor. İşte sendika budur, arkadaşlar.

Bugüne kadar, geçen gün arz etmiştim, 1957 den beri Grev Kanunu hazırdır. Bugüne kadar bu kanunun meydana konulmamasının sebeplerinden birisi de, ki en mühimmidir, sendikalarımızın malî cepheden zayıf ve dağınık olması sebebiyledir. Binaenaleyh, bu madde üzerinde çok dikkatli durmak lâzımdır. Sendikaların, kısmen kuvvet gayesiyle tehdidi yerinde olur. Bu itibarla müşterek grupların verdikleri takririn kabulü lehindeyim.

BAŞKAN — Sayın Asım Eren.

ASIM EREN (Niğde) — Pek muhterem arkadaşlarım, iki nokta hakkında mâruzatta bulunacağım. Bunlardan bir tanesi evvelce ikinci madde metninde yapılmış olan bir değişikliğin, bu maddenin 1 nci bendinin 2 nci fıkrasına da uydurulmasının zaruret olduğunu arz etmek içindir. Filhakika kamu hizmetinde bulunanların da sendika kurma hakkı 2 nci maddede, önce yapılan bir tadille, kabul edildiği için ve onun özel bir kanunla tedvin edileceği tadilde belirtildiği için burada, 9 ncu maddenin 1 nci bendinin 2 nci fıkrasında, aynen okuyorum.

«İşçi niteliğinde olmıyan kamu hizmeti görevlileri, ancak kendi aralarında sendika kurabilirler.» Yani, işletme, kurul, kurum veya kanuna göre buna benzer iş yerlerinde çalışıp da, işçi sayılanlar; birlik sendika kurabilirler. İkinci maddenin tadilinde de aşağı - yukarı böyle bir espri vardı. Fakat sonradan bizzat komisyonun değiştirişi ile ve özel kanuna atfen bir değişiklik yapıldı. Bu durum karşısında, özel kanun, ki; Sayın Başbakan Yardımcısı ve Devlet Bakanı Hasan Dinçer arkadaşım, demin, bunun bir ay zarfında Meclise getirileceğine dair söz vermiş vait etmişlerdi. Bu bir ay zarfında getirilecek olan kamu hizmeti mensuplarına taallûk eden maddelerin; arkadaşlar, şimdi bu 9 ncu madde ile ilgili olan hükümlerin ayrıca buraya gelmesi lâzımdır. O itibarla bu birinci bendin ikinci fıkrası, kamu hizmetinde sendika kurabilme yetkisi istenilen fıkra, ki özel kanuna atfen bunun da tadili lâzımgeliyor, bu hususta yazdığım bir değişikliği şimdi takdim ediyorum.

İkinci mesele : Biz kendi kanaatimizde Sayın Komisyon Sözcüsünün beyanlarını desteklıyoruz. Maalesef sayın Bakanın beyanlarına iştirak etmiyoruz. Tabiî bu arada sayın Orhan Apaydın arkadaşımızın beyanlarına da katılmıyoruz. Sebebi şu; bu münasebetle metinde, benden evvel konuşan sayın arkadaşlarımın gözlerine çarptığından eminim, ama dile getirmedikleri bir hususiyeti de belirtmek isterim : Evvelâ ondan bahsedeyim. Muhterem arkadaşlarım, federasyon bu kanuna göre mutlaka iş nevi bakımından tecanüs arz eden bir varlık olarak tarif edilmiştir. Hangi nevi olursa olsun, bir cins iş neviyle meşgul iş kollariyle ilgili olmak suretiyle sendikalar federasyon kurabilirler. Federasyon deyince orada tek bir nevi iş, yani iş tecanüsü vardır. Fakat biz Sendikalar Birliği deyince, sendikalar birliğinde böyle bir tecanüs yoktur. Örneğin filân yerdeki bir çimento fabrikası ile bir şeker fabrikası bakımından bir (sendikalar birliği) kurabilir. Ama bir federasyon kuramazlar.

Konfederasyona gelince; kanun metni; şartlara ve unsurlara göre bunun tarifini yapmış. Konfederasyon hepsini içine alabiliyor hem birlikler, hem federasyonlar konfederasyon kurabiliyor. Gayrimütecanis iş kollarındaki bu imkân görüyoruz ki, bu işçi zümrelerinin tabiî lehine olan bir meseledir. O halde sendikacılıkta işçiyi temsil eden en kuvvetli birlik ya konfederasyon şeklinde beliriyor, ya da sendikalar birliği şeklinde beliriyor. Binaenaleyh, burada sendikalar birliği de, konfederasyon da, işçilerinin iş tecanüsüne bakmaksızın sayı ile temsil edilmeleri bakımından bu durumda en kestirme yol olarak beliriyor. Tasarıda (en az iki tane) denmiş olması; işçi zümrelerinin aleyhinde değildir. Çimento, şeker, Azot Sanayii, dokuma fabrikası işçilerinin sendika birlikleri kurabilmeleri gibi, bu birliklerin konfederasyon kurabilmeleri için de konulmuş olan bu kıstas, yani en az ikişerle kurabilmeleri meselesi, işçilerin aleyhlerinde değildir. Yine istedikleri sayı ve oy çoğunluğunu her bakımdan temin edecek vaziyettedirler, demektir.

Kurulacak konfederasyon meselesinde (en az iki) meselesi belki üzerinde durulacak bir nokta teşkil eder. Fakat yine muhterem komisyon sözcüsünün beyanlarına katılarak derim ki, bizde henüz federasyon kurabilecek, birbirleriyle aynı iş nev'inde mütecanis sanayi iş kolları, henüz kâfi dereceye erişmiş değildir. Bu henüz istikbale mâtuf bir temennidir. Bugün isteseniz de ikiden fazlasını hemen hemen her yerde bulamazsınız. O itibarla, kanun tasarısında kanun vâzı realist davranmıştır. Koyduğu had, bugünkü realiteye uygundur. Bu itibarladır ki, biz gerek her türlü gayrimütecanis unsurlar içinde hulâsa olarak konfederasyon teşkil edecek olan işçi zümrelerinin bugünkü durumda haklarını pekâlâ verebilecek bir kalabalık arz edebileceğini düşünerek, gerekse federasyonların memleket çapında istesek de ikiden fazla kolay kolay birleşmeye imkân olmıyacağını düşünerek kolay kolay aynı iş, aynı bölüm ve aynı neviden ikiden fazla sendikayı bir federasyonda toplamaya imkân bulamıyacaktır. Bu bakımdan biz komisyonun düşüncesine iltihak ediyoruz. Arz ettiğim değiştirgeyi takdim ettikten sonra oya konursa, lûtfen ikinci maddedeki duruma muvazi olarak kabulünü istirham ederim. Hürmetlerimle.

BAŞKAN — Sayın Kaygan.

A. P. GRUPU SÖZCÜSÜ SAİM KAYGAN (İzmir) — Muhterem arkadaşlarım; biraz evvel 9 ncu madde üzerinde görüşen Sayın Şeref Bakşık arkadaşımızın ifadelerine temas etmek istiyorum. Elimizdeki kanun teklifini tetkik edecek olursak, görürüz ki kanun teklifini yapan arkadaşlarımızdan bir tanesi, İzmir Milletvekili Şeref Bakşıktır. Aynen ne der : «Konfederasyonlar, mevcut birlik ve federasyonların en az üçte birinin bir araya gelmesiyle teşekkül ederler.» Aynı arkadaşım buraya biraz evvel çıktılar ve bu şekildeki bir hareketin ve bu şekildeki yapılan tekliflerin bir tahdidolduğunu ileri sürmek suretiyle bu tekliflerin aleyhinde olduğunu belirttiler. Kendilerinden istirham ederim; arzu ederlerse, kendisinin teklif etmiş olduğu maddeyi, konfederasyonlarla ilgili olan maddeyi, kendi teklifi olarak aynen desteklediğimizi ifade etmek istyorum.

BAŞKAN — 9 ncu madde üzerinde konuşmak isteyen?..

GEÇİCİ KOMİSYON BAŞKANI ŞEREF BAKŞIK (İzmir) — Söz istiyorum.

BAŞKAN — Komisyon adına Sayın Bakşık, buyurun.

GEÇİCİ KOMİSYON BAŞKANI ŞEREF BAKŞIK (İzmir) — Sayın arkadaşlar; özür dilerim. Kısaca bir iki hususu arz etmek istiyorum. Benden evvel konuşan Saim Kaygan arkadaşım, kanun teklifinin altında imzam bulunduğunu ve şimdi de Komisyon Başkanı olarak beyanımın, altına imza koyduğum teklifin maddesine aykırılık taşıdığını söyledi.

Evvelâ bunun izahını yapacağım: Vâkıaya uygun olmıyan iddiaları yerinde dahi olsa, evvelâ insanların, zaman zaman kendi görüşlerinde samimiyetle birtakım değişiklikler yapabileceklerini kabul etmek lâzımdır. Nitekim Hükümet de daha evvel aksini savunduğu fikri şimdi savunmuştur. Binaenaleyh, Hükümet de evvelki fikrinde samimî idi, şimdi de samimî olarak yeni bir fikri savunmuştur. Ben de samimî idim ve şimdi de samimîyim. Binaenaleyh, mesele, insanların şu anda, son dakikada vâkıf oldukları fikri savunduklarıdır. Kaldı ki, benim hareketlerimde her hangi bir tenakuz da yoktur. Ben diyorum ki; kanun teklifinde sendika birlikleri ve federasyonlar için ne nisbetler tesbit edilmişse; konfederasyonlar için de aynı ölçüyü kabul etmişiz. Ben biraz evvelki konuşmamda demiştim ki: Birlik, federasyon için hangi ölçü kabul edilmişse konfederasyonlar için de aynı ölçüyü kabul etmeliyiz. Nitekim kanun teklifi aynı ölçülere göre tesbit edildikten sonra biraz evvelki konuşmamda müşterek ölçüler üzerindeki fikrimi savunmuşuzdur

Bu noktada da bir tenakuz yoktur. Kaldı ki, sayın arkadaşlar benden evvel konuşan Sayın Asım Eren arkadaşımızın mütalâası tamamen yerindedir. Bir kısım üçtebir gibi suni ölçülerle, bâzı sendika birlikleriyle federasyonları, bâzı hükümlerle bir iki konfederasyona girmeye mecbur etmek, onu kuvvet ve tecanüsten mahrum etmek demektir. bu gerçeği Sayın Asım Eren arkadaşım da belirttiği için ayrıca kendisine teşekkür ederim.

Bundan başka, son olarak, bir hususu zikrederek kürsüden inmek istiyorum. Sayın Orhan Apaydın'a cevap vereceğim. Kendisi Anayasanın 46 ncı maddesine dayandı, iddiası şudur; di-

yor ki «46 ncı maddesine göre sendikalar ve sendika birliklerini kurmak, bunlara serbestçe üye olma ve üyelikten ayrılma hakkına sahiptirler.» demek istiyor ki «Anayasa sendika hürriyeti ve teşkilâtlanma hakkını sadece sendika ve sendika birliklerine tanımıştır. Halbuki bizim mevzuubahis ettiğimiz konfederasyondur. Binaenaleyh Anayasanın bu mevzudaki teşkilâtlanma hürriyeti konfederasyona şâmil değildir, diyor. Bu yanlıştır sayın arkadaşlarım.

Y. T. P. GRUPU SÖZCÜSÜ ORHAN APAYDIN (Aydın) — Öyle ifade etmedim, yanlış anlaşıldı.

GEÇİCİ KOMİSYON BAŞKANI ŞEREF BAKŞIK (Devamla) — Eğer yanlış anladı isem, o takdirde böyle bir mülâhazayı arz etmek isterim; Anayasanın 46 ncı maddesinin Temsilciler Meclisinde müzakeresi sırasında Anayasa Komisyonu Sözcüsü Muammer Aksoy tarafından ifade edilmiştir, burada sendika birlikleri teriminden maksat geniş mânadadır; tasarıda kastettiğimiz bölgevi mânadaki sendika birlikleri ve federasyondan konfederasyonlar kastedilmiştir. Yani tasarıdaki dar mâna değil. Anayasadaki mâna daha geniştir.

Komisyon tasarısındaki görüşün kabul edilmesini saygı ile arz ederim.

Y. T. P. GRUPU SÖZCÜSÜ ORHAN APAYDIN (Aydın) — Müsaade ederseniz bir noktayı tavzih edeyim.

BAŞKAN — Buyurun; Sayın Apaydın.

Y. T. P. GRUPU SÖZCÜSÜ ORHAN APAYDIN (Aydın) — Arkadaşlar; bendeniz Şeref Bakşık arkadaşımın dediği şekilde Anayasa hükmünü tefsir etmedim. Ben şunu demek istedim : Nasıl sendika kurmak serbestisi Anayasada tanınmışdır, çalışanlar ve çalıştıranlar sendika kurmakta serbestirler. Fakat bu hakkın daha iyi kullanılması için bunu iş kolu esasına bağlıyorsak iş teşekkülleri hakkında da konfederasyonlar hakkında da muayyen şartları koymamız; sendika kurmak veya üst teşekküller kurmak hürriyetini tahdit değil bu hakkın daha iyi kullanılmasını temine mâtuftur, dedim. Bu bakımdan tavzih ederim efendim. Hürmetlerimle.

BAŞKAN — Sayın arkadaşlar, 9 ncu madde üzerinde verilmiş bulunan 10 değişiklik önergesini okutuyorum :

(Değiştirge takriri)

Millet Meclisi Başkanlığına

Görüşülmekte olan tasarının 9 ncu maddesinin aşağıdaki şekilde değiştirilmesini teklif ediyoruz.

Gereğinin yapılması için oya sunulmasını dileriz. Saygılarımızla.

Diyarbakır	Siirt
Recai İskenderoğlu	Âdil Yaşa

Madde 9. — «İşçi Sendikaları, aynı iş yerinde veya aynı iş kolundaki iş yerlerinde veya birbiriyle ilgili iş kollarında çalışan işçileri içine alır.

İş veren sendikaları aynı iş kolunda veyahut birbirleriyle ilgili iş kollarında çalışan iş verenleri içine alır.

Sendikalar bir araya gelerek üst teşekküller kurabilirler. İş kolları ve bunların birbirleriyle ilgili olanları sendikalı işçilerin çoğunluğunu temsil eden işçi konfederasyonu ile sendikalı iş verenlerin çoğunluğunu temsil eden iş veren konfederasyonu tarafından birlikte tesbit edilir. İlgili konfederasyonlar iş kollarını ve bunların birbirleriyle ilgili olanlarını bu kanunun yürürlüğe girmesinden başlıyarak bir ay içinde tesbit ederler. Taraflar bu müddet içinde anlaşamazlarsa anlaşamadıkları hususları müşterek bir zabıtla Yüksek Hakem Kuruluna gönderirler. Yüksek Hakem Kurulunca bir hafta içinde anlaşmazlık karara bağlanır. Bu karar kesindir.

İşçi niteliğinde olmıyan, kamu hizmeti görevlileri kendi aralarında sendika kurabilirler.

Millet Meclisi

Yüksek Başkanlığa

Görüşülen kanunun 9 ncu maddenin birinci fıkrasının sonuna aşağıdaki hükmün ilâvesini arz ve istirham ederim.

Diyarbakır
Alp Doğan Şen

Madde 9 :

Fıkra 1 sona ek — «Sendika tüzüklerinde genç işçiler için gençlik kolları kurulmasına dair özel hükümler konur.

Yüksek Başkanlığa

9 ncu maddenin 1 nci bendinin 2 nci fıkrası çıkarılmıştır; arz olunur.

Geçici Komisyon Sözcüsü
İstanbul
Coşkun Kırca

Yüksek Başkanlığa

9 ncu maddenin 1 nci bent ve ikinci fıkrasının da, evvelce 2 nci madde 2 nci fıkrasındaki değişikliğe uygun olması için (Özel kanuna) atıfta bulunan bir metin halinde değiştirilmesini saygı ile arz ve teklif ederim.

Niğde
Asım Eren

Teklif edilen :

Madde 9. — 1. . . . . «(2 nci fıkrası) işçi niteliğinde olmıyan kamu hizmeti görevlilerinin sendika kurma usul ve şartları ikinci maddenin ikinci fıkrasında bildirilen özel kanunda gösterilir.»

Gerekçe : 2 nci maddedeki delişikliğe uymak zaruretidir.

Muhterem Başkanlığa

9 ncu maddenin birinci bendinin 4 ncü fıkrasını tamamen çıkarılmasını arz ve teklif ederiz.

Ordu — Şadi Pehlivanoğlu
İzmir — Saim Kaygan

Millet Meclisi Başkanlığına

9 ncu maddenin 2 nci bendinin (c) fıkrası tayyedilerek yerine ekteki fıkranın konulmasını teklif ediyorum. Gerekçesi ilişiktir.

İstanbul
Malik Yolaç

Madde 9. — 2/C: Konfederasyonlar, mevcut birlik, federasyon veya memlekete şâmil iş kolu seviyesinde kurulmuş sendikalardan en az ikisinin üye sıfatı ile bir araya gelmeleri sureti ile kurulurlar. Millî sendikaların konfederasyon kurulabilmesi için en az iki ilde temsilci veya şubesi bulunması şarttır.

Gerekçe

Maddenin tasarıdaki şekli ile kaleme alınması ilmî esaslara ve meslekî teşekküllere çeşitli kademelerine uygun ise de, son senelerde Türkiye'de sendikaların inkişaf seyri, millî sendikalara doğru birleşmiş bulunmaktadır. Bu vaziyet karşısında madde aynen kabul edilip millî sendikaların konfederasyon kurma hakları kabul edilmiyecek olursa, mevcut işçi ve iş veren sendikaların en yüksek kademesini teşkil eden iki büyük konfederasyonun çalışma hayatından çekilmesi zaruri olacaktır.

Yüksek Başkanlığa

9 ncu maddenin 2 nci bendinin (c) fıkrası aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir.; Arz olunur.

«c) Konfederasyonlar, mevcut birlik veya federasyonların veya iş kolu esasına göre kurulmuş sendikaların en az üçte birinin üye sıfatiyle bir araya gelmeleri suretiyle kurulur.»

C. H. P. Grupu adına
Grup Başkanvekili
Bursa
Dr. İbrahim Öktem

Y. T. P. Grupu adına
Aydın
Orhan Apaydın

A. P. Grupu adına
İzmir
Saim Kaygan

Millet Meclisi Başkanlığına

9 ncu maddenin 3 No: lu bendinin ilk cümlesinin başındaki «iş kolları ve bunların birbirleriyle ilgili olanları» ibaresi yerine daha açık olan« iş kolları ve birbirleriyle ilgili iş kolları» şekline sokulmasını arz ve teklif ederim.

İstanbul
Reşit Ülker

Yüksek Başkanlığa

9 ncu maddenin 3 ncü bendinin 2 nci cümlesi şu şekilde değiştirilecektir; arz olunur :

«Bu yönetmelik, milletlerarası normlar dikkate alınarak hazırlanır.»

Geçici Komisyon Sözcüsü
İstanbul
Coşkun Kırca

Yüksek Başkanlığa

9 ncu maddenin 3 ncü bendine aşağıdaki fıkranın eklenmesini arz ve teklif ederiz.

Bu konuda Danıştayda açılacak iptal davâları iki ay içinde karara bağlanır.

Geçici Komisyon Sözcüsü
İstanbul
Coşkun Kırca

BAŞKAN — Sayın arkadaşlar, 9 ncu madde üzerinde verilmiş bulunan değişiklik önergelerini okutmuş bulunuyoruz. İçtüzüğün 108 nci

maddesi gereğince, madde mütaaddit fıkralardan ibaret olduğu için müsaade buyurursanız her fıkrasını ayrı ayrı, değişiklik önergesi noktasından oyunuza sunayım. Daha sonra maddenin tümünü yüce Meclisin oyuna sunarım. Bu yönden,

9 ncu maddenin 1 nci fıkrası üzerinde verilmiş bulunan değişiklik önergelerini sıraları itibariyle okutuyorum. Bir önerge, 9 ncu maddenin tümü hakkındadır, 9 ncu maddenin tamamını kapsamaktadır. O yönden onu okutuyorum.

(Recai İskenderoğlu ve Âdil Yaşa'nın önergesi yeniden okundu)

BAŞKAN — Sayın arkadaşlarımız, 9 ncu maddeyi okunan şekliyle, tümü itibariyle kabul ettirmek isterler.

GEÇİCİ KOMİSYON SÖZCÜSÜ COŞKUN KIRCA (İstanbul) — Sayın Başkanım, bu konu, bu madde üzerinde geçen müzakerelerde yer almamıştır. Bu itibarla komisyonumuzun katılmama gerekçesini kısaca kürsüde açıklamama müsaade etmenizi istirham ederim.

BAŞKAN — Buyurun,

GEÇİCİ KOMİSYON SÖZCÜSÜ COŞKUN KIRCA (İstanbul) — Muhterem arkadaşlarım, bu takrir, bu madde üzerindeki müzakereler esasında üzerinde durulmıyan iki hususu ihtiva etmektedir.

Birisi; birlik, federasyon, konfederasyon tâbir ve tariflerini ortadan kaldırıp, «üst teşekkül» tâbirini koymak. Komisyonumuz bu hususun, 1947 den beri, tıpkı Fransa'da olduğu şekilde ve oradaki hukuk prensiplerinin kabul ettiği tariflere de uygun olarak,kendiliğinden yerleşmiş olan birlik, federasyon, konfederasyon tarifelerinin hukuk nizamımızın dışına atılmasına taraftar değildir. Bu tâbir ve tarifler bugün yerleşmiştir, bu metindeki birlik, Anayasanın anladığı mânada değildir. Anayasanın anladığı mânada birlik, mahallî birlik, federasyon ve konfederasyonları içine alır. Bu kanun bunların tarifini veriyor. Müşterek mahallî menfaatleri korumak için, ayrı iş kollarına mensubolsalar dahi, bunların mahallî müşterek menfaatleri olabileceği için, bu bakımdan kurulacak teşekküllere birlik denir; bu kanuna göre... Federasyonlarda ise, Sayın Asım Eren'in belirttiği gibi iş kolu esası hâkimdir. Konfederasyonlar ise en üst teşekküldür. Bunun dışında zaten sendikacılık bakımından başka bir teşekkül tasavvur edilemez. Fransa'daki tatbikatla ve hattâ bizde, 5018 sayılı Kanun bu hususta bir sarahat ihtiva etmediği halde, tatbikatta yerleşmiş ve pek yerinde olan tâbirleri bir tarafa atmakta hiçbir fayda olmadığı kanaatindeyiz.

İkinci nokta : İş kollarının tarifi ve birbiriyle ilgili olan iş kollarının tesbiti, bu teklifte, yönetmeliğe değil, fakat işçi ve iş veren konfederasyonlarının anlaşmasına ve işçi ve iş veren konfederasyonları anlaşamazsa Yüksek Hakem Kuruluna bırakılmaktadır. Komisyonunuz, bu teklifin Anayasaya aykırı olduğu kanaatindedir. Çünkü, Anayasanın 113 ncü maddesi şöyle demektedir : «Bakanlıklar ve kamu tüzel kişileri, kendi görev alanlarını ilgilendiren kanunların ve tüzüklerin uygulanmasını sağlamak üzere ve bunlara aykırı olmamak şartiyle yönetmelikler çıkarabilirler.»

Şimdi, arkadaşlarım, yüksek malûmunuzdur ki, kanun şu şekilde tarif edilir, - maddi anlamında, şeklî anlamda değil - : Objektif, umumi, gayrişahsi kaide vaz'etmek, kanun koymak demektir. Bunun dışında şeklî anlamında kanunlarda vardır. Müşahhas, sübjektif tasarruflarını da Anayasada tasrih edilen hallerde kanun konusu yapılabilmesi mümkündür. Bu ayrı şeydir. Fakat, prensip itibariyle maddi anlamında kanun yapmak ancak yasama organına tanınmış bir yetkidir. Bununla beraber cemiyet hayatının işletilmesindeki zaruretler dolayısiyle objektif, gayrişahsi ve umumi bâzı hükümlerin, eğer kanunlarda cevaz verilmiş ise, kanunların hükümlerini aşmamak kaydiyle icra organı tarafından çıkarılmasına dünyanın her tarafında hukuk düzeni ve anayasalar cevaz verir. Bunlar nelerdir? Tüzükler ve yönetmelikler. Maddi anlamında dahi kanun olan bir kanunun sureti tatbikini göstermek, icra organının yetkisi dâhilindedir. İcra organı bu yetkiyi lâlettâyin kullanamaz. Ya tüzük şeklinde veya yönetmelik şeklinde kullanır. Tüzük şeklinde kullanırsa, evvelâ Danıştaya danışılarak Bakanlar Kurulu kararı ile olur. Yönetmelik şeklinde kullanılırsa, bunu Bakanlar Kurulu, bakanlıklar ve kamu tüzel kişileri yapabilirler. Fakat, bu tüzük ve yönetmelikler Danıştayın kazai murakabesine tâbidirler.

İşte, kanunların hükümlerini aşmamak, sadece kanunların sureti tatbikini göstermek için vâz'edilecek umumi, objektif ve mücerret kaidelere, ancak bu yollarda konulur.

Şimdi, burada bahis konusu yönetmelik, iş kollarının tarifi ve birbirleriyle ilgili iş kollarının tesbiti olduğuna göre, umumi objektif mücerret kaideler vaz'eden bir yönetmelik olacaktır. Bunu Yüksek Hakem Kuruluna bırakmaya cevaz yoktur. Yüksek Hakem Kurulu bir kamu tüzel kişisi değildir. Belediye il özel idaresi gibi kamu tüzel kişisi olmadığı zaman ancak Devlet kamu tüzel kişisi yönetmelikler ısdar etmek, sadece bakanlıklara veya Bakanlar Kuruluna aittir. Yüksek hakem kurulunun bir bakanlık yerine ikame edilmesine imkân yoktur. Halbuki, Yüksek Hakem Kurulunun vazifesi nedir? Yüksek Hakem Kurulu kazai bir karar vermez, hak ihtilâfları üzerinde kazai görüşler izhar etmez; hakkı izhar etmez; ihdasi kararlar verir, hak ihdas eder. Toplu sözleşme yapıp da grev ve lokavt yapmak mümkün olmadığı hallerde, ücretler ve diğer çalışma şartları bakımından mevcut hakkın kimde olduğunu izhar edecek bir kurul değil, fakat yeni bir hakkı işçi veya iş veren lehine ihdas edecek bir kuruldur.

Binaenaleyh, bunların vereceği kararlar, müşahhas ve umumi olmıyan kaidelerdir. Bu gibi kararları vermekle yetkili bu kurulu bir bakanlıkmış gibi görmek Anayasamızın 113 ncü maddesine külliyen aykırı düşer.

Devletin kendisine ait yetkileri hususi hukuk gereğince kurulu teşekküllere devretmesi ise aşla mümkün olamaz. Devlet organları içinde yönetmelik çıkarmakla Anayasa gereğince vazifelendirilmemiş olan bir âmme orgaıına da böyle bir vazife verilemez.

Kaldı ki, metinde, komisyonun teklifinde, iş veren konfederasyonunun, işçi konfederasyonunun ve Yüksek Hakem Kurulunun bu konudaki istişari mütalâaları alınacaktır. İstişari mütalâalara rağmen Çalışma Bakanlığı, üstelik milletlerarası normları dahi dikkate almaksızın bir yönetmelik yaparsa, bu yönetmelik nasıl olsa Anayasamızın 114 ncü maddesi gereğince mutlak olarak Danıştayın murakabesine tabidir. Türkiye'de Danıştayın, Çalışma Bakanlığının keyfî bir yönetmeliğini iptal etmiyeceğini düşünmek Danıştaya karşı şimdiden hiç lâyık olmadığı bir itimatsızlık yaratmak demek olur. Buna da hakkımız olmadığı kanaatindeyim. Binaenaleyh, bu önergenin bu iki bakımdan reddedilmesi bilhassa zaruridir. Komisyon sureti katiyede katılmamaktadır.

BAŞKAN — Sayın İskenderoğlu ve Sayın Yaşa tarafından verilmiş olan değiştirge önergesini oyunuza sunuyorum. Kabul edenler... Kabul etmiyenler... Değişiklik önergesi reddedilmiştir.

Diğer önergeyi okutuyorum.

(Diyarbakır Milletvekili Alp Doğan Şen'in önergesi tekrar okundu.)

ALP DOĞAN ŞEN (Diyarbakır) — Önergemi geri alıyorum efendim.

BAŞKAN — Sayın Kazova, sayıya itirazınız varsa yeniden saydırırım. Burada biz zatıâlinizden çok sayı hesabetmesini biliriz, üç arkadaş sayıyoruz.

Takrir geri alınmıştır.

(Geçici Komisyon Sözcüsü Coşkun Kırca'nın ikinci önergesi tekrar okundu.)

GEÇİCİ KOMİSYON SÖZCÜSÜ COŞKUN KIRCA (İstanbul) — Efendim, daha evvel 2 nci maddede kabul edilmiş bulunan Hükümetin teklifi gereğince, memurların, Anayasanın tabiriyle işçi niteliği taşımayan kamu hizmeti görevlilerinin sendika kurması hususu özel bir kanunla düzenleneceği için bu fıkranın buradan çıkarılmasında zaruret vardır.

BAŞKAN — Sayın Kırca'nın önergesini oyunuza sunuyorum. Kabul edenler... Etmiyenler... Kabul edilmiştir. Dikkat nazara alınması kaydiyle komisyona verilmiştir.

ASIM EREN (Niğde) — Bu sebeple önergemi geri alıyorum Sayın Başkan.

BAŞKAN — Zatıâlinizin önergesini okutmıyacağım efendim.

(Ordu Milletvekili Şadi Pehlivanoğlu ve İzmir Milletvekili Saim Kaygan'ın önergesi tekrar okundu.)

GEÇİCİ KOMİSYON SÖZCÜSÜ COŞKUN KIRCA (İstanbul — Efendim, bu husus da müzakereler esnasında dermeyan edilmemişdi. Kısaca ret esbabı mucibemizi açıklamak üzere kürsüye çıkmama müsaadenizi rica edeceğim.

BAŞKAN — Olur efendim. İçtüzüğe göre değişiklik önergesini veren zat ile komisyon hakkını haizdir. Buyurunuz Sayın Coşkun Kırca.

GEÇİCİ KOMİSYON SÖZCÜSÜ COŞKUN KIRCA (İstanbul) — Muhterem arkadaşlarım,

bir iş yerinde veya bir iş kolunda birden fazla sendika kurmak caizdir. Burada federasyondan veyahut konfederasyondan bahsedilmediğini, bilhassa yüksek nazarlarınıza arz etmek isterim. Doğrudan doğruya işçinin kendisinin üye olacağı sendikalar bahis konusudur. Eğer önergeden istihdaf edilen husus bir iş yerinde, hattâ bir iş kolunda bir tek tane sendika kurulmasına cevaz vermekse, şunu peşin olarak arz edeyim ki; bu fıkranın buradan çıkmasiyle bu maksat hâsıl olmaz. Fakat her hâlükârda böyle bir maksadın hâsıl olmasını önlemek için bu buraya konulmuş; neden? Anayasa, açıkca diyor ki sendikalara girmek ve sendikalardan çıkmak serbesttir; muhtelif sendikalar kurmak da caizdir ve sendikacılık her demokratik hareket gibi rekabet esasına müstenittir. Bu fıkra çıkartılır ve bunun çıkartılması şu veya bu şekilde ilerde «bir iş kolunda, bir tane sendika kurulabilir, bundan başkasının kurulmasına cevaz yoktur» şeklinde anlaşılırsa, o takdirde bu iş kolunda çalışan işçinin hakkı-hıyarı ikiye iner. Ya o sendikaya girecektir veya onun dışında kalacaktır. Bunu Anayasanın verdiği sendikalara üye olmak hakkı hususunda doğrudan doğruya irade ızharındaki serbestiyi tahdideden mahiyette görürüm. Bu itibarla, bu fıkranın kalmasını ve binaenaleyh bu takririn reddedilmesini bir Anayasa zarureti olarak görüyoruz. Sureti katiyede reddedilmesini rica ederim.

BAŞKAN — Buyurun Sayın Kaygan.

A. P. GRUPU SÖZCÜSÜ SAİM KAYGAN (İzmir) — Takririmiz yanlış anlaşılmasın. Sendikaların serbestçe kurulacaklarını Anayasanın 46 ncı maddesi tasrih etmiştir. Takriri verişimizin esbabı mucibesi, âdeta bir iş yerinde birçok sendikaların kurulmasını teşvik edici mahiyette bir hükmün, Sendikalar Kanununun hazırlanmasında bu maddenin içine ithal edilmesi düşüncesidir, buna itiraz ediyoruz. Anayasanın âmir hükmüne göre iş yerinde de, iş kollarında da serbestce sendikalar kurulabilir, aded de tasrih edilmemiştir, iki değil, 4 değil, 6 değil, 8 hattâ 10 tanesi de kurulabilir. Bunun önüne hiç kimse geçemez. Ancak plânlama ile alâkalı olarak, madem ki Türk işçisinin toplu hareket ettikleri müddetçe Türk toplumuna faydalı olacağına inanıyoruz, binaenaleyh sendikaların kurulmasına mâtuf, âdeta bölünmelerini teşvik eder mahiyetteki maddenin kanunun içine girmesinin aleyhindeyiz. Aksi halde bu, birçok iş yerlerinde birçok sendikaların kurulmasını önleyici bir hüküm getirmiyor, ancak teşvik edici bu hükmün kaldırılmasını istiyoruz. Anayasanın âmir hükmü sarihtir, dileyen dilediği kadar serbestce sendika kurabilir, bunu kimse önliyemez. Hürmetlerimle.

GEÇİCİ KOMİSYON SÖZCÜSÜ COŞKUN KIRCA (İstanbul) — Sayın Kaygan'ın bu beyanı muvacehesinde, Kaygan'ın teklifi ile komisyonun görüşü aynı olduğundan komisyonumuz bu teklife iştirak etmiştir.

BAŞKAN — Sayın Kaygan'ın önergesini oyunuza sunuyorum. Kabul edenler... Etmiyenler... Önerge dikkat nazarına alınmak kaydiyle kabul edilmiştir.

Komisyona veriyorum.

GEÇİCİ KOMİSYON SÖZCÜSÜ COŞKUN KIRCA (İstanbul) — Komisyon fiilhal kabul ediyor.

BAŞKAN — Komisyon fiilhal kabul ediyor. Redije edilmek üzere komisyona gönderilmiştir.

Diğer bir değişiklik önergesini okutuyorum.

(İstanbul Milletvekili Malik Yolaç'ın önergesi tekrar okundu.)

GEÇİCİ KOMİSYON SÖZCÜSÜ COŞKUN KIRCA (İstanbul) — Redaksiyon bakımından komisyonun yetkisi mahfuz kalmak şartiyle bu takrirdeki ana fikre komisyonumuz katılmaktadır.

BAŞKAN — Sayın Yolaç tarafından verilen önergeyi oyunuza sunuyorum. Kabul edenler... Kabul etmiyenler... Kabul edilmiştir. Dikkat nazara alınmak kaydiyle.

GEÇİCİ KOMİSYON BAŞKANI ŞEREF BAKŞIK (İzmir) — Katılmıyoruz efendim.

BAŞKAN — 3 grup adına verilmiş bulunan değişiklik önergesini oyunuza sunuyorum. Kabul edenler... Etmiyenler... Önerge kabul edilmiştir. Komisyona gönderilmiştir.

GEÇİCİ KOMİSYON BAŞKANI ŞEREF BAKŞIK (İzmir) — İştirak etmiyoruz efendim.

BAŞKAN — Efendim biz komisyona gönderelim de, siz ısrar hakkını kullanabilirsiniz.

Diğer önergeyi okutuyorum.

(İstanbul Milletvekili Reşit Ülker'in önergesi tekrar okundu.)

BAŞKAN — Sayın Ülker tarafından verilmiş bulunan önergeye komisyon katılıyor mu?

GEÇİCİ KOMİSYON SÖZCÜSÜ COŞKUN KIRCA (İstanbul) — Komisyona bir bencillik izafe edilmemesini rica ederim. Komisyon kendi redaksiyonunda ısrar etmektedir.

BAŞKAN — Komisyon katılmıyor. Değişiklik önergesini oyunuza sunuyorum. Kabul edenler... etmiyenler... Önerge reddedilmiştir.

(Geçici Komisyon Sözcüsü Coşkun Kırca'nın 1 nci önergesi tekrar okundu.)

GEÇİCİ KOMİSYON SÖZCÜSÜ COŞKUN KIRCA (İstanbul) — Efendim, memleketin şartlarını da nazarı dikkate almak bakımından bu değişiklikliği teklif ediyoruz.

BAŞKAN — Sayın Kırca tarafından verilmiş olan değişiklik önergesini oylarınıza sunuyorum. Kabul edenler... Kabul etmiyenler... Kabul edilmiştir, dikkate alınmak kaydiyle, komisyona gönderilmiştir.

Sayın arkadaşlarım 9 ncu madde üzerinde verilmiş olan değişiklik önergelerini okutmuş ve kabul edilmiş bulunan değişiklik önergelerini dikkat nazara alınmak kaydiyle komisyona göndermiş bulunuyoruz. Komisyondan redije edilmiş şekliyle gelen maddeyi fıkra fıkra okutacağım, reyinize sunacağım.

GEÇİCİ KOMİSYON SÖZCÜSÜ COŞKUN KIRCA (İstanbul) — Komisyonun kabul etmemiş olduğu tek nokta, konfederasyonun alt teşekküllerin üçte birinin iştirakiyle kurulup kurulmaması konusundadır.

BAŞKAN — Evet. Üç grup adına yapılan teklifi komisyon kabul etmedi, Yüce Meclis dikkate alınmak kaydiyle kabul etmiş bulundu. Onun için lûtfen 9 ncu maddenin tümü itibariyle redaksiyonunu yapınız, daha sonra Yüce Heyetin oyuna arz edelim.

GEÇİCİ KOMİSYON SÖZCÜSÜ COŞKUN KIRCA (İstanbul) — Komisyon toplanacak ve bu hususu görüşecektir...

BAŞKAN — Evet tabii. Komisyon 9 ncu maddeyi, değişik önergelerinin de dikkat nazara alınması kaydı ile geri istemiştir, 9 ncu madde komisyona verilmiştir.

Daha sonra, komisyon rapora bağladığı takdirde, Yüce Heyetin oyuna sunulacaktır.

10 ncu maddeye geçiyoruz.

Milletlerarası teşekküllere katılma

MADDE 10. — Bu kanuna göre kurulan işçi ve iş veren teşekkülleri, Türkiye Cumhuriyeti Anayasasının 1 ve 2 nci maddeleri, 3 ncü maddesinin 1 nci fıkrası ve 4 ncü maddesi ve 19 ncu maddesinin son fıkrası ile 57 nci maddesinin 1 nci fıkrasındaki ilkelere aykırı faaliyet sarf etmiyen milletlerarası işçi ve iş veren teşekküllerine serbestçe üye olabilirler ve üyelikten çekilebilirler. İlgili teşekkül, katıldığı milletlerarası teşekkülün tüzüğünü, katılma tarihini takibeden onbeş gün içinde Çalışma Bakanlığına gönderir. Üyelikten ayrılma halinde, de durumu, ayrılma tarihini takibeden onbeş gün içinde aynı Bakanlığa bildirir.

Bu kanuna göre kurulan meslekî teşekküllerce alınmış olup kuruluşları yukardaki ilkelere aykırı olan veya bu ilkelere aykırı hareket eden milletlerarası teşekküllere katılma kararları, Bakanlar Kurulu kararı ile iptal olunur.

BAŞKAN — 10 ncu madde üzerinde söz istiyen var mı?

Buyurun sayın Kaygan.

A. P. GRUPU SÖZCÜSÜ SAİM KAYGAN (İzmir) — Muhterem arkadaşlarım, 10 ncu maddenin birinci fıkrasına bir sözümüz yok. Ancak ikinci fıkrasında: «Bu kanuna göre kurulan meslekî teşekküllerce alınmış olup kuruluşları yukardaki ilkelere aykırı olan veya bu ilkelere aykırı hareket eden Milletlerarası teşekküllere katılma kararları, Bakanlar Kurulu kararı ile iptal olunur.» der. Biz, bunun siyasi maksatlarla her zaman için suiistimal edileceğini düşünmek kaydiyle, bunun Bakanlar Kurulu kararı ile değil, Bakanlar Kurulunun münasip göreceği kazai merciler tarafından iptal edilmesini hassaten istirham ediyorum ve bu şekilde bir takrir sunuyorum.

BAŞKAN — Sayın Ülker.

REŞİT ÜLKER (İstanbul) — Muhterem arkadaşlar, bu madde gerek ilk teklif şeklinde, gerek Türk - İş'in hazırlamış olduğu güzel ve muntazam metinde daha teferruatlı bir şekilde vaz'edilmişti; birçok paragrafları vardı. Şimdi müzakereye esas olan metin her iki teklifi hukukî bakımdan iyice incelemiş ve formüle etmişti. Evvelki tekliflerde; gerek Türk İş'in ve gerekse sayın İbrahim Öktem ve arkadaşları-

nın tekliflerinde, bunun Anayasa Mahkemesine verilmesi ve Temyiz Mahkemesinden ayrı bir kurul kurulması gibi gayet karışık ve hukukan mümkün olmıyan formüller içinde idi. Şu şekle göre Bakanlar Kurulu kararı ile bu işin halledilmesi demek Bakanlar Kurulu aleyhinde Danıştaya müddeti içinde dâva açılabileceğine göre tamamen kazai mürakabeye tabi ve Anayasaya uygun bir formül haline gelmiştir. O bakımdan maddenin kabulü gerekir kanaatindeyim.

BAŞKAN — Sayın Orhan Apaydın?

Y.T.P. GRUPU SÖZCÜSÜ ORHAN APAYDIN (Aydın) — Muhterem arkadaşlarım, şu hal tarzını biz grup olarak benimsiyoruz. 9 ncu maddede olduğu gibi, Danıştayın murakabe hakkı bittabiî Anayasada var. Bakanlar Kurulunun iptal kararı idare mahkemesi tarafından murakabe edilebilir. Fakat bunu muayyen bir müddete bağlamak hususu maddeye kaydolunursa biz bu hal tarzını kabul ediyoruz. Bunu arz ederim efendim.

BAŞKAN — Sayın Çalışma Bakanı.

ÇALIŞMA BAKANI BÜLENT ECEVİT (Ankara) — Muhterem arkadaşlar; Sayın Reşit Ülker arkadaşım çok güzel izah etti. Bu metinde Sayın Kaygan arkadaşımızın teklifi esasen mündemiçtir. Çünkü, Anayasaya göre Bakanlar Kurulu kararlarına dahi Danıştayda itiraz etmek mümkündür. Zaten Saim Kaygan arkadaşımız da «Bakanlar Kurulunun uygun göreceği bir kazai merci karar versin.» diyor; bu husus zaten metinde mündemiçtir. Onun için arkadaşımızın, teklifinde, Sayın Reşit Ülker'in zabıtlara geçen ve benim de teyidettiğim bu sözlerinden sonra, ısrar etmiyeceğini ümidederim. Ortada bir nüans farkı kalıyor. Bunun da gerekçesini izah etmek isterim.

Şimdi, metinde görülüyor ki Hükümet aslında bir işçi teşekkülünün milletlerarası teşekküle üye olmasına mâni olamıyor; izin alınmadan üye olunabiliyor. Üye olunacak milletlerarası teşekküller bakımından bugün bizim sendikacılarımızın davranışları asla tehlikeli değildir, böyle bir tehlikeyi akla getirmemekle beraber, kanun hazırlarken elbette her ihtimali göz önünden uzak tutmamak lâzımdır. Bizim Anayasamıza göre üye alınmasına cevaz verilmiyen bir milletlerarası teşekküle de üye alınması ihtimali, farazî olarak, vardır. Bunun ne kadar büyük tehlikeler doğurabileceğini izaha lüzum yoktur. Hükümet, siyasi bir organ olarak, bütün dünyada bu gibi teşekküllerin hüviyetlerini yakından takibedebilecek bir organ olarak, derhal hükmünü verip, «Bu tehlikelidir. Anayasanın falan, falan maddelerine aykırı bir teşekküldür. Türkiye'den bir sendikanın katılması millî menfaatlerimize ve hür sendikacılığımıza zararlıdır.» diye bir karar verebilir. Kaza mercii böyle âni bir karar verebilecek durumda değildir. Onun için, millî menfaatlerimiz bakımından Sayın Kaygan arkadaşımızın da bu fikre katılacağına ve önergesinden vazgeçeceğine inanıyorum. Sayın Reşit Ülker arkadaşımızın da izah ettiği gibi, bir kazai merciin kontrol yetkisi esasen vardır. Sayın Apaydın arkadaşımızın teklifine de katılırım. Bu kanunla gerçi Danıştaya pek çok zaman tahdidi yüklüyoruz, ama bu hususta da bir zaman tahdidi konulabilir. Kaldı ki, biz artık, eskiden olduğu gibi, «sendikalar dışında hiçbir teşekküle katılamaz», demiyoruz. İki yıldan beri yürürlükte olan tatbikata göre, sendikalar, Hükümetten izin alarak bu yabancı teşekküllere üye olabilirlerdi. Bu ileri bir merhale idi. Şimdi o merhaleyi de aşıyoruz. Hükümetten izin istemeye, müsaade almaya lüzum yok, diyoruz. Ancak, müsaade buyurun, bu gibi mühim durumlarda Hükümetin bir müdahale yetkisi olabilir. Hürmetlerimle.

BAŞKAN — Sayın arkadaşımız değiştirge önergesini geri alıyorlar mı?

SAİM KAYGAN (İzmir) — Önergemi geri alıyorum.

BAŞKAN — Diğer değişiklik önergelerini okutuyorum.

Değiştirme takriri

Millet Meclisi Başkanlığına,

Görüşülmekte olan tasarının 10 ncu maddesinin 2 nci fıkrasının aşağıdaki şekilde değiştirilmesini teklif ediyoruz.

Gereğinin yapılması için oya sunulmasını dileriz. Saygılarımızla.

Diyarbakır	Siirt
Recai İskenderoğlu	Âdil Yaşa

Madde 10 Fıkra 2

«Bu kanuna göre kurulan meslekî teşekküllerce alınmış olup kuruluşları yukardaki ilke-

lere aykırı olan veya bu ilkelere aykırı hareket eden milletlerarası teşekküllere katılma kararları, Hükümetçe yetkili adlî mercilere derhal intikal ettirilir.»

Millet Meclisi Başkanlığına

Görüşülmekte olan tasarının 10 ncu maddesinin 2 nci fıkrasının aşağıdaki şekilde değiştirilmesini teklif ediyoruz.

Gereğinin yapılması için oya sunulmasını dileriz.

Saygılarımızla.

Sakarya	Zonguldak
M. Gürer	F. Fırat
Erzurum	Aydın
T. Bilgin	R. Özarda
Bursa	Zonguldak
M. Tayyar	T. S. Müftüoğlu
Kocaeli	Manisa
H. Kısayol	N. Köklü
İzmir	İstanbul
M. Döşemeci	İ. Abak
Giresun	Zonguldak
E. Kılıçoğlu	R. Karakaşoğlu
Konya	Gümüşane
F. Sükan	S. Savacı
İzmir	Trabzon
S. Kaygan	E. Dikmen

Madde 10. — Fıkra 2 :

«Bu kanuna göre kurulan meslekî teşekküllerce alınmış olup kuruluşları yukardaki ilkelere aykırı olan veya bu ilkelere aykırı hareket eden miletlerarası teşekküllere katılma kararları, Hükümetçe yapılacak müracaat üzerine Anayasa Mahkemesi tarafından iptal edilir.»

Yüksek Başkanlığa

10 ncu maddenin son fıkrasına şu cümlenin eklenmesini arz ve teklif ederiz.

«Danıştay, Bakanlar Kurulunun bu konudaki kararları aleyhindeki iptal dâvalarını üç ay içinde sonuçlandırır.»

C. H. P. Grupu Adına	C.K.M.P. Grupu Adına
Manisa	Sivas
M. Erten	C. Odyakmaz

Y. T. P. Grupu Adına
Aydın
O. Apaydın

BAŞKAN — Teker teker okutacağım, aykırılık dereceleri itibariyle.

(Diyarbakır Milletvekili Recai İskenderoğlu ve Siirt Milletvekili Âdil Yaşa'nın önergesi tekrar okundu.)

GEÇİCİ KOMİSYON SÖZCÜSÜ COŞKUN KIRCA (İstanbul) — Sayın Başkanım, yetkili adlî mercilere bir meseleyi intikal ettirmek salâhiyeti, adlî hukukumuzun temel prensipleri gereğince Hükümete, savcılıklara veya kanunlarla tesbit edilmiş diğer mercilere aittir. Hükümetin yetkisi ancak bu noktadadır. Bu itibarla, bu önergeye katılmıyoruz.

BAŞKAN — Önergeyi oyunuza sunuyorum, kabul edenler... Kabul etmiyenler... Önerge reddedilmiştir.

(Sakarya Milletvekili Müslihittin Gürer ve arkadşalarının önergesi tekrar okundu.)

BAŞKAN — Komisyon?.

GEÇİCİ KOMİSYON SÖZCÜSÜ COŞKUN KIRCA (İstanbul) — Görüşme esnasında hiç bahis konusu olmıyan bu konuda, önemine binaen kürsüden izahat vereyim. (Lüzum yok, sesleri) O halde yerimden söyliyeyim. Anayasanın 147 nci maddesi gereğince, Anayasa Mahkemesi sadece kendisine Anayasa ile verilmiş bulunan görevleri yerine getirir. Böyle bir husus Anayasada derpiş edilmemiş olduğu için bu Anayasaya da aykırıdır. Bu takrire iştirak etmiyoruz.

BAŞKAN — Değişiklik önergesini oyunuza sunuyorum. Kabul edenler... Kabul etmiyenler... Değişiklik önergesi reddedilmiştir.

(C.H.P. Grupu adına Manisa Milletvekili Muammer Erten, C.K.M.P. Grupu adına Sivas Milletvekili Cevad Odyakmaz ve Y.T.P. Grupu adına Aydın Milletvekili Orhan Apaydın'ın önergesi tekrar okundu.)

BAŞKAN — Değişiklik önergesini oyunuza sunuyorum. Kabul edenler... Kabul etmiyenler... Değişiklik önergesi dikkat nazarına alınma kaydiyle kabul edilmiştir.

GEÇİCİ KOMİSYON SÖZCÜSÜ COŞKUN KIRCA (İstanbul) — Komisyon, redaksiyonu dâhil, filhal katılıyor.

BAŞKAN — Komisyon filhal katılıyor. Kabul edilen değişiklik önergesine göre

(10 ncu madde değişik şekliyle tekrar okundu.)

BAŞKAN — Son fıkra olarak «Danıştay, Bakanlar Kurulunun bu konudaki kararları

aleyhindeki iptal dâvalarını üç ay içinde sonuçlandırır» eklenmiş şekliyle 10 ncu maddyi oyunuza sunuyorum. Kabul edenler... Kabul etmiyenler... Kabul edilmiştir.

Kuruculuk; idarecilik

MADDE 11. — 1. Sendika kurmak ve işbu kanuna göre kurulan meslekî teşekkküllerin yönetim kurullarında, haysiyet divanlarında ve bu teşekküllerin idaresi, temsili ve denetlenmesi ile ilgili sair işlerde görev alabilmek için, sendika üyeliğinde kanunen aranan şartlardan başka, reşidolmak, medeni haklardan mahrum bulunmamış olmak ve Türk vatandaşı olmak şarttır.

2. Türkiye'de birlik, federasyon ve konfederasyonları kuran veya bunlara katılan meslekî teşekkülleriin Türk teşekkülleri olması şarttır.

BAŞKAN — 11 nci madde üzerinde söz istiyen var mı?

GEÇİCİ KOMİSYON SÖZCÜSÜ COŞKUN KIRCA (İstanbul) — Kısaca, bir hususu tavzih etmek isterim efendim.

BAŞKAN — Buyurun.

GEÇİCİ KOMİSYON SÖZCÜSÜ COŞKUN KIRCA (İstanbul) — Efendim, şu hususlar açık gibi gelir; fakat, aslında değildir, onu, zapta geçirmek üzere tavzih etmek mecburiyeti vardır.

Dikkat buyurulursa, bu hususta sadece sendika kuruculuğu ve idareciliği ve bir de, bunların üst teşekkülü olarak tadat edilen birliklerin, federasyonların ve konfederasyonlarm kuruculuğu ve idareciliğinden bahsediliyor.. İkinci bendde bunların Türk teşekkülleri olması lâzımdır, deniyor. Bir özel hukuk tüzel kişisi ne zaman Türk teşekkülüdür, ne zaman değildir, bu husus kanunla, devletler hususi hukuku kaidelerine göre taayyün eden bir keyfiyettir. Bunu zapta geçirttikten sonra, zapta geçirtmek istediğim ikinci nokta şudur:

Bütün bunların dışında, acaba merkezi memleketimizde bulunan bir mahal olmak üzere, muhtelif tabiiyetteki sendikaları veya üst teşekküllerini içine alacak milletlerarası teşekküller Türkiye'de kurulabilir mi, kurulamaz mı? Bunu burada dercetmeye lüzum görmedik. Bu gibi teşekküller elbette Türkiye'de kurulabilir. Bunlar dernek olarak kurulacaklardır. Çünkü, bu milletlerarası teşekküllerin burada bu meslekî teşekküllere sağlanan özelliklere sahibolmalarına imkân yoktur. Ancak, dernek olarak, Cemiyetler Kanununa ve Medeni Kanuna göre kurulmalarına da hiçbir mâni yoktur.

ASIM EREN (Niğde) — Bir soru soracağım müsaadenizle.

BAŞKAN — Buyurun.

ASIM EREN (Niğde) — 2007 sayılı Kanuna göre yabancilara men edilmiş bâzı sanatlar vardır. Bundan başka, bu maddenin 1 nci fıkrası, muhalif mefhumiyle, üye olmak imkânı veriyor yabancılara. Yalnız idareciler için ve bir de kurma yetkisi için Türk vatandaşlığını şart koşuyor. Bu iki hususun tavzihini rica ediyorum.

GEÇİCİ KOMİSYON SÖZCÜSÜ COŞKUN KIRCA (İstanbul) — Sayın Asım Eren'e cevabım şudur; Türkiye'nin bağlı bulunduğu milletlerarası sözleşmeler ve bizim kanunlarımız, ezcümle, 2007 sayılı Kanunun tahdidatı dairesinde Türkiye'de çalışabilecek olan yabancı tabiiyetteki işçilerin sendikalara üye olma hakkının tanınmasını gerektirir. Bu hakkı burada tanımak demek, yabancıların Türkiye'de hangi iş ve meslekleri tutamıyacakları hakkındaki kanunların değiştirilmesi mânasına gelmez.

İdareciliğe gelince, idarecilik bakımından, kuruculuk bakımından Türk vatandaşı olmayı şart koşmuşuzdur. Buna kesin zaruret vardır. Pek istisnai ve ender olmakla beraber, Türkiye'de, dâhil bulunduğumuz milletlerarası savunma camiasının tamamiyle dışında, hattâ aksi istikametinde yer alan bâzı devletlere mensubolan şahıslar bâzı tesislerin kurulmasında çalışmaktadırlar. Bu itibarla «Türk vatandaşı olmak» kaydı, kuruculukta ve idarecilikte, yine Anayasamızın cevaz verdiği şekilde yabancıların insan hak ve hürriyetlerine mütaallik hakları kanunla düzenlenip tahdit edilebileceğine göre, memleketin yüksk menfaatleri bakımından bu tahdit zaruri görülmüştür.

BAKŞAN — Sayın Alp Doğan Şen.

ALP DOĞAN ŞEN (Diyarbakır) — Komisyon, bir sorumuza cevap verdi. Kendilerine teşekkür ederiz. Yalnız bu maddede iki husus daha var :

Reşidolmak meselesi. Bundan evvelki maddede 16 yaş reşit olarak kabul edilmişti. O hal-

de, 16 yaş civarında bulunanlar acaba, sendika kurmak, sendika idarecisi olmak hakkını haiz olamıyacaklar mıdır?

Buradaki hükme göre haizdir. Bunun tashihini rica edeceğim.

İkincisi, sendikacılık ahlâkı bakımından, meselâ bir sendikadan ihracedilmiş üyelerin sendika kurmalarında, bu maddeye göre, bir mahzur yoktur. Çünkü burada deniyor ki, «medeni haklardan mahrum bulunmamış olması.» Demek ki medeni haklardan mahrum bulunmamış olma ile, sendika kurabilir. Ama, belki sendikacılık ahlâkı bakımından ihracedilmiş olan üyelerdir. O zaman bu kabîl insanlar sendikaları parçalıyabilirler. Bu hususta da acaba bir hüküm düşünüyor mu, komisyon?

BAŞKAN — Sayın Küreli.

FARUK KÜRELİ (Çorum) — Muhterem arkadaşlarım, sendika kuruculuğu ve idareciliği ehliyetini sayan 11 nci maddede medeni haklar bakımından şöyle bir cümle vardır : «Kanunen aranan şartlardan başka reşidolmak, medeni haklardan mahrum bulunmamış olmak.»

Hatırımda yanlış kalmamışsa doğan herkes doğduğu andan itibaren medeni haklardan istifade bakımından mahrumiyet diye hukukumuzda bir müessese yoktur. Ancak medeni hakların istimali bakımından mahrumiyet vardır. Bu itibarla buradaki «medeni haklardan mahrum bulunmamış olmak» cümlesinin «medeni hakları kullanmaya ehil olmak» şeklinde tadilini bir önerge ile teklif ediyorum. Kabul buyurmanızı istirham ederim.

BAŞKAN — Sayın Ülker.

REŞİT ÜLKER (İstanbul) — Muhterem arkadaşlar; ben bir soru soracağım.. Yerimden de sorabilirdim, fakat Sayın Kırca inmiş bulundular kürsüden.

11 nci maddede; «sendika kurmak ve işbu kanuna göre kurulan meslekî teşekküllerin yönetim kurullarında, haysiyet divanlarında ve bu teşekküllerin idaresi, temsil ve denetlenmesi ile ilgili sair işlerde görev alabilmek için, sendika üyeliğinde kanunen aranan şartlardan başka, reşidolmak, medeni haklardan mahrum bulunmamış olmak ve Türk vatandaşı olmak şarttır.» deniyor. Acaba Türk vatandaşı olmıyan yabancı uyruklu bir kimse sendika üyeliğini iktisabedebilir mi edemez mi?.. Bizim bildiğimiz şudur; Türkiye'den giden Türk işçilerinin yabancı memleketlerde, meselâ Norveç'te sendikalara katıldığını filhal biliyoruz. Binaenaleyh bunun tasrihinde açıklık olması bakımından fayda olduğunu mülâhaza ediyoruz. Sayın komisyon ne düşünecek bilmiyoruz. Yalnız yabancıların durumu hakkında Anayasanın 13 ncü maddesi vardır : «Bu kısımda gösterilen hak ve hürriyetler, yabancılar için, milletlerarası hukuka uygun olarak, kanunla sınırlanabilir.» diye hüküm vardır; yani kaynak olabilecek bir bu var, bir de bu metin var. Komisyondan bu hususların açıklanmasını rica ediyoruz.

BAŞKAN — Sayın Kırca.

GEÇİCİ KOMİSYON SÖZCÜSÜ COŞKUN KIRCA (İstanbul) — Muhterem arkadaşlarım, sıra ile soruları cevaplıyorum.

Sayın Alp Doğan Şen arkadaşımızın, onaltı yaşın sendikaya üye olmak ehliyeti bakımından kâfi görülmesi muvacehesinde bu maddenin bir mahzur teşkil edip edemiyeceği hakkındaki sorusuna cevabım şudur :

Onaltı yaş, sendikaya üye olma ehliyeti için kâfidir. Burada, sendikaya üye olma hususu tanzim edilmiyor. Sendika kuruculuğu veya idareciliği tanzim ediliyor. 16 yaşında olan kimse sendikaya üye olabilecektir. Ama, sendikayı kendisi kuramıyacaktır. Sendika üyesi olacak, fakat, sendika yönetim kuruluna seçilemiyecektir.

REFET AKSOY (Ordu) — Kongrede rey sahibi olacak mı, olmıyacak mı?

GEÇİCİ KOMİSYON SÖZCÜSÜ COŞKUN KIRCA (Devamla) — Arz edeyim efendim. O husus tasrih edilmiştir. 16 ile 18 yaş arasında bulunan kimseler, sendika genel kurulunda oy sahibi olacaklar, fakat, üye olmak, idarecisini seçmek başkadır, idare etmek ayrı bir şeydir. Henüz rüştüne vâsıl olmamış bir insan sendikanın verdiği haklardan istifade edebilmeli, idarecisine de katılabilmelidir, ama, idare edebilecek kadar hayat tecrübesine sahibolduğunu kabul etmek, bize biraz aşırı gibi görünüyor.

Şimdi, 2 nci soru; sendikadan çıkarılan bir üye tekrar sendika kurabilecek mi?

Muhterem arkadaşlar; elbette ki, kurabilecektir. Bu, Anayasanın kendisine tanıdığı bir haktır. Sendika kurmak, sendikalara üye olmak, Anayasa gereğince mutlak olarak tanınmış. Kovulup kovulmamak bakımından, bir sendika üyesi için daha evvel tefrik yapmaya imkân yok.

Sayın Küreli'nin fikri tamamı ile doğrudur. Biz, nasılsa burada bir kelime atlamışız. Takririne, komisyon olarak aynen iştirak ediyoruz.

Medeni haklardan mahrum kalmak değil, medeni hakları kullanma ehliyetinden mahrum bulunmak olacak.

Sayın Reşit Ülker arkadaşımız; daha mudil bir meseleye temas ettiler. Mesele şu: burada bir temel kaide vazediyoruz. Diyoruz ki; yabancılar sendikaya üye olabilir; üye olma bakımından «Türk vatandaşı olmak» diye bir kayıt koymadık. Ama, bu şunada mani değildir. Sendika tüzükleri, sendika üyeliğini sadece Türk vatandaşlarına hasredebilirler; bunu yaparlarsa ne bu kanuna ve ne de Anayasaya aykırı hareket etmiş olmazlar. Çünkü Anyasa yabancıların haklarının istenildiği şekilde düzenlenebileceğini söylüyor. Burada, «Türk vatandaşı olmıyanların üyelikten mahrum edilebileceğine dair sendika tüzüklerine hüküm konamaz» denmediğine ve hususi kukukta yasak edilmemiş hallerin dışındaki her şeye cevaz verildiği pernsibi caiz olduğuna göre, sendikalar tüzüklerine hüküm koymak suretiyle, daima Türk vatandaşı olmıyan işçileri içlerine almıyabilirler. Ama, onların kendi aralarında sendika kurmaları mümkün değildir. Bir sendika tüzüğüne göre, sendika kurucuları muhakkak Türk vatandaşı olacaktır. Eğer, o sendikanın tüzüğünde yabancı tâbiiyetteki işçileri sendikaya üye olmaktan meneden bir hüküm yoksa, bu yabancı tâbiiyetteki işçiler, kurucular ve yönetim kurulundaki üyeleri munhasıran Türk olacak olan bu sendikalara üye olabilirler. Bu, ayrı bir meseledir.

Şimdi, bir noktada sayın Refet Aksoy'a teşekür borçluyum, bir hususu bana hatırlattılar. Buyurdukları hususu şimdi arzedeceğim. Bu hususa komisyon raporunda temas edilmektedir, ancak, şifahen de açıklamakta fayda vardır.

Kuruculuğun ve idareciliğin munhasıran Türk vatandaşlarına hasredilmesi bir umumi kaidedir. Milletlerarası andlaşmalarda bu umumi kaidenin istisnaları vazedilebilir. Neden vazedilebilir? Çünkü, o milletlerarası Andlaşma, bilfarz Türkiye ile İngiltere arasında ekdedilen Andlaşma gibi, Türkiyedeki tatbikat bakımından, munhasıran birleşik kırallık vatandaşlarını yani İngiliz vatandaşlarını ilgilendirecektir. Buradaki kaide umumi olduğu için, Türk Anyasa usullerine göre bu Andlaşma kanuniyet kesbeder kesbetmez, bir özel kanun mahiyetinde olacağından, bu umumi kaideye tekaddümen tatbik edilecektir. Yani böyle bir anlaşma olursa Türkiyedeki İngiliz işçileri sendika kurabilecekler ve kurulmuş olan sendikaların yönetim kurullarına da seçilebileceklerdir. Şimdi, burada Türk vatadaşı olmak şartının mevcudiyetine bu bakımdan da lüzüm vardır. Bu şart mevcut olduğu zaman, biz bu gibi çalışma mevzuatına müteallik andlaşmaları Hükümet olarak yaparken gerekli pazarlık kudretine sahip olurur. Bilfarz, şimdi Almanyada çok sayıda Tür işçileri vardır. Eğer, Alman mevzuatı bu Türk işçilerinin kendi aralarında sendika kurmasına ve sendikaların yönetim kurullarına seçilmesine mâni hüküm ihtiva ediyorsa; bu kayıt, burada da Alman işçilerine aynı hakkı tanımak hususunu ileri sürmek suretiyle mukabil tavizi elde etmek için müzakerelerde dayanacağımız bir temel olur. Bu bakımdan da bu kaydın burada bulunmasında zaruret vardır. Zannederim, sayın Aksoy tatmin edilmiş bulunmaktadırlar.

REFET AKSOY (Ordu) — Evet.

GEÇİCİ KOMİSYON SÖZCÜSÜ COŞKUN KIRCA (Devamla) — Teşekür ederim.

BAŞKAN — 11 nci madde hakkında verilmiş bulunan değişiklik önergesini okutuyorum:

Millet Meclisi Başkanlığına

11 nci Maddenin birinci fıkrasındaki (medeni haklardan mahrum bulunmamış olmak) ibaresinin (medeni hakları kullanmaya ehil olmak) şeklinde tadilini oya konmasını arz ederim.

Çorum
Faruk Küreli

BAŞKAN — Komisyon?

GEÇİCİ KOMİSYON SÖZCÜSÜ COŞKUN KIRCA (İstanbul) — Filhal katılıyoruz.

BAŞKAN — Sayın Küreli tarafından verilmiş bulunan değişiklik önergesini oyunuza sunuyorum. Kabul ednler... Etmiyenler... Kabul edilmiştir.

Komisyon filhal katıldığına göre maddeyi bu değişik şekliyle yeniden okutuyorum:

MADDE 11. — 1. Sendike kurmak ve işbu kanuna göre kurulan meslekî teşekküllerin yönetim kurullarında, haysiyet divanlarında

ve bu teşekküllerin idaresi, temsili ve denetlenmesi ile ilgili sair işlerde görev alabilmek için, sendika üyeliğinde kanunen aranan şartlardan başka, reşidolmak, medeni hakları kullanmaya ehil olmak ve Türk vatandaşı olmak şarttır.

2. Türkiyede birlik, federasyon ve konfederasyonları kuran veya bunlara katılan meslekî teşekküllerin Türk teşekkülleri olması şarttır.

BAŞKAN — 11 nci maddeyi okunan şekliyle oyunuza sunuyorum : Kabul edenler... Etmiyenler.... 11 nci madde okunan şekliyle kabul edilmiştir.

Kuruluş

MADDE 12. — 1. Bu Kanuna göre kurulan meslekî teşekküllerin kurucuları, teşekkülü ilk genel kurul toplantısına kadar sevk ve idare ile görevli kimselerin ad ve soyadları, meslek ve sanatları ve ikâmetgâhlarını belirtmek suretiyle meslekî teşekkülün tüzüğünü Bölge Çalışma Müdürlüğüne; o mahalde Bölge Çalışma Müdürlüğü yoksa, en yüksek mülki âmire iki nüsha halinde tevdi etmeye mecburdurlar.

Tevdi ile birlikte, teşekkül, tüzel kişilik kazanır.

2.- Teşekkül tüzel kişilik kazanır kazanmaz, teşekkülün kurucuları, teşekkülün tüzüğünü ve teşekkülü ilk genel kurul toplantısına kadar sevk ve idare ile görevli kimselerin ad ve soyadlarını, meslek ve sanatları ve ikametgâhları ile birlikte o mahalde yayınlanan bir gazetede veya o mahalde gazete yayınlanmıyorsa, en yakın yerde yayınlanan bir gazetede ilân ederler. Bununla beraber, kurucular, gazetede ilânı, sadece teşekkülün adına ve merkezine inhisar ettirebilirler; bu takdirde, bu bentte zikri geçen vesikaların birer örneği, mahallin en yüksek mülki âmirliğinin ve Bölge Çalışma Müdürlüğünün ilân tabelâsına bir ay süre ile asılır ve basılmış nüshaları masrafı karşılığında teşekkül merkezinde ilgililere tevzi edilir. Bu tevzi resme tabi değildir.

3. Bölge Çalışma müdürlükleri, işçi ve iş veren teşekkülleri için, örneği Çalışma Bakanlığınca tesbit edilecek ayrı birer sicil tutarlar. Bu sicilin bir örneği Çalışma Bakanlığına gönderilir.

4. Bu Kanuna göre kurulan meslekî teşekküller, tüzel kişilik kazanmalarından başlıyarak bir yıl içinde ilk genel kurul toplantısını yapmak zorundadırlar.

5. Genel kurul tarafından seçilen yönetim kurulu ve haysiyet divanı üyelerinin ve denetçilerinin ad ve soyadlarının, meslek ve sanatlarını, ikâmetgâhlarının ve tüzük değişikliklerinin ve tüzüğe göre şubelerin açılmasının resmî makamlara bildirilmesinde ve ilânında da bu madde hükümlerine uyulur.

6. Birlik, federasyon ve konfederasyonlara katılma ve bu teşekküllerden çekilme kararları da, bu maddenin 1, 2 ve 3 ncü bendleri hükümlerine tabidir.

BAŞKAN — 12 nci madde hakkında söz isteyen? Yok. 12 nci madde hakkında söz istiyen olmadığına göre maddeyi okunan şekliyle oyunuza sunuyorum: Kabul edenler... Etmiyenler... Kabul edilmiştir.

Oran, katılma ve çekilme

MADDE 13. — 1. Bu kanuna göre kurulan meslekî teşekküllerin genel kurullarının toplanma oranı, genel kurul üye tamsayısının salt çoğunluğudur. Meslekî teşekkül tüzüğünde daha yüksek bir oran tesbit edilebilir. Bu oran sağlanamazsa, ikinci toplantı, birinci toplantı gününden en çok on beş gün sonraya bırakılabilir. İkinci toplantıda toplantı oranı aranmaz.

2. Belli bir birlik veya federasyona üye olmak, sendika genel kurulu toplantı oranına göre toplanan genel kurul üyelerinin yarısından bir fazlasının oyunun alınmasiyle mümkündür. Belli bir konfederasyona üye olmada da, birlik ve federasyon genel kurulları için aynı hüküm nygulanır.

3. Birlik, federasyon ve konfederasyonların kurulmasında da 2 nci bend hükmüne uyulur.

4. Bir sendikanın üyesi olduğu birlikten veya federasyondan ve birliğin veya federasyonun üyesi olduğu konfederasyondan çekilmesi, çekilmek istiyen sendika, birlik veya federasyoun genel kurulunun toplantı oranına göre toplanan genel kurul üyelerinin üçte ikisinin oyunun alınması ile mümkündür.

5. Milletlerarası teşekküllere katılma ve çekilmede de 4 ncü bent hükmü uygulanır.

6. Sendikaların birleşmesi, genel kurullarının bir arada yapacakları toplantıda hazır bulunan üye sayısının salt çağunluğunun alacağı kararla olur. Genel kurulların bu müşterek toplantıya çağrılması, kanun ve kendi tüzüklerinin hükümleri gereğince ayrı ayrı yapılır.

Birliklerin kendi aralarında, federasyonların kendi aralarında ve konfederasyonların kendi aralarında birleşmelerinde de aynı hüküm uygulanır.

Birleşme ile ilgili usul ve merasim konusunda 12 nci maddenin 1, 2 ve 3 ncü fıkraları uygulanır.

9 ncu madde hükümleri saklıdır.

BAŞKAN — Efendim, okunan 13 ncü madde hakkında söz istiyen?.. Buyurun sayın Aksoy.

REFET AKSOY (Ordu) — Muhterem arkadaşlar; Osmanlı gramerinde tenafürü kelimat diye bir tabir vardır. Yani sık sık tekrarlanmalar sıkar. Burada da, federasyon tarafından, konfederasyonlar tarafından diye hep bu kelime sık sık geçiyor, (tarafından kelimesi). Bunu silmek için; buraya sendika, federasyon, konfederasyonlar, tarafından... diye bir kelime de toplansa iyi olur zannederim.

Muhterem komisyon kabul ederse, ibare bu şekilde tanzim edilsin.

BAŞKAN — Sayın Coşkun Kırca.

GEÇİCİ KOMİSYON SÖZCÜSÜ COŞKUN KIRCA (İstanbul) — Muhterem arkadaşlarım, evvelâ ufak bir matbaa hatasını tashih edeyim. Bu maddenin, 58 nci sayfada, 6 ncı bendinin ikinci satırında «sendikaların birleşmesi, genel kurulların» denmiş. Bunun «genel kurullarının» olarak düzeltilmesi lâzımdır.

Şimdi, sayın Refet Aksoy'un mütalâasına cevap vereyim:

Hakikaten kulağa hoş gelmiyen bir redaksiyon olduğu muhakkak. Bu, bizim de kulağımıza hoş gelmedi, fakat, bir nüansı ifade ettiği için aynen muhafazasında zaruret görüyoruz. Niçin arz edeyim:

Eğer, «birliklerin kendi aralarında» «federasyonların kendi aralarında» ve «konfederasların kendi aralarında birleşmeleri» demeyip de «birliklerin federasyonların ve konfederasyonların kendi aralarında birleşmeleri» dersek, o zaman sanki bir birlik, bir federasyonla; bir federasyon, bir konfederasyonla birleşebilirmiş gibi bir mânâ çıkabilir. Halbuki, imkân yoktur. Birlikler kendi aralarında birleşirler, federasyonlar kendi aralarında birleşirler, konfederasyonlar kendi aralarında birleşirler.

Federasyon nasıl kurulur? Sendika tüzel kişilerinin kurucu sıfatiyle bu kanuna göre bir kuruluş beyannamesi vermeleriyle kurulur. Bu başka bir şey. Bu anlamda bir birlik kurmak, federasyon, konfederasyon kurmak bu anlamda bir birleşme hali değildir. Bundan maksat, sadece aynı vasfı taşıyan iki birliğin bir araya gelmesidir. Aynı vasfı taşıyan, yani federasyon mânasında aynı vasfı taşıyan iki federasyon bir araya geliyor, iki konfederasyon bir araya geliyor. Binaenaleyh, bunların ancak aynı neviden, aynı vasfı taşıyan, aynı kademede, aynı mahallilik yahut iş kolu esasına göre kurulmuş olmak bakımından aynı vasfı taşıyan kuruluşların birleşmelerinin kastedildiğini belirtmek için, komisyon olarak, bu kakafoniye tahammül etmek mecburiyetinde kaldık. Bu bakımdan, aynen kalmasını ve Yüce Heyetin de bu kakafoniye tahammül göstermesini rica edeceğiz. Hukukî metinlerde bazan edebî mükemmeliyeti temin etmek, maalesef sarahati tercih etmek dolayısiyle mümkün olmuyor. Hürmetlerimle.

BAŞKAN — Buyurun, Sayın Kocamemi.

ZEYYAT KOCAMEMİ (Tokat) — Sayın Başkan, kıymetli arkadaşlarım, şu tekerrür eden «aralarında» kelimelerinin hakikaten Komisyon Sözcüsünün söylediği gibi, ayrı ayrı burada bulunması ve mânayı ifade etmek bakımından zaruridir. Fakat, bunu başka bir şekilde ifade edersek, hem komisyonun istediği mâna çıkar, hem de Aksoy arkadaşımızın istediği kulağa gelen kötü, çirkin sesleri ortadan kaldırmış oluruz. Meselâ, «birlikler, federasyonlar, konfederasyonlar ayrı ayrı kendi aralarında» dersek o zaman fikir ifade edilmiş olur ve kelime tekerrürü de ortadan kalkar.

Bir de orantı meselesi var. Bu orantı meselesinde «Genel Kurul salt çoğunlukla toplanır» diyor. Ve sonra da, «tüzüklerine, bunu fazlalaştırmak için, tüzüklerine ayrıca madde koyabilir» deniyor ki, kanaatimce bu doğru olmasa gerek. İktidarda olan grup istediği gibi bir tüzüğün tadili ile daimî surette orada kalmak yollarını arıyabilir. Bunun, daima salt çoğunlukla olarak zikredilmesi doğru olur, kanaatindeyim. Hürmetlerimle.

BAŞKAN — 13 ncü madde hakkında verilmiş bir değiştirge önergesi var. Okutuyorum :

Yüksek Başkanlığa

13 ncü maddenin 1 nci bendinin 2 nci satırındaki «teşekküllerin» ve «genel kurullarının» kelimeleri arasına «ve bunların şubelerinin» kelimeleri girecektir arz olunur.

Geçici Komisyon Sözcüsü
İstanbul
Coşkun Kırca

BAŞKAN — Değişiklik önergesinin oyunuza sunuyorum. Kabul edenler... Kabul etmiyenler... Değişiklik önergesi kabul edilmiştir.

Değişiklik önergesi komisyon tarafından verildiğine göre, komisyonun da filhalde kabul ettiği aşikârdır. Bu yeni ibare ilâvesiyle maddeyi oyunuza sunuyorum. Kabul edenler... Kabul etmiyenler... 13 ncü madde bu ilâve ile kabul edilmiştir.

Meslekî teşekküllerin faaliyetleri

MADDE 14. — 1. Bu kanuna göre kurulan meslekî teşekküller, tüzel kişi olarak genel hükümlere göre sahiboldukları yetkilerden başka, aşağıda zikredilen faaliyetlerde bulunabilirler :

a) Toplulukla iş uyuşmazlığı çıkarmak;

b) Toplu iş sözleşmesi akdetmek;

c) İş anlaşmazlıklarında ilgili makam ve mercilere, uzlaştırma ve hakem kurullarına, iş mahkemelerine ve sair yargı mercilerine, kanun hükümlerine göre başvurmak veya mütalâa bildirmek ve onlardan talepte bulunmak;

d) Çalıştırmayı doğuran hukukî münasebetle ilgili hususlarda sosyal sigortalar, emeklilik ve benzeri hakların kullanılması ile ilgili olarak üyelerine ve mirasçılarına adlî müzaherette bulunmak;

e) Mevzuattan, örf ve âdetten, toplu iş sözleşmesinden veya meslekin müşterek menfaatlerinden doğan hususlarda veyahut yazılı müracaatleri üzerine 2 nci maddenin birinci bendinde zikredilen akidlerden doğan haklariyle sigorta haklarında üyelerini ve mirasçılarını temsilen dâvaya ve bu münasebetle açtığı dâvadan ötürü husumete ehil olmak;

f) Kanun ve milletlerarası andlaşma hükümlerine göre toplanan kurullara temsilci göndermek;

g) Evlenme, doğum, hastalık, sakatlık, ihtiyarlık, ölüm, işsizlik, grev, eğitim ve sair sosyal ve kültürel maksatlar için yardımlaşma sandıkları kurmak; üyeleri yararına sigorta mukaveleleri akdetmek;

h) Kanuna göre grev veya lokavta karar vermek ve idare etmek;

i) İşçilerin veya iş verenlerin meslekî bilgilerini artıracak, millî tasarruf ve yatırımın gelişmesine ve reel verimliliğin çoğalmasına hizmet edecek veya genel kültürlerini genişletecek kurs ve konferanslar tertiplemek, sağlık ve spor tesisleri, kütüphane ve benzeri kültürel tesisler kurmak, işçilerin boş zamanlarını iyi ve nezih şekilde geçirmeleri için imkânlar sağlamak;

j) Üyeleri için kooperatifler kurulmasına çalışmak ve bu gibi teşebbüslere yardım etmek;

k) Mesleklerinin icrası için lüzumlu her nevi ham veya yarı mamul madde, eşya, alet, edevat ve makinaları üyelerine kiralamak, ödünç vermek veya hibe etmek;

l) Üyelerinin refah ve meslekî menfaatlerini her hangi bir şekilde ilgilendirebilecek her konu hakkında inceleme ve araştırmalar yapmak ve gaye ve fikirlerinin gerçekleştirilmesi için her türlü kanuni yollardan faaliyet sarf etmek.

2. Bu kanuna göre kurulan meslekî teşekküller, hizmetlerinde, üyeleri arasında tam eşitliğe uymak zorundadırlar.

3. Bu kanuna göre kurulan işçi teşekkülleri, gelirlerinin en az yüzde beşini, üyelerinin bilgi ve kültür seviyelerini yükseltmek için kullanmak zorundadırlar.

4. Toplu iş sözleşmesi, Grev ve Lokavt Kanunu ile işçi niteliğinde olmıyan kamu hizmeti görevlileri ile ilgili kanunların hükümleri saklıdır.

BAŞKAN — 14 ncü madde üzerinde söz istiyen var mı? Buyurun Sayın Saim Kaygan.

A. P. GRUP SÖZCÜSÜ SAİM KAYGAN (İzmir) — Muhterem arkadaşlar, 14 ncü maddenin üçüncü bendinde, «bu kanuna göre kurulan işçi teşekkülleri gelirlerinin, en az yüzde beşini, üyelerinin bilgi ve kültür seviyelerini yükseltmek için kullanmak zorundadırlar» derler. Biz, kanunda, eski 5018 sayılı Kanunda böyle bir mecburiyet olmadığı halde dahi gelirimizin çok fazlasını bu yolda harcıyan insan-

lar topluluğuyuz. Binaenaleyh, bunu bir nevi müdahale olarak telâkki ediyoruz. Yoksa, gelirimizin pek fazlasını bu yolda sarf etmeye her zaman hazırdır, Türk sendikacıları. Sırf müdahale kaydiyle, maddeden bu fıkranın çıkarılmasını istirham ediyoruz.

BAŞKAN — 14 ncü madde hakkında verilmiş bulunan bir değişiklik önergesi var.

GEÇİCİ KOMİSYON SÖZCÜSÜ COŞKUN KIRCA (İstanbul) — Komisyon söz istiyor.

BAŞKAN — İsterseniz değişiklik önergesini okutalım, ondan sonra cevap verin.

GEÇİCİ KOMİSYON SÖZCÜSÜ COŞKUN KIRCA (İstanbul) — Anladım efendim.

BAŞKAN — Buyurun.

GEÇİCİ KOMİSYON SÖZCÜSÜ COŞKUN KIRCA (İstanbul) — Çok muhterem arkadaşlarım, sayın Kaygan arkadaşım hiç alınmasınlar, sözlerime bir lâtifa ile başlıyacağım. Şu anda, galiba Adalet Partisi sözcülüğü vazifesiyle, Türkiş mensubu olmayı birbirlerine karıştırdılar. Fakat, her halü kârda, «bizim gelirlerimiz» deyince, burada «bizim» gelirlerimiz», Adalet Partisi gelirleri olarak anlamak mecburiyeti tahtındayım, İçtüzük bakımından. Fakat, tabiatiyle bu lâtife hariç «bizim gelirimizden» demekteki maksadının Türk - İşin geliri olduğu muhakkaktır. Şimdi, bu lâtifeden sonra meselenin esasına gelelim.

Muhterem arkadaşlarım, bu hükmün kesin zaruretine inanmaktayız. Eğer, az gelişmiş bölgelerde Birleşmiş Milletlerin kurduğu İktisadi ve Sosyal komisyonlarının, ezcümle, Birleşmiş Milletler Asya İktisadi ve Sosyal Komisyonunun, Birleşmiş Milletler Afrika İktisadi ve Sosyal Komisyonunun, Birleşmiş Milletler Güney Amerika İktisadi ve Sosyal Komisyonunun kapsadığı bölgelerdeki sendikacıları bir araya getirmek suretiyle tertiplediği toplantıların raporları dikkatle okunacak olursa; az gelişmiş memleketler sendikacılığında, ileri Batı memleketleri sendikacılığına nisbetle çok daha fazla üzerinde durmayı gerektiren bir noktanın mevcut olduğu meydana çıkar. O da şudur: Burada, artık doğrudan doğruya kanun tekniği meselesinin dışında, az gelişmiş memlekette sendikaların kendi ihtiyarlarıyla gütmeyi seçecekleri politika ne olmalıdır? Bu noktaya, intikal ediyoruz. İleri kapitalist cemiyetlerde millî gelir, zaten çok yüksek bir seviyeye erişmiştir. Bu memleketler artık, kütle halinde istihlâk safhası içinde bulunmaktadır. Bu gibi memleketlerde işçi sendikaları, pek tabiîdir ki, sadece işçinin menfaatini gözetecek ve gayretlerini, hattâ munhasıran millî gelirden işçi sınıfına daha fazla bir pay ayrılması yolundaki faaliyetler üzerine teksif edecektir. Ne yapacaklardır? İş saatlerinin azaltılmasını istiyeceklerdir, işçi ücretlerinin çoğaltılmasını istiyeceklerdir, sosyal sigortaların artırılmasını istiyeceklerdir. Bu hususlarda kanunların kendilerine bahşettiği faaliyet imkânlarının hepsini kullanarak, gerekeni yapmaya çalışacaklardır. Çünkü, bu memleketlerde bir toplumun fertlerinin paylaşacağı şeyin ta kendisi; zenginliktir, servettir. Az gelişmiş bir memlekette ise problem, munhasıran mevcut millî geliri daha âdil olarak paylaşmak değildir. Bu problem elbette ki, mevcut. Fakat tek problem bu değildir. Çünkü, eğer işçi sendikacılığının tarzı hareketi munhasıran millî geliri daha âdil paylaşmak yoluna giderse ve bunun için Batı demokrasilerindeki, ileri kapitalist memleketlerdeki metotların aynı kullanılarak, taleplerin aynı serdedilerek, işçi ücretleri devamlı nominal artışlar kaydetsin, iş saatleri devamlı surette azalsın, Sosyal sigorta ödemeleri devamlı surette büyük artışlar kaydetsin denilirse, bunun iktisadi bakımdan ifade edeceği tek mâna, toplumun istihlâk masraflarının yatırım masrafları aleyhine geniş ölçüde artırılması olur. Az gelişmiş bir memlekette, yatırım masrafları istihlâk masrafları aleyhine azaldıkça, bunun neticesi, nüfuz artışı da devamlı surette bir tazyik yarattığından, adam başına düşen reel millî gelirin artması değil, devamlı surette azalması olur. Şu halde, bu tarz talepler ne netice doğurur? Gitgide artan bir fakirliğin daha âdil surette dağıtılması. Maksadın bu olmadığı aşikârdır. Maksat, gitgide artan bir zenginliğin daha âdil bir surette dağıtılmasıdır. Sadece millî gelirin, millî servetin artması da değil; hem artacak, hem de daha âdil bir surette dağıtılacak... İşte bu bakımdan, az gelişmiş demokratik memleketlerdeki sendikacılık siyaseti ve bu siyasete dayanan talepler, ileri kapitalist memleketlerdeki sendikacılık siyaseti ve taleplerinden daha farklı olur ve olmalıdır.

Şimdi, bu bakımdan bilhassa önemli bir direktif ki, sayın Saim Kaygan arkadaşım

elbette bu noktada benimle hem fikirdir; sadece direktif olarak, burada yer alıyor ve deniyor ki, «sendikalar işçilerin, veya iş verenlerin meslekî bilgilerini artıracak, millî tasarruf ve yatırımın gelişmesine ve reel verimliliğin çoğalmasına hizmet edecek faaliyetler yaparlar»

Bundan maksat nedir? İşçi ücretlerini artıralım. İşçi ücretleri artarsa, bu hem toplum bakımından, hem de işçi sınıfı bakımından ne zaman reel bir gelir artışı teşkil eder? Bir şartla. Eğer, işçi ücretlerinde talep edilen nominal artışa, işletme içinde işgücünün marjinal verimlilik artışına tekabül ediyorsa. Eğer işçilerin nominal ücretlerinde talebedilen artış, işgücünün bir işletmedeki, bir iş kolundaki marjinal verimliliğindeki kaydedilmiş artıştan üstün ise, bu sadece nominal bir artış olur. Böyle bir artış neticede ekonomiyi enflâsyona götürür ve bu enflâsyon neticesinde, işçinin ücretinde temin ettiği nominal artışlar kısa bir süre sonra hattâ reel ücretlerde gerileme şeklinde karşımıza çıkar.

Şu halde, az gelişmiş bir memlekette işgücünün reel verimliliğini artıracak, işçiye yatırımların çoğalmasına hizmet edici, verimli tarzda çalışmasını öğretecek umumi kültürü ve teknik bilgiyi vermek ve bu yolda sendikaların faaliyet sarfetmesini istemek, batının ileri demokratik kapitalist memleketlerinde aynı zaruretler mevcudolduğu halde dahi, az gelişmiş memleketlerde çok daha büyük bir zaruret olarak ortaya çıkar. Bendeniz öyle zannediyorum ki, bütün bu kanunlar, aslında bu hususta işçi sendikaları liderlerimizin gereken şuura, idrak ve iyi niyete sahiboldukları esasına dayanılarak çıkarılmaktadır.

Şimdi, bu gayeye nasıl varılır? Bu gayeye, Muhterem arkadaşlarım; en geniş ölçüde, toplumun, işçinin ve iş verenlerin menfaatlerini telif ederek tanıdığımız grev hakkının munhasıran bu hakkın kullanılmasiyle varılmaz, munhasıran toplu iş sözleşmesiyle varılmaz. İşçinin hakiki refahı, haddizatında, işgücünün ekonomi içinde enderleşmesine bağlıdır. Her meta gibi, enderleşen metaın fiyatı artar. İşgücü enderleşirse o zaman iş gücünün reel ücretide artar. İstediğimiz kadar biz iş gücünün nominal fiyatını, nominal ücretleri artıralım; eğer az yatırım yapıyorsak; şu anlamdaki nüfus artışını karşılıyacak ölçüde yatırım yapmıyorsak; o takdirde her yıl iş gücü piyasasında iş verenden iş talebinde bulunan insanların sayısı o kadar artacaktır ki ister istemez reel ücretler düşük kalacaktır. Şu halde işçinin asıl menfaati Türkiyede istihsali ve yatırımı artırmaktadır. Ancak yeni, yeni iş yerleri açılırsa, ancak yeni, yeni yatırımlar yapılırsa, ancak o takdirde iş verenlerin iş gücü talebi artar ve iş gücü arzı enderleşir. Bu suretle de iş gücünün fiyatı veya reel ücretler artar. Bu hususta; şimdi hatırladığım ve zabıtlara geçmesinde fayda gördüğüm için ve çok nazik nokta olduğu için söylüyorum, ukalâlık telâkki edilmemesini bilhassa rica ederim;

Nehru'nun, Başkanlık ettiği bir konferans serisi sırasında, büyük İsveç iktisatçısı Myrdel'in Hindistan Parlâmentosunda verdiği konferanslar vardır. Burda her az gelişmiş demokratik memleket sendikacılarına, umumiyetle devleti idare eden kimselere ışık tutacak, çok yerinde, çok veciz görüşler yer almıştır.

Şimdi, bu gayeye nasıl ulaşacağız? Grev ve Toplu Sözleşme gayemizin sadece bir veçhesini karşılıyor. Hangi veçhesini? Artmasını arzu ettiğimiz millî gelirimizin daha âdil olarak dağıtılması veçhesini karşılıyan kanunlarla geliyoruz, esas itibariyle. Ama öbür veçhesini biraz gelişmiş memlekette unutamayız. Elbette ki, mesuliyetli insanlar olarak, sendikaların gelirlerinin muayyen bir kısmını kültürel faaliyetlere sarf etmesini bir mecburiyet olarak vaz etmek zarundayız. Kaldı ki, bizzat sendika liderlerimizle yaptığım şahsi temaslardan öğrenmiş bulunuyorum; sendikalarımızın en kuvvetli olanlarının mühim bir kısmı gelirlerinin hattâ yüzde 5 ini kültürel faaliyetlere sarfetmektedir. Şu halde bunda ne mahzur görülmektedir? Ama biz, sendikacılığımızda şu anlayışın hâkim olmasına taraftar değiliz. Grev ve Toplu Sözleşme hakkını kullanacağız; elbette kullanacağız. Nasıl, basın ve toplantı hürriyetini kullanıyorsak... Ama bu toplumun içinde, bu toplumun realitelerini, hiç bir zora baş vurmadan kendi kendimiz idrak ederek kullanacak isek, bunun da sendikacılığımızın ilk gelişme devresinde kanunla konulmuş bâzı müeyyidelerle pekleştirilmesinde elbette fayda vardır. Bu bakımdan bu hüküm memleketimizin biraz gelişmiş memleket olarak realitelerine tamamiy-

le uygundur. Bu bakımdan Saim Kaygan arkadaşımızın fikrine komisyonunuz iştirak etmemektedir.

Muhterem arkadaşlarım, bu arada komisyonunuzun 1 - 2 ufak teklifi vardır. 4 ncü bentte «Toplu iş sözleşmesi, Grev ve Lokavt Kanunu ile işçi niteliğinde olmıyan kamu hizmeti görevlileri ile ilgili kanunların hükümleri saklıdır.» denmiştir. Kamu hizmeti görevlileri için özel kanun çıkarılacağından bu ibarenin buradan tayyedilmesi iktiza eder. Bunun için bir takrir veriyoruz.

Birde bu maddenin (J) fıkrasında, «üyeleri için kooperatifler kurulmasına çalışmak ve bu gibi teşebbüslere yardım etmek.» deniyor. Bu, biraz klâsik bir hükümdür. Demokratik bir memleket olduklarından asla şüphe edilmiyen İsrail ve İsveç'te sendikalar, sadece kendi üyelerinin kooperatif kurmalarına yardım etmek şeklinde değil, bizzat kendilerinin birer tüzel kişi olarak kooperatif kurucusu olmalarına cevaz verilmektedir ve bundan gerek yatırım faaliyetinde gerek millî gelirin daha âdil olarak dağıtılmasında büyük faydalar sağlanmaktadır. Bu itibarla biz bu bendin şöylece tâdilini rica ediyoruz; «üyeleri için kooperatifler kurulmasına çalışmak, veya bu gibi teşebbüslere yardım etmek veyahut bizzat kooperatifler kurmak veya kurulmasına yardım etmek.»

Maruzatım bu kadardır efendim, hürmetlerimle.

BAŞKAN — Buyurun Sayın Bakan.

ÇALIŞMA BAKANI BÜLENT ECEVİT (Ankara) — Muhterem arkadaşlarım; her hak, mesuliyet duygusu olan insanlara birtakım mesuliyetler de getirir.

Şimdi, huzurunuzda bulunan kanunlarla, bundan sonra huzurunuza gelmek üzere olan kanunlarla, işçilerimize ve sendikalarımıza çok geniş bâzı yeni haklar tanıyoruz. Bir kere, çalışma şartlarını, toplu bir kuvvet olarak, iş veremi ile pazarlık edebilecektir. İç yönetmeliğe kadar kendisi hazırlıyabilecektir. İktisadî Devlet Teşekküllerinin idaresine iştirak edebilecektir. Bugün, Devletin altından kalkamadığı iddia edilen büyük be kompleks İktisadî Devlet Teşekküllerinin idaresine iştirak edebilecektir. Şimdiden Devletin ithalât ve ihracat rejimi üzerinde söz sahibidir, işçi sendikaları ve işçiler. Bunların hepsi haktır. Bu haklar ölçüsünde de yeni sorumluluklar yüklenmektedir, işçi ve sendikacıların omuzlarına.

Bilhassa İktisadi Devlet Teşekküllerinin yeniden geliştirilmesiyle ilgili kanun dilediğimiz gibi yürrülüğe girdikten sonra artık İktisadî Devlet Teşekkülleri zarar ederse bundan işçi de sorumlu tutulacaktır. İşçinin idareye iştirak etmek gibi bir hakkı olacaktır. Bu hakkın yüklediği sorumluluğu kendisine yaraşır şekilde taşıyabilmesi bilgili olmaya bağlıdır. İşçi ancak bu suretle kendine tanınan hakları ve menfaatleri, memleket menfaatlerinin gerektirdiği gibi kullanabilir

Sayın Kaygan arkadaşımız, sendikalar nasıl olsa bu parayı, hattâ bunun üzerinde parayı eğitime veriyorlar dediler. Veriyorlarsa mesele yok. Fakat, eğitime para ayırmayan, asgari bir ölçüde para ayırma ihtiyacını duymıyan sendikalar da olsa gerek. Eğer öyle olmasaydı, bütün sendikalar, işçinin eğitimine, yalnız sendikacıların değil, işçinin eğitimine gereken önemi verseydi, bugün sendikalı işçiler, işçi sayısının dörtte, beşte birinden ibaret kalmazdı. İşçiler, Üçyüz bin sendikalı işçiye beşyüz küsur sendika kurulması gibi kendi aleyhlerinde bir durum içine düşmüş olmazlardı. Demek, bugün bâzı sendikalarımız eğitime para ve gayret ayırıyor olsalar bile, bu paralar yetersizdir. Size acı bir misal vereyim. Birkaç ay önce büyük bir maden bölgesine gittim. Birkaç tanesini gezdim, bir tanesinde işçilerle yemek paydosunda görüştüm; dertleriniz ve şikâyetleriniz var mı, dedim. İlk şikâyet olarak bana şunu söylediler: «Devlet bizden sendika vergisi kesiyor, kesmesin» dediler. Demek ki bu kadar geniş bir kütle, birkaç bin işçisi bulunan bir büyük madende, daha sendika aidatının niçin verildiğini bilmiyor. Eminim ki, sendikacı biliyor. Biliyor ama, demek ki, bu sendika, üyelerini gereği gibi eğitememiş.

Sayın Saim Kaygan arkadaşımın bir noktada hakkı olabilir: «Bu bir müdahaleciliktir» diyorlar. Evet, bu bir müdahalecilik, ama, her halde işçinin ve sendikanın lehine bir müdahalecilik... İşçinin, sendikacının kuvvetlenmesinden korkan Hükümet veya Meclis onu uyanmamasını, eğitilmemesini ister. Ama uyanmasını, eğitilmesini isterse, onun kuvvetlenme-

sini ve haklarını daha iyi korur hale gelmesini istiyor, demektir.

Madem ki eğitim konusunda muhterem sendikacı arkadaşım Saim Kaygan'la aynı şekilde düşünüyoruz, lûtfetsinler de bu kadar iyi niyetli bir prensip kanunda kalsın, saygılarımla. (Alkışlar)

BAŞKAN — Sayın Eren.

ASIM EREN (Niğde) — Pek muhterem arkadaşlarım, sendikaların, birliklerin, federasyonların, konfederasyonların görevlerini belirten bu madde, maalesef en mühim bir meseleyi - ki bizim millî tarihimizde Loncalarda bu vazife olarak vardır, unutulmuştur - bu vazife bugün Ticaret Bakanlığının ve belediyelerin uhdesinde olan bir vazifedir. Evvelce Türk iş hukuk tarihinde, hepiniz bilirsiniz, Millî tarihimizde evvelâ zaviyelerde şehliğin emrinde, mürüdler, çıraklar, kalfalar halindeki iş teşkilâtından sonra Lonca Teşkilâtı kuruldu ki kethüdalar, yiğitbaşıları ve heyet ile (orta sandığı) bunların emrinde çıraklık, kalfalık ustalık devirleri; bunlarda imtihan şekilleri, bunlarda usul öğretme ve eğitimin son derece tekâmül etmiş şekilleriyle beraber vardı ki, işte demin arz ettiğim noksanlar, bu noktaya mâtuftur. Umumi haytta kendi loncasına mensubolan kalfaların ve üstaların işinde hile ve hata yapmaması, kendi işindeki mamulât ve mahsulâtın muayyen bir standart ve kaliteye bağlanması ve her hangi bir lonca mensubu o kaliteden aşağı mamulât ve mahsulât çıkarırsa, kendi loncasınca uygun cezasının kendi içinde verilmesi, yani bugün belediyelerin esnafı kontrol, sanatkârları kontrol, işçiyi kontrol meselesi; Ticaret ve Sanayi Vekâletlerinin teknik kontrolleri meselesi, tamamen Loncaların uhdesinde toplandığı halde burada modern olduğunu iddia ettiğiniz bugünkü devrimizin yeni getirdiği bir tasarıda millî tarihimizdeki bu hususun yer almamış olmasını, bendeniz büyük bir noksan olarak telâkki ediyorum. Yani, sendikalar kendi iş sahalarının kaliteli iş çıkarması hususunu tekeffül eden bir varlık olduklarını da vazife olarak kabul etmelidirler. Herkesten evvel bu iş sendikaya düşer oto kontrol usulü bâzı millî kurumlarda da vardır. Kaldı ki muhterem arkadaşlarım, eğitime yüzde 5 ayrılma meselesinin itiraz edilir bir tarafı da, millî tarihin bu vâkıası karşısında halkikaten ayakta duramaz bir itiraz olur. Evvelce loncalar teşkilâtımızda kethüda, ondan sonra efendim, yiğitbaşı dediğimiz kethüda muavini ve idare heyeti yani sendika başkanları ve idare heyetleri gibi aşağı yukarı sendikaya müşabih olan eski teşkilât, son derece ciddî idiler; eğitim için bizzat ustalar kendi gündeliklerinin muayyen bir kısmını çırakların yetişmesine tahsis ederlerdi. Bugün o teşkilâttan arta kalmış iz, yalnız bizde bir parça berberlerde vardır, kalfalık meselesi aşağı yukarı o ananeyi yürütür, bir parça da, gayet az miktarda, terzilik kolunda vardır. Başka hiçbir kolda bu millî loncalar teşkilâtının eğitimini de malın kalifiye ve kaliteli olmasını da temin eden güzel ananeleri, tarihin karanlıklarında, bu zavallı yakın senelerimizin acı mukadderatı içinde eriyip gitmiştir. Loncaların nizamnamelerindeki meslekî cezalarda (Mamulâtı imha, sanatkârı teşhir, meslekten çıkarma) vardı...

İkinci noktaya geliyorum: Muhterem arkadaşlarım, bizim kalifiye insan yetiştirme meselemizi, vâkı itiraz üzerine izah buyurdukları şekilde sayın sözcü arkadaşımızın, bu tasarıda zayıf bir hükme bağlanmış buluyoruz. Burada. Muhterem arkadaşlarım, Amerika Birleşik Devletlerinde olsun, diğer Batılı devletlerde olsun, daha 19 ncu yüzyılın son yıllarından itibaren hususi kanunlar tanzim etmek suretiyle, kalifiye işçi yetiştirme meselesi, hani Sendikalar Kanunu, İş Kanunu haricinde, kanuna bağlanmıştır. Kalifiye işçi yetiştirme meselesi için, bugün Birleşik Amerika Devletlerinde özel bir kanun vardır ve buna sendikalardan evvel, bundan iş verenler sorumludur. Kaldı ki, demin de arz ettiğim gibi, bizim millî tarihimizde kalifiye işçi insan yetiştirmek; çırak, kalfa, usta yetiştirmek loncaların asil işiydi. O halde müştereken bu işi burada belirtirken, bunun sadece sendikanın uhdesine mevdu bir vazife olduğunu değil, aynı zamanda iş verenlerin, bunu âdeta mamulât ve mahsulâtın verimliliğini nasıl ciddî olarak kendi çıkarı için takibediyorsa bir iş veren ona yarıyan insanlarında, emek sahiplerinin de, emekçilerin de kalifiye insanlar olmasını bir an evvel sağlamaları için, çok sistemli, metotlu bir eğitim şeklini memleketçe her iş kolunda ka-

bul etmek zaruretindeyiz, iş verenleri de sendikaları da buna mecbur etmeliyiz. Aksi takdirde bu iş katiyen yürümez. Yani işçi ve iş veren sendikaları kendi içlerinde işçi eğitimini âdeta bütçesinden bir parçasını gasbeden bir angarya gibi telâkki etmeye daha bu kürsüden itibaren başlar ve iş veren sendikası,* bunu kendisine mevdu bir kanuni vazife olarak görmezse, bunu mevzuatımıza koymazsak bizde kalifiye işçi yetişmez ve mahallenizde musluğunuzu tamire çağırdığınız insana 10 lira verdiğiniz halde, bir musluğun akıntısı yine kesilmez; kunduracı güzel pençenizi iyi yapmaz; hulasa camcı camınızı, terzi kumaşınızı ziyan eder ve daima kalifiye olmıyan insanlarla bu memleket dolar, taşar. Bir memleketin dâhildeki itibarı kadar, harici ekonomik itibarı da, zannederim ki, onun sanat erbabının, iş erbabının bu hususlarda kalifiye olmasına da bir dereceye kadar bağlıdır. Bugün hiçbir ecnebi memlekette, bir Batı memleketinde verdiğiniz bir işi çürük olarak almazsınız. Mutlaka sağlam olarak size teslim ederler; o derecede ki, en ufak bir hatasını bulduğunuz zaman, bir sene içerisinde geriye almak, meselâ Alman sınai ve ticari mevzuatında vardır. Onun yerine ya parasını verir, veyahut alır; yeniden yapar. Bu şekilde kalifiye insanın kıymeti son derecede umumi bir kaide haline geldiği bir sırada, dünyamızda biz bunu çürük bir Sendikalar Kanununun bir maddesinin bir fıkrasının bir cümlesine bağlarsak ve ona da kürsüden itirazlar vâkı olursa, hiçbir zaman kalifiye işçiler bulamıyacağız demektir. Çok rica ediyorum muhterem komisyondan ve Hükümetten, bu hususta bu fıkraya, bu maddeye loncaların kendi içinde hileyi, hurdayı, müşteriye ettiği kötülüğü karşılıyacak bir oto kontrol, bir meslekî murakabe kurması vazifesini de versinler ve bundan başka bu yüzde 5 için, çok rica ederim bu muhterem arkadaşımız da hiç itiraz etmesinler. Dünya nereye gidiyor, biz nelere itiraz ediyoruz, doğru olmuyor. Hürmetlerimle efendim.

BAŞKAN — Sayın Kaygan.

SAİM KAYGAN (İzmir) — Muhterem arkadaşlarım, evvelâ Komisyon Sözcüsü Sayın Coşkun Kırca arkadaşıma bir - iki fiske vurmakla yaptığı lâtifesini cevaplandırmak isterim.

Evvelâ Adalet Partili olduğumu unutmadım ve unutmıyacağım. Ancak bir insan esas benliğini de kolay kolay bırakamaz. Bugün işçi olmakla beraber, Türkiye Tütün, Müskürat ve Yardımcı İşçi Federasyonunun Başkanvekili ve hâlâ İzmir'deki Tekel Sigara Sanayii İşçileri Sendikasının âzasıyım. Bu arada dikkat ettilerse Saim Kaygan'ın göğsünde Türkiye İşçi Sendikaları Konfederasyonu rozeti var. Binaenaleyh, tarizlerini başka cephelerden yapsınlar.

Ben ne dedim burada? Millî eğitim sendikalar yapmasın mı dedim? Federasyonlar, Türk - İş millî eğitim için müzahir olmasın mı dedim? Size şu kadarını ifade etmek isterim ki, İzmir'de ilk mektep mezunu olmıyan işçi kardeşlerimize Maarif Müdürlüğünün müsaadesiyle fabrikamızın içinde salon ihdas ettik. Ve işçi kardeşlerimize ilk mektep diploması aldık. Kanun mu bizi icbar ediyordu? Türkiye İşçi Sendikaları Konfederasyonu muayyen vilâyetlerde devamlı seminerler tertibetmekte, Türk işçisine sendikalizmi bütün teferruatiyle öğretmek için çırpınmakta ve bu uğurda muazzam paralar sarf etmektedir. Acaba bunu kanun mu icbar ediyor?

Yine sendikalarımızın bu vesile ile millî eğitim fonları için yaptıkları masrafları, yükleri bugüne kadar hangi kanun tahmil etmiştir? Millî Eğitim fonuna para ayrılmasının aleyhinde olacak bir arkadaşınız değilim ve olamam. Ancak ifademde de belirttim, kanuna bu maddenin konması bir müdahaleciliktir. Ve yine ısrar ediyorum, bu memlekette sendikacı olan bütün arkadaşlarımız en az sizler kadar sendika eğitimine ihtiyacolduğunu bilen kimselerdir. Bu münasebetle teklifimde israr ediyorum; sendikalar olarak lüzumlu yönetmeliklere bu hususlar konulacaktır, müsterih olsun arkadaşlarım. Hepinizi hürmetle selâmlarım.

BAŞKAN — Komisyon.

GEÇİCİ KOMİSYON SÖZCÜSÜ COŞKUN KIRCA (İstanbul) — Çok sevgili arkadaşlarım, sayın Saim Kaygan arkadaşımız benim pek mâsum lâtifemi, hakikaten ciddiye almış, ben de müteessir oldum. Ciddiye alınacak bir lâtife yapmış olduğum kanaatinde değilim. Yalnız bunu o kadar hassasiyetle karşıladıklarına göre, şunu da hulûsla belirtmek isterim ki, eğer bu Anaya-

sanın hazırlanışı sırasındaki zabıtlar okunursa anlaşılır ki, milletvekilleri bu Meclisteki ya şahısları adına, yahut siyasi parti grupları adına konuşurlar. Meslek veya bölge menfaatlerini temsil etmek için, grup kurmak yasak olduğuna göre ve bu husus Temsilciler Meclisinden açıkça kararlaştığına göre, biraz evvelki konuşuş tarzlarını zaten sırf sürçülisan telâkki etmiştim. Lâtifemi de bu sürçü lisana istinadettirmiştim; sırf lâtifeydi bu bakımdan; lâtife olduğunu, tekrar, tekrar, tekrar belirtirim.

Şimdi, muhterem arkadaşlarım, Saim Kaygan arkadaşımız gibi ciddî sendikacıların, Türk - İş'in bugün başında bulunan ciddî insanların, bu konuya gereken önemi vereceklerini, vermekte olduklarını pekâlâ bilirim. Yalnız, Sayın Bakan pek güzel ifade etti : «Sanayide çalışan işçilerin sadece yüzde 25 inin sendikalı olduklarını; zirai işçilerin ve sair bâzı işçilerin sendika kurmak hakkına sahibolduğunu düşünürseniz, aslında sendika kurma hakkına sahibolan işçilerin pek azınının sendikalı olduğu bir memleketteyiz. Bu kanunlarla sendikalar büyük bir gelişmeye mazhar olacaktır. Bugüne kadar mevcudolmuş takyidat içerisinde yetişmiş sendikacılarımız, hakikaten uzun mücadele yılları içinde çok süzgeçten geçmiş insanlardır. Bu süzgeçler bugün artık mevcudolmıyacaktır. Bundan böyle, kendisinin sahibolduğu mesuliyet duygusuna aynen sahip çıkacak insanların ekseriyette olacaklarından eminiz. Ama, böylesine hızlı bir gelişmeye namzet kılacağımız işçi sendikalizmi hareketi içinde, bundan böyle mesuliyetsiz kişilerin çıkabileceğini de kabul etmek lâzımdır. Mesuliyetsiz kimselerin bir zümre içinden çıkması, o zümrelerin kendisini asla mahkûm etmez. Her zümrenin içinden mesuliyetsiz insanlar, kusurlu, hatalı insanlar çıkar. Ama, bunlar o zümreyi ilzam etmez. O zümrenin kütle halinde mahkûm edilmesini, kötülenmesini ve takbih edilmesini elbetteki gerektirmez. Ama, yine de mesuliyetsiz kişilerin çıkabileceği ihtimali düşünülerek; kanunlar, kanun koyucuları, devletler onlara karşı tedbir alırlar, arkadaşlar. Bu tedbirlerin alınmasını komisyonunuz kesin olarak zaruri görmektedir.

BAŞKAN — Sayın Refet Aksoy, söz istiyordu. Buyurun efendim.

REFET AKSOY (Ordu) — Çok muhterem arkadaşlarım; mensubolduğum partinin bu kanunda sözcüsü olan arkadaşımın kanunun 11 nci maddesinin 3 ncü bendi hakkındaki düşüncesine ait teklifi üzerinde kıymetli Coşkun Kırca arkadaşımız, Vekil Bey ve bâzı arkadaşlar istifadeli ve konferans şeklinde düşüncelerini beyan ettiler, istifade ettik.

Arkadaşımız da noktai nazarını tashihen beyan etmiş olmasına rağmen, şunu bilmenizi rica ediyorum ki, burada kasit, kültüre karşı değildir. Buradaki kasit, Türk işçisinin tenevvür etmesini, kültür sahibi olmasını önlemek kasdi değildir. Asla!.. Bu hiçbir Türkün hatırından geçmez, değil ki, bir sözcünün, hiçbir Türk'ün hatırından geçmez. Biz bu memlekette maarifi ne kadar ileri götürürsek Türk varlığının yüksekliği o nisbette semaya çıkacaktır. Burada bir şeyi arz edeyim : Türk işçisi muhakkak ki dünya işçileri içerisinde zekâ itibariyle üstündür. Vazifem dolayısiyle kendileriyle temas ettiğim birçok ecnebi mütehassısları bana kenaren şunu söylemişlerdir : Demişlerdir ki; «İşçileriniz çok zeki, fakat meslekî bilgileri noksan, bunları aydınlatmak beslemek lâzımdır.» Bunun neticesidir ki, Amerikalı dostlarımız IAC teşkilâtı vasıtasiyle Türk işçisine, meslekî bilgilerini artırma yolunda, birçok seminerler açmışlar, emekler vermişler ve halen bu yolda da devam ediyorlar.

Binaenaleyh, bunun en yakın bir misali, Almanya'ya giden 30 000 i mütecaviz işçilerimiz hakkında aldığımız malûmat, gazetede okuduğumuz malûmat bize daima şunu söylüyor ki, Almanlar zekâ itibariyle Türk işçisini çok takdir ediyorlar... Medârı iftiharımız olan, bu kadar iyi bir varlık karşısında, sendika bütçelerinde kültür için, Türk işçisine % 5 ayırmanın aleyhinde olmanın aslâ ve kata imkânı yoktur. Yalnız arkadaşımız, burada demin de huzurunuzda itiraf ettikleri gibi, bunu mesleke karşı bir müdahale telâkki ettiklerinden dolayı, bu takriri vermiş bulunuyorlar. Biz, Türk işçisini ne kadar aydınlatır ne kadar meslekinde bilgi sahibi yaparsak; o kadar kuvvetli ve çok vatandaş kazanmış olacağız. Noktai nazarlarımız hep birdir. Yalnız bir nüans farkı itibariyle, bu polemiğe kaçan bir hal meydana gelmiştir. Bunun tashih edilmesini rica ederim.

BAŞKAN — 14 ncü madde üzerinde verilmiş olan değişiklik önergelerini okutuyorum :

Yüksek Başkanlığa

14 ncü maddenin 1 nci bendinin (i) fıkrasından sonra ve (j) fıkrasından evvel (ı) fıkrası olarak aşağıdaki ibarenin eklenmesini saygı ile arz ve teklif ederim.

Niğde
Asım Eren

Teklif : (Gerekçe şifahi arzındadır) «1

« 1) Mensuboldukları iş kollarının her nevi mâmûl ve mahsüllerinin Standard Kanunu kalitede olmasını sağlıyacak sürekli bir mürakabede bulunmak ve iş verenleri uyarmak.

BAŞKAN — Komisyon.

GEÇİCİ KOMİSYON SÖZCÜSÜ COŞKUN KIRCA (İstanbul) — Bu husus, esas itibariyle kamu kurumu niteliğindeki meslek kuruluşlarına ait bir vazifedir. Sendikaların kendiliğinden, malın kaliteli olduğunu gösteren ve (label) denilen damgaları vurmasına bu kanunda her hangi bir muhalif hüküm mevcut değildir. Fakat sendikalara, kamu kurumu niteliğindeki meslek kuruluşlarına has âmme hizmetlerine benzer görevler verilmesini yerinde görmediğimiz için bu takrire iltihak etmiyoruz.

BAŞKAN — Önergeyi oyunuza sunuyorum: Kabul edenler... Kabul etmiyenler... Önerge reddedilmiştir.

Diğer bir değişiklik önergesini daha okuyorum :

Yüksek Başkanlığa

14 ncü maddenin 1 nci bendinin (j) fıkrası aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir; arz olunur :

«j) Üyeleri için kooperatifler kurulmasına çalışmak veya bu gibi teşebbüslere yardım etmek veyahut bizzat kooperatifler kurmak yahut kurulmasına yardım etmek.»

Geçici Komisyon Sözcüsü
İstanbul
Coşkun Kırca

BAŞKAN — Sayın Kırca tarafından verilmiş olan değişiklik önergesini oyunuza sunuyorum. Kabul edenler... Kabul etmiyenler... Kabul edilmiştir.

Komisyon filhal katılıyor mu?..

GEÇİCİ KOMİSYON SÖZCÜSÜ COŞKUN KIRCA (İstanbul) — Zaten önerge Komisyondan geliyor.

BAŞKAN — Komisyon filhal katıldığına göre, önergeyi kabul edenler... Etmiyenler... Kabul edilmiştir.

Bir önerge daha var, okutuyorum.

Değiştirme takriri

Millet Meclisi Başkanlığına

Görüşülmekte olan tasarının 14 ncü maddesinin 3 ncü fıkrasının kaldırılmasını teklif ediyoruz.

Gereğinin yapılması için oya sunulmasını dileriz. Saygılarımızla.

Zonguldak	Erzurum
Fevzi Fırat	Turhan Bilgin
Aydın	Sakarya
Reşat Özarda	Muslihittin Gürer
Bursa	Kocaeli
Mustafa Tayyar	Hâldan Kısayol
Manisa	İzmir
Nusret Köklü	Muzaffer Döşemeci
İstanbul	Zonguldak
İbrahim Abak	Ramiz Karakaşoğlu
Giresun	İstanbul
Etem Kılıçoğlu	İsmail Hakkı Tekinel
İzmir	İzmir
Saim Kaygan	Mehmet Ali Aytaş

GEÇİCİ KOMİSYON SÖZCÜSÜ COŞKUN KIRCA (İstanbul) — Önergeye katılmıyoruz.

BAŞKAN — Komisyon katılmıyor. Önergeyi oyunuza sunuyorum. Kabul edenler... Kabul etmiyenler... Önerge reddedilmiştir.

Diğer bir değişiklik önergesini okutuyorum.

Yüksek Başkanlığa

14 ncü maddenin 4 ncü bendi aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir; arz olunur.

«4. Toplu iş sözleşmesi, grev ve lokavt Kanunu hükümleri saklıdır.»

Geçici Komisyon Sözcüsü
İstanbul
Coşkun Kırca

BAŞKAN — Değişiklik önergesini oyunuza arz ediyorum. Kabul edenler... Etmiyenler... Değişiklik önergesi kabul edilmiştir. Komisyon tarafından teklif edildiğine göre filhal kabul edilmiş sayılır. Madde münderecatına bu şekilde girmiştir.

Bir ilâveyi derpiş eden önerge var, okutuyorum :

Millet Meclisi Başkanlığına

Ekli gerekçeye göre, 14 ncü maddeye aşağıdaki şekilde bir 5 nci bent eklenmesini arz ederim.

İstanbul
Malik Yolaç

Madde 14. — 5 nci (bent) - «Sendika gelirlerinin en az % 10 u grev - lokavt tazmin fonu olarak ayrılır ve millî bankalardan birinde bloke edilir.»

Gerekçe :

Madde 14. — Maddeye 5 nci bir bent ilâve ederek, sendika gelirlerinin en az % 10 u nisbetinde bir «grev ve lokavt fonu» ayırmalarını derpiş etmek, sendikaların ileride bahis konusu olabilecek mesuliyetlerini kolayca karşılıyabilmelerini sağlamak bakımından çok faydalı olacaktır.

Garb memleketleri tecrübelerine göre bu gibi fonlara sahibolmıyan sendikaların infisah ettiği görülmüştür.

GEÇİCİ KOMİSYON SÖZCÜSÜ COŞKUN KIRCA (İstanbul) — Müsaadenizle, kısaca kürsüden arz edeyim.

BAŞKAN — Buyurun Sayın Kırca, Komisyon olarak hakkınız var.

GEÇİCİ KOMİSYON SÖZCÜSÜ COŞKUN KIRCA (İstanbul) — Muhterem arkadaşlarım; bu teklifin esası, yanılmıyorsam, Türkiye Ticaret Odaları, Sanayi Odaları ve Ticaret Borsaları Birliğinin bu kanun tasarıları hakkındaki görüşünde yer almıştı.

Komisyonumuz, hangi tarafta yer alırsa alsın, meslek teşekküllerinden gelen teklifleri munhasıran meslekî açıdan değil, millî açıdan ve Anayasaya uygunluğu noktasından mütalâa etmek durumunda olduğu için ve bu tasarıda, bu metinlerde kabul ettiğimiz esas, millî güvenliği ve Anayasa nizamını temelinden ilgilendiren birtakım muzır faaliyetler gösteren sendikaları kapatmanın dışında sendikaların hiçbbir surette kapatılamaması esasını kabul etmek olduğundan, munhasıran yöneticilerinin kusuru ve kabahati ile kanun dışı grev yapıp, birtakım iş verenlere zarar irâs edildi diye medeni hukukumuzun, borçlar hukukumuzun temel esaslarından ayrılıp, böyle bir haksız fiilden dolayı munhasıran böyle bir grevi tahrik eden ve yapanları şahıs şahıs mesul tutmaktan ileri varıp, sendika kütlesini, zümresini istihdaf eden böyle bir takririn grev hakkını da, sendika hürriyetini de özünden zedeleyici ve Anayasaya aykırı olduğuna inanıyoruz. Reddini talebederiz.

BAŞKAN — Sayın Yolaç tarafından verilmiş bulunan değişiklik önergesini oyunuza sunuyorum. Kabul edenler... Kabul etmiyenler... Değişiklik önergesi reddedilmişştir.

Maddeyi biraz önce kabul etmiş olduğunuz değişiklik önergeleriyle birlikte oyunuza sunuyorum. Kabul edenler... Kabul etmiyenler... 14 ncü madde, kabule şayan görülen önergelerdeki tadil edilen şekliyle kabul edilmiştir.

Ticari faaliyet yasağı

MADDE 15. — Bu kanuna göre kurulan meslekî teşekküller ticari maksatlarla ve bu arada, üyelerine risturn şeklinde de olsa, kâr dağıtmak maksadiyle hareket edemezler.

BAŞKAN — 15 nci madde üzerinde söz istiyen? Yok... Değişiklik önergelerini okutuyorum.

Değiştirme takriri

Millet Meclisi Başkanlığına

Görüşülmekte olan tasarının 15 nci maddesinin aşağıdaki şekilde değiştirilmesini teklif ediyoruz.

Gereğinin yapılması için oya sunulmasını dileriz. Saygılarımızla.

Siirt	Diyarbakır
Âdil Yaşa	Recai İskenderoğlu

Madde 15. —

«Bu kanuna göre kurulan meslekî teşekküller amaçlarını gerçekleştirmek için yapacakları ticari faaliyet dışında üyelerine kâr dağıtmak maksadiyle hareket edemezler.»

BAŞKAN — Buna mümasil bir değişiklik önergesi daha var, onu da okutuyorum:

Değiştirme takriri

Millet Meclisi Başkanlığına

Görüşülmekte olan tasarının 15 nci maddesinin aşağıdaki şekilde değiştirilmesini teklif ediyoruz.

Gereğinin yapılması için oya sunulmasını dileriz. Saygılarımızla.

Zonguldak	Erzurum
Fevzi Fırat	Turhan Bilgin

Zonguldak	Sakarya
Tekin Sadık Müftüoğlu	Muslihittin Gürer
Kocaeli	Manisa
Haldân Kısayol	Nusret Köklü
İzmir	İstanbul
Muzaffer Döşemeci	İbrahim Abak
Giresun	Konya
Ethem Kılıçoğlu	Faruk Sükan
Aydın	Bursa
Reşat Özarda	Mustafa Tayyar
İzmir	İzmir
Mehmet Ali Aytaş	Saim Kaygan

Afyon
Şevki Güler

Madde 15. —

«Bu kanuna göre kurulan meslekî teşekküller amaçlarını gerçekleştirmek için yapacakları ticari faaliyet dışında üyelerine kâr dağıtmak maksadiyle hareket edemezler.»

BAŞKAN — Bir diğer değişiklik önergesi var, okutuyorum.

Yüksek Başkanlığa

15 nci maddenin aşağıdaki şekilde tadilini arz ve teklif ederiz.

«Ticaret yapma yasağı.

Madde 15. — Bu kanuna göre kurulan meslekî teşekküller ticaretle uğraşamazlar.

14 ncü maddenin 1 nci bendinin (i) ve (l) fıkraları gereğince bu meslekî teşekküllerin kurdukları tesislerin işletilmesinde, (üyelerinin bu tesislerden istifadesi hali hariç) kâr amacı gütmeleri caizdir; ancak bu şekilde elde edilen kâr, bu teşekküllerin üyeleri ve mensupları arasında risturn şeklinde de olsa dağıtılamaz. 14 ncü maddenin 1 nci bendinin (j) fıkrası gereğince dağıtılacak risturn bu hükme tâbi değildir.»

C. H. P. Grupu adına	Y. T. P. Grupu adına
Manisa	Aydın
Muammer Erten	Orhan Apaydın
A. P. Grup Başkanı	C. K. M. P. Grupu adına
Balıkesir	Grup Başkanvekili
Cihat Bilgehan	Cevad Odyakmaz

BAŞKAN — Takrirleri teker teker okutup oyunuza sunuyorum :

GEÇİCİ KOMİSYON SÖZCÜSÜ COŞKUN KIRCA (İstanbul) — Kimse söz almadı, bu hususta kısaca mâruzatta bulunmamız lâzım...

BAŞKAN — Şimdi, evvelemirde birinci önergeyi okutayım; onun üzerine söz alırsınız. Dolayısiyle diğer önergeler hakkında da konuşabilirsiniz.

ADİL YAŞA (Siirt) — Geri alıyorum ben...

BAŞKAN — Sayın Yaşa önergesini geri aldığı için tekrar okutmuyorum. Diğer arkadaşlar burada olmadıkları için takrirlerini okutacağım. (İtiraz sesleri) Sayın İskenderoğlu burada olmadığı için okutmaya mecburum. Efendim, okuyalım, usule uygun olsun.

(Diyarbakır Milletvekili Recai İskenderoğlu ve Siirt Milletvekili Âdil Yaşa'nın önergesi tekrar okundu.)

Önergenin aleyhinde, komisyon adına buyurun, Sayın Kırca.

GEÇİCİ KOMİSYON SÖZCÜSÜ COŞKUN KIRCA (İstanbul) — Muhterem arkadaşlarım, manzuru âliniz olduğu veçhile her iki önerge, gruplar tarafından verilmiş olan önerge hariç, aynı ibarelerle kaleme alınmış önergelerdir; teksir edilmiş metinlerdir. Hiç şüphe yok ki, meslekî kuruluşlar, demokratik bir rejimde baskı grupu olarak hareket ederler ve Parlâmento üyelerini meşru kanun hükümleri dairesinde baskı altına alırlar. Hattâ burada Zeynel Gündoğdu arkadaşımızın dediğinin aksine, tebliğ neşredip «beğenmediğimizi seçmiyeceğiz» demek hakları dahi vardır. Biz bu hakkı bu kanunda açıkça tanıyoruz.

Ancak kanunların tedvininde teknik zaruretlerin mevcudolduğu da kabul edilirse anlaşılır ki, bu teknik zaruretlerin dışına çıkılarak dahi parlâmentoları harekete icbar etmek doğru bir şey değildir. Nitekim yapılan temaslar sonunda teknik zaruretin ne tarafta olduğu çok iyi anlaşılmış ve gruplar bu hususta birleşmişlerdir. Komisyon, grupların takririne, redaksiyonu dâhil iştirak etmektedir.

BAŞKAN — Sayın İskenderoğlu tarafından verilmiş bulunan değişiklik önergesini oyunuza arz ediyorum. Kabul edenler... Etmiyenler... Reddedilmiştir.

Diğer önergeyi okutup oyunuza sunacağım.

(Turhan Bilgin, Muslihittin Gürer ve arkadaşlarının önergesi tekrar okundu.)

BAŞKAN — Değişiklik önergesini oyunuza sunuyorum. Kabul edenler... Kabul etmiyenler... Değişiklik önergesi reddedilmiştir.

Diğer bir önerge var onu tekrar okutuyorum :

(Parti grupları adına verilen önerge tekrar okundu.)

BAŞKAN — Değişiklik önergesini oyunuza sunuyorum. Kabul edenler... Kabul etmiyenler... Değişiklik önergesi kabul edilmiştir.

Komisyon filhal katıldığına göre maddeyi bu şekliyle tekrar okutuyorum.

MADDE 15. — Bu kanuna göre kurulan meslekî teşekküller ticaretle uğraşamazlar.

14 ncü maddenin 1 nci bendinin (i) ve (l) fıkraları gereğince bu meslekî teşekküllerin kurdukları tesislerin işletilmesinde, - üyelerinin bu tesislerden istifadesi hali hariç - kâr amacı gütmeleri caizdir; ancak, bu şekilde elde edilen kâr, bu teşekküllerin üyeleri ve mensupları arasında ristürn şeklinde de olsa dağıtılamaz. 14 ncü maddenin 1 nci bendinin (J) fıkrası gereğince dağıtılacak ristürn bu hükme tabi değildir.

BAŞKAN — 15 nci madde olarak okunan şekilde maddeyi kabul edenler işaret buyursunlar. Kabul etmiyenler... Madde bu şekilde kabul edilmiştir.

Sayın arkadaşlarım, vakit çok gecikmiş bulunduğundan 15 Nisan 1963 Pazartesi günü saat: 15 te toplanmak üzere birleşimi kapatıyorum.

Hepinize iyi günler.

Kapanma saati : 18,55

6. — DÜZELTİŞLER

Yanlış :

CEVAD ODYAKMAZ (Sivas) — Eski devirler çoktan geçti hocam. Sorulara karşı içim.....

Doğru :

CEVAD ODYAKMAZ (Sivas) — Eski devirler çoktan geçti hocam.

ADALET BAKANI ABDÜLHAK KEMAL YÖRÜK (Devamla) — Sorulara karşı içim.....

Millet Meclisi
GÜNDEMİ

YETMİŞBİRİNCİ BİRLEŞİM

12 . 4 . 1963 Cuma

Saat : 15,00

I

A - BAŞKANLIK DİVANININ GENEL KURULA SUNUŞLARI

B - İKİNCİ DEFA OYA KONACAK İŞLER

II

SORULAR, GENSORULAR VE GENEL GÖRÜŞME

1. — Giresun Milletvekili İbrahim Etem Kılıçoğlu'nun, Doğu - Karadeniz bölgesinde bir kâğıt hamuru fabrikası kurulmasının düşünülüp düşünülmediğine dair Sanayi Bakanından sözlü sorusu (6/486)

2. — Giresun Milletvekili İbrahim Etem Kılıçoğlu'nun, son iki ay içerisinde, kaç vali ve kaymakamın yerlerinin değiştirildiğine dair İçişleri Bakanından sözlü sorusu (6/490)

3. — İçel Milletvekili Mazhar Arıkan'ın, Erdemli İmamı İshak Özbek'in, 1962 yılı Ağustos ve Eylül aylarına ait, maaşlarının zamanında ödenip ödenmediğine dair İçişleri ve Devlet Bakanından sözlü sorusu (6/493)

4. — Van Milletvekili Muslih Görentaş'ın, Van ilinden 1961 yılı zarfında, İranlılar tarafından ne miktar hayvan çalındığına dair İçişleri ve Dışişleri Bakanlarından sözlü sorusu (6/496)

5. — Rize Milletvekili Arif Hikmet Güner'in, **Doğu - Karadeniz bölgesinde kurulması düşünülen kâğıt hamuru yerinin tesisinin tesbit edilip edilmediğine dair Sanayi Bakanından sözlü sorusu (6/498)**

6. — İstanbul Milletvekili Reşit Ülker'in, İstanbul'un muhtelif yerlerinde açıkta akan ve mikrop saçan dere ve lâğımlar hakkında ne düşünüldüğüne dair, Bayındırlık ve İçişleri Bakanlarından sözlü sorusu. (6/500)

7. — Trabzon Milletvekili Ali Rıza Uzuner'in, Doğu - Karadeniz bölgesi seferlerine, ihtiyaca cevap verecek adedde ilâve gemi tahsisi cihetine gidilmesinin düşünülüp düşünülmediğine dair Ulaştırma Bakanından sözlü sorusu (6/502)

8. — İsparta Milletvekili Ali İhsan Balım'ın, Ankara, İstanbul, İzmir, Adana, ve Eskişehir belediye hudutları dâhilinde, son üç yılın son dört ayında, aydınlatma, ısıtma ve temizlik gibi işler için ne miktar elektrik enerjisi harcandığına dair Sanayi Bakanından sözlü sorusu (6/503)

9. — İstanbul Milletvekili Ömer Zekâi Dorman'ın, Türkiye'de her hangi bir iş kolunda hafta tatili yapmaksızın günde 12 saat çalaştırılan işçi bulunup bulunmadığına dair Çalışma ve Ulaştırma Bakanlarından sözlü sorusu (6/506)

10. — Trabzon Milletvekili Ali Rıza Uzuner'in, orman politikasına yön verecek prensiplerin tahakkuku için gerekli özel kanunların hazırlanması hususunda bir çalışma olup olmadığına dair Tarım Bakanından sözlü sorusu (6/508)

11. — Tekirdağ Milletvekili Turhan Kut'un, Türk Ansiklopedisinin kaç fasikülde tamamlanacağına ve devamlı bir yazı kadrosunun bulunup bulunmadığına dair Millî Eğitim Bakanından sözlü sorusu (6/509)

12. — Tekirdağ Milletvekili Turhan Kut'un, yeniden hangi şehirlerde ne miktar noterlik ihdas edildiğine ve bunlara hangi ölçülere göre tâyin yapıldığına dair, Adalet Bakanından sözlü sorusu (6/510)

13. — Çanakkale Milletvekili Ahmet Nihat Akay'ın, Türkiye'de bir dil buhranı olup olmadığına dair, Millî Eğitim Bakanından sözlü sorusu (6/511)

14. — İstanbul Milletvekili Reşit Ülker'in, Mehmet Kavala'ya, usulsüz olarak, altı milyon lira ödendiği hakkındaki iddianın doğru olup olmadığına dair Ulaştırma Bakanından sözlü sorusu (6/513)

15. — İstanbul Milletvekili Reşit Ülker'in, Üniversite ve yüksek okullara giremiyenler için

ne tedbir alındığına ve gece üniversiteleri ile gece yüksek okulları, açılması hakkında ne gibi çalışma yapıldığına dair Millî Eğitim Bakanından sözlü sorusu (6/514)

16. — Erzurum Milletvekili Nihat Diler'in, Doğu - Anadoluda çiftçi ailelerine, kuraklık sebebiyle kredili olarak verilen buğdayın bedelinin alınmaması hususunda ne düşünüldüğüne dair Ticaret Bakanından sözlü sorusu (6/515)

17. — Artvin Milletvekili Nihat Ata'nın, Denizyolları İşletmesi Hopa Acentalığına kimin tâyin edildiğine ve tâyin şekline dair Ulaştırma Bakanından sözlü sorusu (6/517)

18. — Eskişehir Milletvekili Aziz Zeytinoğlu'nun, senatör ve milletvekillerine silâh taşıma ruhsatı verilip verilmiyeceği hususunda ne düşünüldüğüne dair İçişleri Bakanında sözlü sorusu (6/518)

19. — Eskişehir Milletvekili Aziz Zeytinoğlu'nun, Eskişehir Soğuk Hava Deposu inşaatının ne sebeple durdurulduğuna dair Ticaret Bakanından sözlü sorusu (6/519)

20. — Eskişehir Milletvekili Aziz Zeytinoğlu'nun, Eskişehir Basma Fabrikası Anonim Şirketinin ne sebeple feshedildiğine dair Sanayi Bakanından sözlü sorusu (6/520)

21. — Artvin Milletvekili Nihat Ata'nın, Bolu ve Giresun Orman Başmüdürlerinin hangi tarihlerde ve ne sebeplerle görevlerinin değiştirilmiş olduğuna dair Tarım Bakanından sözlü sorusu (6/521)

22. — Afyon Karahisar Milletvekili Sevki Güler'in, Emirdağ'ın Yukarı Pîribeyli köyünden Ömeroğlu Abdil Yanar'ın, 9.1.1963 tarihinde Jandarma Karakoluna götürülmesi sebebine dair İçişleri Bakanından sözlü sorusu (6/522)

23. — Erzincan Milletvekili Hüsamettin Atabeyli'nin, Erzincan merkez ilçesi ile Cenciğe bucağı arasında yapılan Fırat 1. ve Fırat 2. köprülerinin imlâ işinin yapılmaması sebebine dair Bayındırlık Bakanından sözlü sorusu (6/523)

24. — Antalya Milletvekili İhsan Ataöv'ün, 5618 sayılı Kanuna ek 2 nci maddesinin harfiyen tatbik edilip edilmediğine dair İmar ve İskân Bakanından sözlü sorusu (6/524)

25. — Kastamonu Milletvekili Osman Zeki Oktay'ın, Kastamonu'da inşasına başlanıp sonradan durdurulan soğuk hava deposunun ikmalinden vazgeçildiğinin doğru olup olmadığına dair Ticaret Bakanından sözlü sorusu (6/525)

26. — Balıkesir Milletvekili Cihat Bilgehan'ın, enstitü mezunlarına teknisiyen unvanı verilmesi ve ücret baremlerinin tesbit edilmesi hususundaki 7 nci Millî Eğitim Şûrası kararının tatbiki için bir çalışma olup olmadığına dair Millî Eğitim Bakanından sözlü sorusu (6/527)

27. — Eskişehir Milletvekili Seyfi Öztürk'ün, iktisadi ve sosyal dâvaların halli istikametinde ne gibi müessir tedbirler alındığına dair Başbakandan sözlü sorusu (6/528)

28. — Edirne Milletvekili Talât Asal'ın, 3008 sayılı İş Kanununun 13 ncü ve 16 ncı maddelerine istinaden iş yerlerinden çıkarılan işçilerin, işlerine iadesi hususunda bir prensip kararı olup olmadığına dair Sanayi Bakanından sözlü sorusu (6/529)

29. — Çorum Milletvekili Muzaffer Dündar'ın, Sumucak - Osmancık - Amasya demiryolu yapımını 5 senelik plândan çıkarılıp çıkarılmadığına dair Bayındırlık Bakanından sözlü sorusu. (6/530)

30. — Afyon Karahisar Milletvekili Şevki Güler'in, M. D. O. nun ne ve M. D. O cuların kimler olduğuna dair Başbakandan sözlü sorusu. (6/531)

31. — Gümüşane Milletvekili Sabahattin Savacı'nın, Gümüşane ilinin kalkınmasının hangi bölge içinde tertiplendiğine dair Devlet Bakanı ve Başbakan Yardımcısından sözlü sorusu. (6/532)

32. — Tokat Milletvekili Mehmet Kazova'nın, Tokat'ın Artova Sulusaray bucağını takiben Çekerek hududuna kadar olan yolun noksan kalan kısmının ne z man yapılacağına dair Bayındırlık Bakanından sözlü sorusu. (6/533)

33. — Kırşehir Milletvekili Halil Özmen'in, Ayırma Meclisi tarafından göreve alınmasına karar verilen Mesut Ozansü'nün hâkimliğe tâyin edilmemesi sebebine dair Adalet Bakanından sözlü sorusu (6/534)

34. — İstanbul Milletvekili Reşit Ülker'in, yurtlarda vuku bulan keyfî ve huzur bozan hareketlerin sorumluları hakkında ne gibi bir işlem yapıldığına dair Millî Eğitim Bakanından sözlü sorusu (6/535)

35. — Sinop Milletvekili Mustafa Kaptan'ın, idam edilen Başvekil ve vekillerin gömül-

düğü yerlerin bildirilmesine ve ailelerine ziyaret imkânının verilip verilmiyeceğine dair Başbakandan sözlü sorusu (6/536)

36. — Çorum Milletvekili Muzaffer Dündar'ın, Ortaköy teelfon konuşmaları için neden tarife düzenlenmediğine ve Çorum ili telefon şebekesinin genişletilmesinin düşünülüp düşünülmediğine dair Ulaştırma Bakanından sözlü sorusu (6/537)

37. — Çankırı Milletvekili Şaban Keskin'in, yazılı sorusuna uzun zamandan beri cevap verilmemesi sebebine dair Başbakandan sözlü sorusu (6/538)

38. — Tokat Milletvekili Reşit Önder'in, Ankara'nın ilk, orta ve liseleri ile sanat enstitülerinde görevlendirilen Millî Eğitim ve diğer bakanlıklar mensubu memurlara ve bunlara ödenmekte olan ücrete dair Maliye Bakanından sözlü sorusu (6/539)

39. — İzmir Milletvekili Mustafa Uyar'ın, Ankara Adliyesi kadrosunda olup Adalet Bakanlığı merkez dairelerinde çalıştırılan başkâtip, başkâtip muavini ve zabıt kâtiplerine dair Adalet Bakanından sözlü sorusu (6/540)

40. — Erzurum Milletvekili Adnan Şenyurt'un, Erzurum'da bir çimento fabrikası kurulması hususunda ne düşünüldüğüne dair Sanayi Bakanından sözlü sorusu (6/541)

41. — Kırşehir Milletvekili Halil Özmen'in, Ankara'da gecekondularda oturanlara elektrik ve su verilmesinin mümkün olup olmadığına dair İçişleri Bakanından sözlü sorusu (6/542)

42. — Mardin Milletvekili Mehmet Ali Arıkan'ın, Silopi, Cizre, İdil, Nusaybin ve Midyat mahkemelerinde nakdî kefaletin şahsi kefalete çevrildiğinin doğru olup olmadığına dair Adalet Bakanından sözlü sorusu (6/543)

43. — Trabzon Milletvekili Ahmet Şener'in, Karayollarında tatbik edilen Trafik Tüzüğünün 66 ve 67 nci maddelerinin ihtiva ettiği hükümlerin memleketimize ithal edilen çift dingilli yük araçlarının yük taşıma vasfına uygun olup olmadığına dair Bayındırlık Bakanından sözlü sorusu (6/544)

44. — Aydın Milletvekili Reşat Özarda'nın, Aydın'ın Bozdoğan ilçesi Müftüsü Hüseyin Övünçlü'nün ne sebeple vekâlet emrine alındığına dair Devlet Bakanından sözlü sorusu (6/545)

45. — Aydın Milletvekili Reşat Özarda'nın, Bozdoğan ilçesi kaymakamının, bu ilçeye ne zaman tâyin edildiğine ve buradan ne gibi sebeple nakledildiğine dair İçişleri Bakanından sözlü sorusu (6/546)

46. — Kocaeli Milletvekili Hâldan Kısayol'un, 27 Mayıs 1960 İhtilâlinden sonra İzmit Kâğıt Fabrikasında işlerine son verilen memur ve işçi sayısına dair Sanayi Bakanından sözlü sorusu (6/547)

47. — Muş Milletvekili Sami Öztürk'ün, kışların uzun ve sert geçtiği bölgelerde vatandaş gücünün değerlendirilmesi hususunda ne düşünüldüğüne dair Başbakandan sözlü sorusu (6/548)

48. — Aydın Milletvekili Reşat Özarda'nın, Denizli Lisesine bağlı ortaokul ile Merkez Ortaokulunda kaç saatlik evişi dersi olduğuna ve buna mukabil kaç öğretmeni bulunduğuna dair, Millî Eğitim Bakanından sözlü sorusu (6/549)

49. — İstanbul Milletvekili Ömer Zekâi Dorman'ın, Emekli subaylar için İstanbul'da yapılan blok apartmanların belediye ve bayındırlık işlerinin düzene konulması mevzuunda ne düşünüldüğüne dair, İmar ve İskân ve Bayındırlık Bakanlarından sözlü sorusu (6/550)

50. — Tokat Milletvekili Mehmet Kazova'nın, Tokat'ın Pazar bucağının bugüne kadar ilçe olmaması sebebine dair, İçişleri Bakanından sözlü sorusu (6/551)

51. — Aydın Milletvekili M. Şükrü Koç'un, Ankara'da, iki iş verenin, Ankara Gazeteciler Sendikası Başkanını dövmeye teşebbüs ettiklerinin doğru olup olmadığına dair, Çalışma Bakanından sözlü sorusu (6/552)

52. — Erzurum Milletvekili Giyasettin Karaca'nın, Doğu ve Güney - Doğu Anadolu bölgelerinde, 1962 yılı içinde çiftçi ve muhtaç halka dağıtılan hayvan yemi ve buğday bedellerinin affının düşünülüp düşünülmediğine dair, Tarım ve Ticaret Bakanlarından sözlü sorusu (6/553)

53. — Hatay Milletvekili Sâkı Zorlu'nun, T.C. Ziraat Bankasının küçük çiftçiye kredi temini görevini tam mânasiyle yapıp yapmadığına dair, Ticaret Bakanından sözlü sorusu (6/554)

54. — Aydın Milletvekili Mustafa Şükrü Koç'un, 6753 sayılı Kanuna göre açılması gereken sağlık memurları tekâmül kurslarına dair,

Sağlık ve Sosyal Yardım Bakanından sözlü sorusu (6/555)

55. — Burdur Milletvekili Mehmet Özbey'in, şehirler üzerinde uçuşu menedici bir hüküm olup olmadığına ve Ankara üzerinde çarpışarak düşen tayyare olayına dair, Millî Savunma ve Ulaştırma Bakanlarından sözlü sorusu (6/556)

56. — Niğde Milletvekili Haydar Özalp'ın, Niğde ilinin, turizm, imar, sağlık ve eğitim hizmetlerinde, istemiş olduğu yardımların yapılması hususunda ne düşünüldüğüne dair Basın - Yayın ve Turizm, İmar ve İskân, Sağlık ve Sosyal Yardım ve Millî Eğitim bakanlarından sözlü sorusu (6/558)

57. — Tokat Milletvekili Mehmet Kazova'nın Zile - Çekerek yolu noksanlarının ne zaman yapılacağına dair, Bayındırlık Bakanından sözlü sorusu (6/559)

58. — Afyon Karahisar Milletvekili Veli Başaran'ın, Afyon Karahisar Çocuk Esirgeme Kurumunda vukubulan tecavüz olayına dair Başbakandan sözlü sorusu (6/560)

59. — Bursa Milletvekili Sadrettin Çanga'nın, gece öğrenimi yapan meslekî ve teknik öğretim okullarında, mesai saatleri dışında çalıştırılan öğretmen ve memurlara ücret ödeneceği hakkında bir karar olup olmadığına dair Millî Eğitim Bakanından sözlü sorusu (6/561)

60. — Afyon Karahisar Milletvekili Şevki Güler'in, 27 Mayıs 1960 tarihini takiben kimler hakkında ve ne miktar üzerinden haksız iktisap dâvası açıldığına dair Adalet Bakanından sözlü sorusu (6/562)

61. — Aydın Milletvekili Reşat Özarda'nın, Milletvekillerinin yabancı sefaretlerle temaslarının ne suretle temin edildiğine dair, Dışişleri ve İçişleri Bakanlarından sözlü sorusu. (6/563)

62. — Afyon Karahisar Milletvekili Şevki Güler'in, Afyon Karahisar'a Hazine Avukatlığına kimin tâyin edildiğine ve bu tâyinde siyasi bir tesir olup olmadığına dair, Başbakandan sözlü sorusu. (6/565)

63. — Afyon Karahisar Milletvekili Şevki Güler'in, Afyon Karahisar Adliyesine 1962 yılı içerisinde kimlerin hangi ölçülere göre atandığına dair, Adalet Bakanından sözlü sorusu (6/566)

64. — Giresun Milletvekili Mustafa Kemal Çilesiz'in, 5602 sayılı Tapulama Kanununun muaddel 13 ncü maddesindeki mülkiyetin ispatı hakkındaki hükümlerin değiştirilmesi veya yeni esaslara bağlanması hususunda ne düşünüldüğüne dair, Başbakandan sözlü sorusu (6/567)

65. — Siirt Milletvekili Cevdet Aydın'ın, Sason İlçesi C. Savcısı ile Yargıcının, Jandarma Karakol Kumandanı ve 4 jandarma eri tarafından dövüldükleri hakkındaki neşriyatın vâridolup olmadığına dair İçişleri ve Adalet Bakanlarından sözlü sorusu (6/568)

66. — Bingöl Milletvekili Sıddık Aydar'ın, 20 . 2 . 1963 tarihinde Ankara'da yapılan Eğitim mitingine katılan binlerce öğretmenin Bakanlık üzerinde ne gibi bir intıba bıraktığına dair Millî Eğitim Bakanından sözlü sorusu (6/569)

67. — Aydın Milletvekili Reşat Özarda'nın, belediye zabıta memurlarının yeknesak kıyafette olmalarının temini ile fazla mesai ücreti veya yıpranma zammı verilmesi hususunda ne düşünüldüğüne dair İçişleri Bakanından sözlü sorusu (6/571)

68. — Aydın Milletvekili Mustafa Şükrü Koç'un, merkez teşkilâtında çalışanlardan kaçının ek görev kadrolariyle hangi okullarda kaçar saat ders okuttuklarına ve ücretli veya maaşlı olarak birden fazla ek görevi olan kaç memur bulunduğuna dair Millî Eğitim Bakanından sözlü sorusu (6/572)

69. — Siirt Milletvekili Süreyya Öner'in, Siirt ilinin Batman ilçesine bağlı Şikeftan köyü nüfusuna ve sakinlerinin mesken olarak mağaralarda yaşadıklarının doğru olup olmadığına dair İmar ve İskân Bakanından sözlü sorusu (6/573)

70. — Kastamonu Milletvekili Sabri Keskin'in, Kastamonu - Cide arasındaki Devlet yolunun, Karayollarınca kış mücadelesine tabi tutulan yollar arasına alınmasının düşünülüp düşünülmediğine dair Bayındırlık Bakanından sözlü sorusu (6/574)

71. — Sakarya Milletvekili Muslihittin Gürer'in, Tren ücretlerinde yapılan tenzilâtın Adapazarı - Haydarpaşa arasında neden tatbik edilmediğini dair Ulaştırma Bakanından sözlü sorusu (6/575)

72. — Muş Milletvekili Sami Öztürk'ün, Umumi hayata müessir âfetler dolayısiyle alınacak tedbirlerle yapılacak yardımlar hakkındaki Kanun gereğince evvelce başlanıl-

mış olan inşaatın devamı için ne düşünüldüğüne dair İmar ve İskân Bakanından sözlü sorusu (6/576)

73. — Ordu Milletvekili Yusuf İzzettin Ağaoğlu'nun, Belediye hudutları içine mahalle olarak alınmakla beraber imar plânı dışında olduklarından belediye hizmetlerinden mahrum bulunan mahallelerin muhtaç halkının yakacak ve zati ihtiyaçlarının köy tarifesine tabi bulunması hususunda ne düşünüldüğüne dair Tarım Bakanından sözlü sorusu (6/577)

74. — Ordu Milletvekili Yusuf İzzettin Ağaoğlu'nun, Kadıköy ilçesi, Kâğıthane Belediyesi sınırları dâhilinde kaç aded gecekondu ve ne miktar nüfus bulunduğuna ve yol, okul ve diğer ihtiyaçların sağlanması istikâmetinde halkla yardımlaşma gayret ve hazırlıkları yapılıp yapılmadığına dair İçişleri ve İmar ve İskân Bakanlarından sözlü sorusu (6/579)

75. — Çorum Milletvekili Faruk Küreli'nin, Meteoroloji Genel Müdürlüğünde, meteoroloji sahasında yetişmiş mühendis veya yüksek mühendis istihdam edilip edilmediğine ve teknik eleman yetiştirilmesinin düşünülüp düşünülmediğine dair Tarım Bakanından sözlü sorusu (6/580)

76. — İstanbul Milletvekili Muhiddin Güven'in Hazineye intikal etmiş bulunan Ankara Varlık mahallesindeki evlere yerleştirilen ailelerin adedine ve bunların durumlarına dair İmar ve İskân Bakanından sözlü sorusu (6/581)

77. — İstanbul Milletvekili Vahyi Özarar'ın, İstanbul'un Sağmalcılar köyü ile Göktepe nahiyesinin su ihtiyacının halli için ne düşünüldüğüne ve bu yerlere birer sağlık merkezi açılmasına lüzum görülüp görülmediğine dair İmar ve İskân, Sağlık ve Sosyal Yardım Bakanlarından sözlü sorusu (6/582)

78. — Antalya Milletvekili İhsan Ataöv'ün, Antalya ilinin imar plânında, son üç yıl içinde, kaç defa tadilât yapıldığına dair İmar ve İskân Bakanından sözlü sorusu (6/583)

79. — Antalya Milletvekili İhsan Ataöv'ün, Gazipaşa ovasındaki akarsuların ıslahı ile ovanın sulanması konusunda ne düşünüldüğüne dair Bayındırlık Bakanından sözlü sorusu (6/584)

80. —Antalya Milletvekili İhsan Ataöv'ün, Serik ilçesi içme suyunun ihtiyaca cevap vermediği konusunda bir talep yapılıp yapılmadığına ve elektrik üretiminin ihtiyaca yeter olup olmadığına dair, İmar ve İskân Bakanından sözlü sorusu (6/585)

81. — Kırşehir Milletvekili Ahmet Bilgin'in, komisyon çalışmalarının Genel Kurul çalışmalarına dâhil olup olmadığına dair Millet Meclisi Başkanından sözlü sorusu (6/586)

III
ÖNCELİKLE GÖRÜŞÜLMESİ KARARLAŞTIRILAN İŞLER

× 1. — Bursa Milletvekili İbrahim Öktem ve üç arkadaşının, Sendikalar kanunu teklifi, İşçi ve iş veren sendikaları kanunu tasarısı ve Geçici Komisyon ve Plân komisyonları raporları (2/286, 1/382) (S. Sayısı : 126) [Dağıtma tarihi : 3 . 4 . 1963]

× 2. — Toplu Sözleşme, Grev ve Lokavt kanunu tasarısı ve Geçici Komisyon ve Plân Komisyonları raporları. (1/273) (S. Sayısı : 132) [Dağıtma tarihi : 6 . 4 . 1963]

× 3. — Kamu İktisadi Teşebbüslerinin 1960 ve daha önceki bütçe yıllarına ait bir kısım vergi borçlarının tasfiyesi hakkında kanun tasarısı ve Ticaret, Maliye ve Plân komisyonları raporları (1/201) (S. Sayısı : 122) [Dağıtma tarihi : 1 . 4 . 1963]

4. — Türkiye Cumhuriyeti Ziraat Bankası Kanununun 33 ncü maddesinin değiştirilmesine dair kanun tasarısı ve Ticaret ve Plân komisyonları raporları (1/345) (S. Sayısı : 124) [Dağıtma tarihi : 1 . 4 . 1963]

5. — 97 sayılı Kanuna göre askerlik hizmetlerini Millî Eğitim Bakanlığı emrinde öğretmen olarak yapanların ilkokul öğretmenliğine tâyinleri hakkında kanun tasarısı ve Millî Eğitim, Maliye ve Plân komisyonları raporları (1/232) (S. Sayısı : 125) [Dağıtma tarihi : 1 . 4 . 1963]

IV
A - HAKLARINDA İVEDİLİK KARARI VERİLEN İŞLER

B - TÜZÜK GEREĞİNCE BİR DEFA GÖRÜŞÜLECEK İŞLER

1. — Tokat Milletvekili Ali Dizman'ın, Kanunu Medeninin sureti meriyet ve şekli tatbiki hakkındaki 864 sayılı Kanunun 16 ncı maddesine bir fıkra eklenmesi hakkında kanun teklifi ve Adalet Komisyonu raporu (2/291) (S. Sayısı : 129) [Dağıtma tarihi : 4 . 4 . 1963]

2. — İstanbul Milletvekili Suphi Baykam ve 69 arkadaşının, Sağlık ve Sosyal Yardım Bakanlığına bağlı öğretim ve araştırma hastanelerinde çalışanlara tazminat verilmesi hakkında kanun teklifine dair Cumhuriyet Senatosunca kabul edilen metin ile Millet Meclisinin değiştirişi ve Karma Komisyon raporu (2/52) (S. Sayısı: 221 e 3 ncü ek) [Dağıtma tarihi: 9 . 4 . 1963]

V

İKİ DEFA GÖRÜŞÜLECEK İŞLER

A - İKİNCİ GÖRÜŞÜLMESİ YAPILACAK İŞLER

B - BİRİNCİ GÖRÜŞÜLMESİ YAPILACAK İŞLER

× 1. — İstanbul'da Beşiktaş'ta Vişnezade mahallesinde Teşvikiye ve Maçka meydanı sokaklarında kâin ve Hazineye ait iken parasız olarak İstanbul Belediyesine devredilmiş bulunan arsa ve binanın Hazineye iadesi hakkında kanun tasarısı ile Cumhuriyet Senatosu Tunceli Üyesi Mehmet Ali Demir'in, kanun teklifi ve İçişleri, Millî Eğitim, Maliye ve Bütçe komisyonları raporları (1/126, 2/196) (S. Sayısı : 243) [Dağıtma tarihi : 17 . 9 . 1962]

× 2. — Hazinenin ve İktisadi Devlet Teşekküllerinin bir kısım borçlarının tahkimi hakkındaki 154 sayılı Kanuna ek kanun tasarısı ve Bütçe Komisyonu raporu (1/168) (S. Sayısı : 245) [Dağıtma tarihi : 19 . 9 . 1962]

× 3. — Cumhuriyet Senatosu Sinop Üyesi Suphi Batur'un, Transfer ücretlerinin ve teşvik primlerinin vergi, resim ve harclardan muaf tutulması hakkında kanun teklifi ve Maliye ve Bütçe komisyonları raporları (2/175) (S. Sayısı : 246) [Dağıtma tarihi : 18 . 9 . 1962]

4. — Adana Milletvekili Kemal Sarıibrahimoğlu ve iki arkadaşının, Devlet memurları aylıklarının tevhit ve teadülüne dair olan 3656 sayılı Kanuna ek 4644 sayılı Kanunun 11 nci maddesinin kaldırılması ve 3656 sayılı Kanuna (1) sayılı cetvelin Millî Eğitim Bakanlığı kısmında değişiklik yapılması hakkındaki 5965 sayılı Kanuna iki geçici madde eklenmesine dair kanun teklifi ve Millî Eğitim ve Maliye ve Bütçe komisyonları raporları (2/22) (S. Sayısı 261) [Dağıtma tarihi : 26 . 9 . 1962]

5. — İstanbul Milletvekili Reşit Ülker'in, İngiliz Kemal namı ile maruf Nizamettin'e vatani hizmet tertibinden aylık bağlanmasına dair kanun teklifi ve Maliye ve Bütçe komisyonları raporları (2/193) (S. Sayısı : 307) [Dağıtma tarihi : 15 . 10 . 1962]

6. — Mehmet Çelebioğlu Bilâl Demirci'ye vatani hizmet tertibinden aylık bağlanmasına dair kanun tasarısı ve Maliye ve Bütçe komisyonları raporları (S. Sayısı : 308) [Dağıtma tarihi : 15 . 10 . 1962]

7. — Birinci Dünya ve İstiklâl savaşlarına iştirak eden Ali Fehamoğlu Vecihi Hürkuş'a vatani hizmet tertibinden aylık bağlanmasına dair kanun tasarısı ve Maliye ve Bütçe komisyonları raporları (1/254) (S. Sayısı : 309) [Dağıtma tarihi : 15 . 10 . 1962]

8. — Şehit Dağıstanlı Mehmet Fazıl Paşanın kızı Hadduç Dağıstanlı'ya vatani hizmet tertibinden aylık bağlanmasına dair kanun tasarısı ve Maliye ve Bütçe komisyonları raporları (1/229) (S. Sayısı : 310) [Dağıtma tarihi : 15 . 10 . 1962]

9. — Gaydan Fikri Tuğsuz'a vatani hizmet tertibinden aylık bağlanmasına dair kanun tasarısı ve Maliye ve Bütçe Komisyonları raporları (1/258) (S. Sayısı : 311) [Dağıtma tarihi : 16 . 10 . 1962]

10. — Haliloğlu Sadık Hançebay'a vatani hizmet tertibinden aylık bağlanmasına dair kanun tasarısı ve Maliye ve Bütçe Komisyonları raporları (1/226) (S. Sayısı : 312) [Dağıtma tarihi : 16 . 10 . 1962]

11. — Köy içme suları hakkındaki Kanunun 14 ncü maddesinin 2 nci fıkrasının yürürlükten kaldırılmasına dair kanun tasarısı ile İmar ve İskân ve İçişleri komisyonları raporları (1/209) (S. Sayısı : 303) [Dağıtma tarihi : 11 . 10 . 1962]

12. — 5442 sayılı İl İdaresi Kanununun bâzı maddelerinin değiştirilmesi hakkında kanun tasarısı ve İçişleri Komisyonu raporu (1/292) (S. Sayısı : 325) [Dağıtma tarihi : 19 . 10 . 1962]

× 13. — Gümrük Giriş Tarife Cetvelinin bâzı tâli pozisyonlarına giren akar yakıtların Gümrük Vergisi hakkındaki Bakanlar Kurulu kararının onaylanmasına dair kanun tasarısı ve Gümrük ve Tekel, Maliye ve Plân komisyonları raporları. (1/246) (S. Sayısı : 15) Dağıtma tarihi : 15 . 12 . 1962]

× **14. — Gümrük Giriş Tarife Cetvelinin** 42.02 pozisyonunun sonuna bir hüküm ilâvesine dair Bakanlar Kurulu Kararnamesinin onanması hakkında kanun tasarısı ve Gümrük ve Tekel, Sanayi, Maliye ve Plân komisyonları raporları (1/106) (S. Sayısı : 16) [Dağıtma tarihi : 17 . 12 . 1962]

15. — Hususi idarelerden maaş alan ilkokul öğretmenlerinin kadrolarına, terfi ve cezalandırılmalarına ve bu öğretmenler için teşkil edilecek Sağlık ve İçtimai Yardım Sandığı ile Yapı Sandığına ve öğretmenlerin alacaklarına dair 4357 sayılı Kanunun 3 ncü maddesine bir fıkra eklenmesi hakkında kanun tasarısı ve Millî Eğitim Komisyonu raporu (1/227) (S. Sayısı : 304) [Dağıtma tarihi : 11 . 10 . 1962]

16. — Yozgat Milletvekili Celâl Ahmet Sungur'un, 5434 sayılı Kanunun 7 nci maddesine bir fıkra eklenmesine dair olan 16 Ocak 1953 gün ve 6015 sayılı Kanunun 1 nci maddesinin değiştirilmesi hakkında kanun teklifi ve Maliye ve Plân komisyonları raporları (2/216) (S. Sayısı : 18) [Dağıtma tarihi : 20 . 12 . 1962]

17. — Serseri ve mazannaisu eşhas hakkındaki Kanunun yürürlükten kaldırılmasına dair kanun tasarısı ve İçişleri ve Adalet komisyonları raporları (1/208) (S. Sayısı : 21) [Dağıtma tarihi : 27 . 12 . 1962]

18. — Hususi şahıslara ait eski eserlerle tarihî âbidelerin istimlâki hakkındaki 7463 sayılı Kanunun 5 nci maddesinin değiştirilmesi ve 6 ncı maddesinin kaldırılmasına dair kanun tasarısı ve Millî Eğitim ve Adalet komisyonları raporları (1/108) (S. Sayısı : 22) [Dağıtma tarihi : 27 . 12 . 1962]

19. — Kaçakçılığın men ve takibine dair 1918 sayılı Kanunun 6829 sayılı Kanunla değişik 53 ncü maddesinin değiştirilmesi hakkında kanun tasarısı ve İçişleri ve Adalet komisyonları raporları (1/295) (S. Sayısı : 23) [Dağıtma tarihi : 27 . 12 . 1962]

20. — Vakfıkebir ilçesinin Beşikdüzü nahiyesi Kutluca köyü 54 hanesinde kayıtlı iken evlenmek suretiyle aynı köy 13 hanesine gelen Hüseyin kızı Ayşe'den doğma 8.7.1928 doğumlu Ümmihan Bebek'in ölüm cezasına çarptırılması hakkında Başbakanlık tezkeresi ve Adalet Komisyonu raporu (3/261) (S. Sayısı : 24) [Dağıtma tarihi : 31.12.1962]

21. — Gaziantep'in Yavuzlar mahallesi hane 107, cilt 120 ve sayfa 28 sayısında nüfusa kayıtlı Ahmet oğlu, Ayşe'den doğma 1.1.1939 doğumlu Osman Taşdemir'in ölüm cezasına çarptırılması hakkında Başbakanlık tezkeresi ve Adalet Komisyonu raporu (3/437) (S. Sayısı : 26) [Dağıtma tarihi : 31.12.1962]

22. — Niğde Aksaray'ın Büyükbölcek mahallesi hane 226, cilt 3 ilâve ve sayfa 90 nüfusuna kayıtlı Mehmet ve Elmasoğlu 12 . 8 . 1932 doğumlu Mehmet Çimen ve Horasan ilçesi Ali-Eleşkirt doğumlu **Abdülcebbar Yıldırım diğer adı Abdullah Yıldırım ile yine Niğde Aksaray'ın Darıhüyük köyü hane 827, cilt 67 ve sayfa 95 sayısında kayıtlı Sıtkı ve Zazaoğlu 1 . 6 . 1936** çeyrek köyü nüfusunun **hane 47, cilt 8 ve sayfa** 79 sayısında kayıtlı **Kurban ve Haticeoğlu,** 1340 doğumlu **Mehmet Çetin (Mehmet Sıddık** Çetin) in ölüm cezasına çarptırılmaları hakkında Başbakanlık tezkeresi ve Adalet Komisyonu raporu (3/231) (S. Sayısı : 27) [Dağıtma tarihi : 29 . 12 . 1962]

23. — Rize'nin Çiftekavak köyü hane 165/7, cilt 38, sayfa 129 da kayıtlı Ademoğlu İnayet'ten doğma 3 . 6 . 1931 doğumlu Bahattin Yazıcı'nın ölüm cezasına çarptırılması hakkında Başbakanlık tezkeresi ve Adalet Komisyonu raporu (3/19) (S. Sayısı : 28) [Dağıtma tarihi : 31 . 12 . 1962]

24. — İstanbul Milletvekili Suphi Baykam ve 70 arkadaşı ile **Konya Milletvekili Faruk Sükan** ve 2 arkadaşının, çeşitli teadül ve teşkilât kanunlariyle diğer kanunlarda mevcut aylık ve ücret tutarlarının değiştirilmesi hakkındaki 7244 sayılı Kanunun 5 nci maddesinin değiştirilmesi hakkında kanun teklifleri ve Plân Komisyonu raporu (2/51, 2/111) (S. Sayısı: 231 e 2 nci ek) [Dağıtma tarihi : 4 . 1 . 1963]

25. — Turgutlu ilçesinin Çepni Dereköyü 41 sayılı hanesinde kayıtlı **Mustafaoğlu, Zehradan** doğma 9 . 6 . 1933 doğumlu **Hamza Gülmez'in ölüm cezasına çarptırılması hakkında** Başbakanlık tezkeresi ve Adalet Komisyonu raporu (3/223) (S. Sayısı : 33) [Dağıtma tarihi : 8 . 1 . 1963]

26. — Yıldızeli ilçesinin Kalın köyü 34 hanesinde kayıtlı Seyfioğlu Saniyeden doğma 1 . 12 . 1940 doğumlu (8 . 6 . 1935 olarak tashihli) Bekir Yılmaz'ın ölüm cezasına çarptırılması hakkında Başbakanlık tezkeresi ve Adalet Ko-

misyonu raporu (3/36) (S. Sayısı : 35) [Dağıtma tarihi : 8 . 1 . 1963]

27. — Seferihisar ilçesinin Ulamış köyü hane 10, cilt 8, sayfa 6 da kayıtlı Hüseyin ve Ayşeoğlu 3 . 9 . 1934 doğumlu Mustafa Cemal Kanca'nın ölüm cezasına çarptırılması hakkında Başbakanlık tezkeresi ve Adalet Komisyonu raporu (3/17) (S. Sayısı : 36) [Dağıtma tarihi : 8 . 1 . 1963]

28. — İstanbul Milletvekili Hüsamettin Tiyansan'ın, 232 sayılı Kanunla değiştirilen 6085 sayılı Karayolları Trafik Kanununa bir madde eklenmesi hakkında kanun teklifi ve Bayındırlık ve İçişleri Komisyonları raporları (2/350) (S. Sayısı : 37) [Dağıtma tarihi : 9 . 1 . 1963]

29. — Ordu Milletvekili Ferda Güley'in, 7258 sayılı Kanunun 3 ncü maddesinin değiştirilmesi hakkında kanun teklifi ve Geçici Komisyon raporu (2/302) (S. Sayısı : 357) [Dağıtma tarihi : 24 . 10 . 1962]

30. — İstanbul Milletvekili Coşkun Kırca, Aydın Milletvekili Orhan Apaydın, Sivas Milletvekili Cevad Odyakmaz ve Erzincan Milletvekili Sadık Perinçek'in yasama meclislerinin aralarındaki münasebetlerin düzenlenmesi hakkında kanun teklifi ve Anayasa Komisyonu raporu (2/271) (S. Sayısı : 48) [Dağıtma tarihi : 2 . 2 . 1963]

31. — Taşköprü ilçesinin Karnıaçık köyü hane 4, cilt 32, sayfa 267 de kayıtlı Biddioğlu, Şerife'den doğma, 5 Eylül 1926 doğumlu Hüseyin Akça'nın ölüm cezasına çarptırılması hakkında Başbakanlık tezkeresi ve Adalet Komisyonu raporu. (3/20) (S. Sayısı : 55) [Dağıtma tarihi : 2 . 2 . 1963]

32. — Yalvaç ilçesinin Terziler köyü hane 43, cilt 16, sayfa 150 de kayıtlı Alioğlu, Satı'dan doğma 10 Nisan 1926 doğumlu Mehmet Ali Yılmaz'ın ölüm cezasına çarptırılması hakkında Başbakanlık tezkeresi ve Adalet Komisyonu raporu. (3/354) (S. Sayısı : 56) [Dağıtma tarihi : 2 . 2 . 1963]

× 33. — Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti ile Sovyet Sosyalist Cumhuriyetleri Birliği Hükümeti arasında Telli-Telefon irtibatı kurulmasına ve mevcut Radyo-Telgraf servisine dair Andlaşmanın onaylanmasının uygun bulunduğu hakkında kanun tasarısı ve Dışişleri ve Ulaştırma komisyonları raporları (1/270) (S. Sayısı : 60) [Dağıtma tarihi : 6 . 2 . 1963]

× 34. — Birleşmiş Milletler Teşkilâtı tarafından çıkarılan 200 000 000 dolârlık bonodan 100 000 dolârlık kısmının satınalınması hususunda Hükümete yetki verilmesine dair kanun tasarısı ve Maliye ve Plân komisyonları raporları (1/356) (S. Sayısı : 62) [Dağıtma tarihi : 7 . 2 . 1963]

35. — İmar Kanununa bir madde eklenmesi hakkındaki 7341 sayılı Kanunun yürürlükten kaldırılmasına dair tasarı ve İmar ve İskân, İçişleri ve Adalet komisyonları raporları (1/205) (S. Sayısı : 65) [Dağıtma tarihi: 9 . 2 . 1963]

36. — Bucak ilçesi Kestel köyünün hane 99, cilt 10 ve sayfa 87 sayısında kayıtlı İsmail ve Elifoğlu 7 . 3 . 1929 doğumlu Halil Ölmez'in ölüm cezasına çarptırılması hakkında Başbakanlık tezkeresi ve Adalet Komisyonu raporu (3/271) (S. Sayısı : 93) [Dağıtma tarihi : 12 . 2 . 1963]

37. — Kozluk ilçesinin Reşit köyü hane 8, cilt 9, sayfa 54 te kayıtlı, Gencoğlu, Fedile'den doğma 1 . 12 . 1937 doğumlu Reşit Siyah'ın ölüm cezasına çarptırılması hakkında Başbakanlık tezkeresi ve Adalet Komisyonu raporu (3/182) (S. Sayısı : 94) [Dağıtma tarihi : 12 . 2 . 1963]

38. — Ermenek ilçesinin Kargara köyü 4 hanesinde kayıtlı Osmanoğlu, Rukiye'den doğma 1332 doğumlu Mustafa Dilek'in ölüm cezasına çarptırılması hakkında Başbakanlık tezkeresi ve Adalet Komisyonu raporu (3/197) (S. Sayısı : 95) [Dağıtma tarihi: 12 . 2 . 1963]

39. — Diyarbakır ili Ergani ilçesinin Keydanlı köyü, hane 3, cilt 6 ve sayfa 116 sayısında nüfusa kayıtlı Alioğlu, Hazni'den doğma 18 . 5 . 1932 doğumlu Kemal Taşkesen'in ölüm cezasına çarptırılması hakkında Başbakanlık tezkeresi ve Adalet Komisyonu raporu (3/483) (S. Sayısı : 96) [Dağıtma tarihi: 12 . 2 . 1963]

40. — Üsküdar Ümraniye köyü Helkimbaşı Çiftliğinde oturan Ali Rızaoğlu, Zeynep'ten doğma 1931 Filibe doğumlu, Bulgar uyruklu ve Türk Mülteci, Hasan Kâhyaoğlu'nun ölüm cezasına çarptırılması hakkında Başbakanlık tezkeresi ve Adalet Komisyonu raporu (3/206) (S. Sayısı : 97) [Dağıtma tarihi : 12 . 2 . 1963]

41. — Gölköy ilçesinin Hisarcık köyü 51 hanede kayıtlı Şevketoğlu, Münevverden doğma 3 . 8 . 1932 doğumlu Adem Akçay'ın ölüm cezasına çarptırılması hakkında Başbakanlık tezkeresi ve Adalet Komisyonu raporu (3/352) (S. Sayısı : 98) [Dağıtma tarihi : 12 . 2 . 1963]

42. — Gaziantep'in Nizip ilçesine bağlı Acemi köyü nüfusunun hane 16, cilt 21/1 ve 173 sayfa da kayıtlı Mehmedoğlu Safiya'dan doğma 1931 doğumlu Ömer Aslan'ın ölüm cezasına çarptırılması hakkında Başbakanlık tezkeresi ve Adalet Komisyonu raporu (3/56) (S. Sayısı : 99) [Dağıtma tarihi : 12 . 2 . 1963]

43. — Oğuzeli ilçesinin Çağdın köyü hane 8, cilt 13 ve sayfa 7 de kayıtlı Mehmedoğlu, Zeynep'ten doğma 1 . 1 . 1928 doğumlu Ali Kocatürk'ün ölüm cezasına çarptırılması hakkında Başbakanlık tezkeresi ve Adalet Komisyonu raporu (3/35) (S. Sayısı : 100) [Dağıtma tarihi : 12 . 2 . 1963]

44. — Bayındır ilçesinin Çırpı nahiyesi hane 354, cilt 28 ve sayfa 11 sayısında nüfusa kayıtlı Ömeroğlu Hayriye'den doğma 20 . 1 . 1944 doğum tarihi, mahkemece 31 . 12 . 1941 tarihine düzeltilen Cemal Zambaklı ile Mersin'in Mahmudiye mahallesi hane 633, cilt 1 - 36, sayfa 90 sayısında nüfusa kayıtlı Yusufoğlu Naciyeden doğma, 26 . 3 . 1942 doğumlu Ahmet Durer (Dar) ın ölüm cezasına çarptırılmaları hakkında Başbakanlık tezkeresi ve Adalet Komisyonu raporu (3/492) (S. Sayısı : 102) [Dağıtma tarihi : 13 . 2 . 1963]

× 45. — Milletlerarası Atom Enerjisi Ajansı Statüsünün VI ncı maddesinin (A) fıkrasının 3 ncü bendinde yapılacak değişikliğin onaylanmasının uygun bulunduğu hakkında kanun tasarısı ve Dışişleri Komisyonu raporu (1/261) (S. Sayısı : 109) [Dağıtma tarihi: 20 . 2 . 1963]

× 46. — Kölelik, köle ticareti, köleliğe benzer uygulama ve geleneklerin ortadan kaldırılmasına dair ek Sözleşmenin onaylanmasının uygun bulunduğu hakkında kanun tasarısı ve İçişleri ve Dışişleri komisyonları raporları (1/350) (S. Sayısı : 110) [Dağıtma tarihi : 20 . 2 . 1963]

47. — Âmme hükmi şahısları veya müesseseleri tarafından fiilen âmme hizmetlerine tahsis edilmiş gayrimenkuller hakkındaki Kanunun 4 ncü maddesine bir fıkra eklenmesine dair kanun tasarısı ve Geçici Komisyon raporu (1/286) (S. Sayısı : 112) [Dağıtma tarihi : 21 . 2 . 1963]

48. — Ünye'nin, Hamidiye mahallesi, hane 95, cilt 10 ve sayfa 103 sayısında nüfusa kayıtlı Hasbioğlu, Fatma Şeker'den doğma 24 Teşrinisani 1930 doğumlu Mehmet (Mustafa) Yeğenoğlu'nun, ölüm cezasına çarptırılması hakkında Başbakanlık tezkeresi ve Adalet Komisyonu raporu. (3/510) (S. Sayısı : 117) [Dağıtma tarihi: 29 . 3 . 1963]

× 49. — Gümrük giriş tarife cetvelinin 28.02 pozisyonunun sonundaki ihtar hükmünün değiştirilmesine dair olan Bakanlar Kurulu kararnamelerinin onaylanması hakkında kanun tasarısı ve Gümrük ve Tekel, Maliye ve Plân komisyonları raporları. (1/225) (S. Sayısı : 120) [Dağıtma tarihi : 1 . 4 . 1963]

50. — 5434 sayılı Türkiye Cumhuriyeti Emekli Sandığı Kanununa bir geçici madde eklenmesine dair kanun tasarısı ve Millî Savunma, Maliye ve Plân komisyonları raporları. (1/100) (S. Sayısı : 121) [Dağıtma tarihi : 1 . 4 . 1963]

51. — Toprak Mahsulleri Ofisi Kanununun ikinci maddesinin (A) bendinin ikinci fıkrasının değiştirilmesi hakkında kanun tasarısı ve Ticaret, Tarım ve Plân komisyonları raporları (1/297) (S. Sayısı : 123) [Dağıtma tarihi : 1 . 4 . 1963]

52. — İstanbul Milletvekili Reşit Ülker'in, Beden Terbiyesi Kanununun 4 ncü ve 13 ncü maddesinin kaldırılmasına dair kanun teklifi ve İçişleri Komisyonu raporu (2/386) (S. Sayısı: 128) [Dağıtma tarihi: 4 . 4 . 1963]

53. — İstanbul Milletvekili Reşit Ülker'in, Avukatlık Kanununun 7 nci maddesinin kaldırılması ve 114 ncü maddesinin değiştirilmesine dair kanun teklifi ve Adalet Komisyonu raporu (2/385) (S. Sayısı: 130) [Dağıtma tarihi: 4 . 4 . 1963]

× 54. — Maden Kanununun bâzı maddelerinin değiştirilmesi, kaldırılması ve bu kanuna bâzı maddeler eklenmesi hakkında kanun tasarısı ile Cumhuriyet Senatosu Tunceli Üyesi Mehmet Ali Demir ve 5 arkadaşının Maden Kanununun bâzı maddelerinin değiştirilmesi ve bu kanuna bâzı maddeler eklenmesine dair ka-

nun teklifi ve Geçici Komisyon raporu (1/295, 2/282) (S. Sayısı : 131) [Dağıtma tarihi 9.4.1963]

× 55. — Türkiye Cumhuriyeti ile Federal Almanya Cumhuriyeti arasında sermaye yatırımlarının karşılıklı olarak teşvik ve himayesine mütedair Andlaşmanın ve bu Andlaşmaya ekli Protokol ve sekiz mektubun onaylanmasının uygun bulunduğu hakkında kanun tasarısı ve Dışişleri, Sanayi, Ticaret ve Plân komisyonları raporları (1/313) (S. Sayısı : 133) [Dağıtma tarihi : 9.4.1963]